

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W LATACH 2013-2014
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
NA LATA 2011-2014**

Autor opracowania: Departament Kultury UMWP
Data: wrzesień 2015 r.

WSTĘP

1. PRIORYTET I: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIAST I WSI

- 1.1. Samorząd Województwa Pomorskiego**
- 1.2. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków**
- 1.3. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego**
- 1.4. Jednostki samorządu terytorialnego**
- 1.5. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w dokumentach strategicznych**
- 1.6. Zadania własne Samorządu Województwa Pomorskiego**
- 1.7. Fundusze strukturalne**
- 1.8. Fundusze Spójności**
- 1.9. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**

2. PRIORYTET II: OCHRONA KULTUROWEGO DZIEDZICTWA MORSKIEGO I RZECZNEGO

- 2.1. „Pętla Żuław – rozwój turystyki wodnej”**
- 2.2. Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku**

3. PRIORYTET III: BADANIE, DOKUMENTACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- 3.1. Rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego**
- 3.2. Promocja zabytków oraz popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu**

4. VARIA

- 4.1. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego**
- 4.2. Promocja walorów dziedzictwa kulturowego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa**
- 4.3. Konkurs „Zabytek Zadbany”**
- 4.4. Portal Regionalny Wrota Pomorza**
- 4.5. Jednostki samorządu terytorialnego województwa pomorskiego na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami**

5. PODSUMOWANIE

6. OPRACOWANIA WYKORZYSTANE W PRACACH NAD SPRAWOZDANIEM

WSTĘP

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego przyjęty uchwałą Nr 91/V/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lutego 2011 roku, zgodnie z art. 87 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 roku, objął okres czterech lat, a więc w tym przypadku lata 2011-2014. Obecny program stanowi kontynuację polityki zapoczątkowanej Programem Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010, przyjętym Uchwałą nr 72/VI/07 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 lutego 2007 roku, który był pierwszym dokumentem programującym opiekę nad zabytkami.

Program wytycza cel, priorytety i kierunki działań dla ochrony dziedzictwa kulturowego w regionie. Stanowi płaszczyznę współdziałania instytucji zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego w województwie pomorskim, dążących do poprawy stanu utrzymania i zarządzania zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego, ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego oraz promocji, edukacji i dokumentowania walorów dziedzictwa kulturowego.

Sprawozdanie jest próbą podsumowania działań w latach 2013-2014, podejmowanych przez zaangażowane podmioty, w tym Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Urząd Konserwatora Zabytków, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury (m.in. Narodowy Instytut Dziedzictwa, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowe Muzeum Morskie), organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w województwie pomorskim.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014 zgodnie z wymogami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uzyskał pozytywną opinię Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Celem strategicznym Programu jest **wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym województwa pomorskiego służące zachowaniu zabytków, budowaniu tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej regionu**. Zapisami Programu określone zostały trzy priorytety służące osiągnięciu celu strategicznego:

Priorytet 1: zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi;

Priorytet 2: zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzeczno-jeziornego;

Priorytet 3: badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego.

Polityka Województwa Pomorskiego zmierza do konsekwentnego i planowanego włączania dziedzictwa kulturowego w obszar interwencji i wsparcia samorządów terytorialnych oraz ratowania obiektów o szczególnych wartościach historycznych.

Sporządzenie sprawozdania z realizacji *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego* w okresie dwóch lat jego realizacji oraz przedłożenie go Sejmikowi Województwa Pomorskiego, Pomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oraz Generalnemu Konserwatorowi Zabytków wynika z obowiązku ustawowego (art. 87 pkt. 5 i 6 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* z dnia 23 lipca 2003 roku). Przedmiotem niniejszego sprawozdania będą głównie działania podejmowane przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Podjęto także próbę zebrania informacji od innych podmiotów (ochrona dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego realizowana w ramach funduszy strukturalnych, sektorowych programów operacyjnych, działań jednostek samorządów terytorialnych, wojewódzkiego konserwatora zabytków itp.). Zadania zawarte w *Programie* wykraczają poza zakres zadań samorządu województwa.

Zadaniem dokumentu sprawozdawczego, obejmującego lata 2013-2014, jest przedstawienie konkretnych działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego, będących praktyczną realizacją celów *Programu*. W sprawozdaniu zostały wykorzystane dane będące w posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, związane z przyznawanym dofinansowaniem prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych. Zwrócono się również z prośbą do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, a także Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku o przekazanie informacji pomocnych w całościowym ujęciu zagadnienia ochrony zabytków w województwie pomorskim.

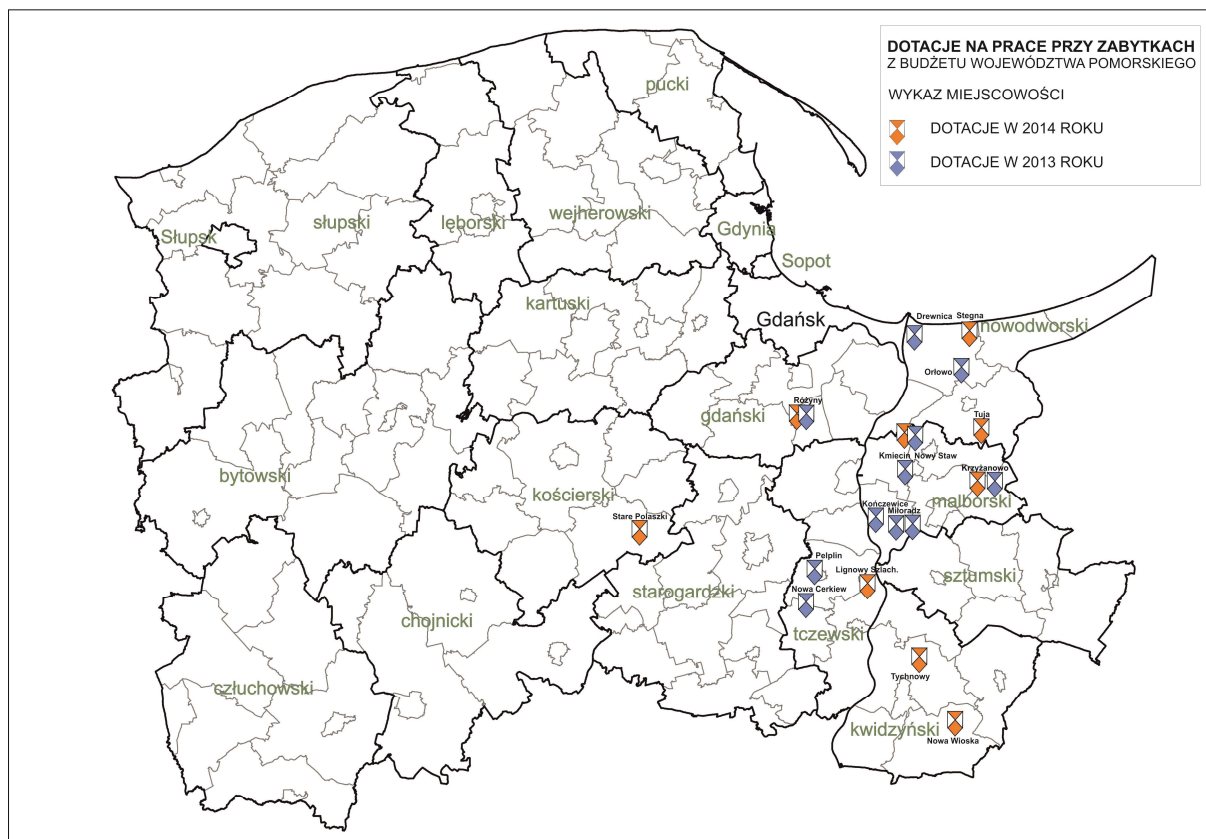
Monitoring realizacji *Programu* prowadzony jest przez Departament Kultury przy współpracy innych departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku. Dane zostały opracowane na podstawie własnych analiz, ankiet i innych otrzymanych informacji.

Przeprowadzono także ankietę wśród jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego. Nie wszyscy adresaci odesłali ankiety, w wypełnionych zaś zdarzały się luki. To powoduje niepełność przedstawionych danych, m.in. dotyczących wysokości środków budżetowych przekazywanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na prace przy zabytkach i opracowanych gminnych ewidencji zabytków. Jest to ponowna tego rodzaju próba, ale można mieć nadzieję, że kolejne będą dawały coraz pełniejszy obraz stanu opieki nad zabytkami w naszym województwie.

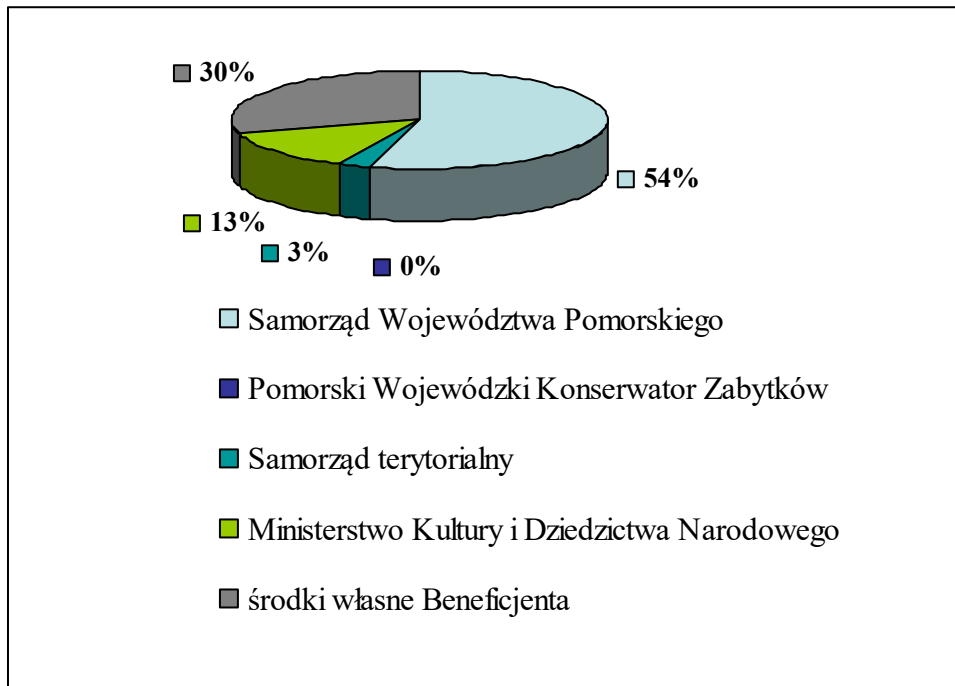
Samorząd Województwa Pomorskiego, mając na uwadze ochronę zabytków i korzystając z nowych uregulowań prawnych, od 2007 roku wspiera finansowo działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie całego województwa. Dofinansowanie z budżetu województwa prowadzone jest na podstawie przyjętych przez Sejmik Województwa Pomorskiego *zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* (Uchwała Nr 359/XXI/08 z dnia 28 kwietnia 2008 roku zmieniona Uchwałą nr 1152/XLVII/10 z dnia 28 kwietnia 2010 roku). Powyższe uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego stanowią instrument pozwalający na spełnienie uregulowań prawnych wynikających z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także przyczyniają się do realizacji przyjętego programu.

Mapa nr 1.

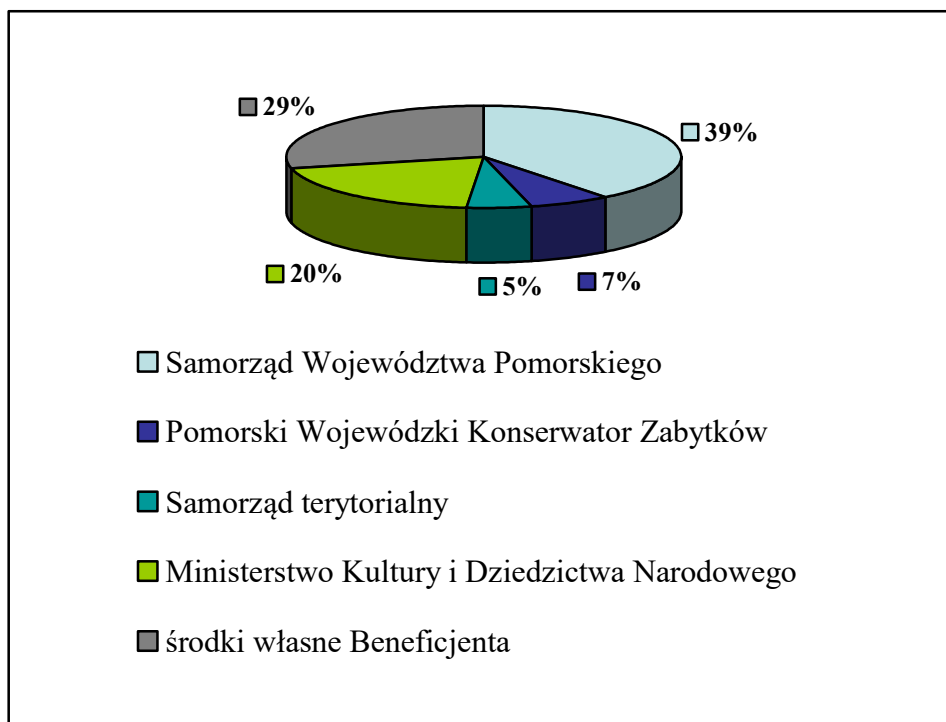
Rozmieszczenie wpisanych do rejestru zabytków, które otrzymały dofinansowanie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane z budżetu Samorządu Województwa Pomorskiego w latach 2013-2014

Schemat nr 1. Źródła finansowania zadań konserwatorskich zrealizowanych w 2013 roku w ramach udzielonych dotacji przez SWP (na podstawie 11 zrealizowanych projektów)

Schemat nr 2. Źródła finansowania zrealizowanych zadań konserwatorskich w 2014 roku w ramach udzielonych dotacji przez SWP (na podstawie 9 zrealizowanych projektów)

PRIORYTET I: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIAST I WSI

1.1. Samorząd Województwa Pomorskiego

Dotacje z budżetu województwa umożliwiają podjęcie przez właścicieli zabytków prac konserwatorskich przy tych obiektach i poprawę ich stanu technicznego i estetycznego, często pomagając w ratowaniu najcenniejszych, a zarazem najbardziej zagrożonych zabytków w naszym regionie. Samorząd Województwa Pomorskiego realizując przyjęty *Program* jako zobowiązanie, w miarę posiadanych środków finansowych, ustala corocznie budżet na ochronę i zachowanie dziedzictwa materialnego regionu. Dotacje przyznawane są przez samorząd województwa według ustalonej procedury.

Patrząc retrospektywnie należy wspomnieć, że w latach 2011–2012 złożono 84 wnioski na łączną kwotę oczekiwanej dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego 9 475 475,96 zł. W roku **2011** liczba dofinansowanych ostatecznie projektów wyniosła **12**, natomiast w 2012 roku – **18**. Prace konserwatorskie i budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków w latach 2011-2012 dofinansowano łącznie kwotą **1 399 551,45 zł**. Dotacji udzielono na podstawie uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego: Nr 92/V/11 z dnia 28 lutego 2011 roku, Nr 317/XVI/12 z dnia 27 lutego 2012 roku oraz uchwały Nr 477/XXIII/12 z dnia 29 października 2012 roku.

W latach 2013-2014 złożono 47 wniosków na łączną kwotę oczekiwanej dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego 3 627 463,15 zł. W roku **2013** liczba dofinansowanych ostatecznie projektów wyniosła **11**, natomiast w **2014** roku – **9**. Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków w latach 2013-2014 dofinansowano łącznie kwotą **1 027 024,67 zł**. Dotacji udzielono na podstawie uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego: Nr 551/XXVII/13 z dnia 25 lutego 2013 roku oraz Nr 776/XXXVII/14 z dnia 24 lutego 2014 roku zmienionej uchwałą Nr 869/XLI/14 z dnia 30 czerwca 2014 roku.

Wachlarz zadań był szeroki – od prac budowlanych przy sakralnych obiektach zabytkowych (wymiana pokryć dachowych, konserwacje okien, elewacji, więźb dachowych, izolacje fundamentów, prace restauratorskie wież kościelnych i dzwonnicy) po prace konserwatorskie przy zabytkach ruchomych, stanowiących wyposażenie pomorskich kościołów (m.in. prospektów organowych oraz ołtarzy). Ponadto dofinansowane zostały prace konserwatorsko-restauratorskie domu podcieniowego i domu holenderskiego, zlokalizowanych na Żuławach. Zdecydowana większość podjętych działań w ramach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami dotyczyła przede wszystkim zahamowania procesów degradacji zabytków i poprawy stanu ich funkcjonowania.

Zainteresowanie właścicieli obiektów zabytkowych możliwością dofinansowania prac konserwatorskich oraz ich oczekiwania nie są całkowicie spełniane ze względu na ograniczone możliwości budżetu województwa. Niestety w latach 2013-2014 – z uwagi na trudną sytuację finansową samorządu – wysokość rozdysponowanych środków na ten cel była ograniczona.

Tabela nr 1.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru z budżetu Województwa Pomorskiego przyznane w latach 2013-2014

Lata	2013	2014
Liczba zadań, które otrzymały dofinansowanie	11	9
Kwota dofinansowania	529 293,88 zł	497 730,79 zł
ogółem	1 027 024,67 zł	

Tabela nr 2.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru z budżetu Województwa Pomorskiego Województwa w latach 2013-2014 z podziałem na powiaty

Powiat	Ilość złożonych wniosków na rok 2013	Ilość przyznanych dotacji w 2013 r.	Ilość złożonych wniosków na rok 2014	Ilość przyznanych dotacji w 2014 r.
bytowski	0		0	
chojnicki	1		1	
człuchowski	0		0	
Gdańsk	0		1	
gdański	2	1	1	1
Gdynia	0		0	
kartuski	1		2	
kościerski	2		1	1
kwidzyński	2		2	2
łęborski	0		1	
malborski	7	5	5	2
nowodworski	4	3	4	2
pucki	0		1	
Słupsk	0		0	
ślupski	0		0	
Sopot	1		1	
starogardzki	0		2	
sztumski	0		0	
tczewski	3	2	2	1
wejherowski	0		0	

Tabela nr 3.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego w 2013 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Ostateczna kwota dofinansowania [PLN]
1	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie, gm. Nowy Staw, pow. malborski	Nowy Staw, kościół pw. św. Mateusza Apostoła	Remont dachu nawy bocznej południowej kościoła pw. św. Mateusza Apostoła	48 794,20
2	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Wniebowzięcia w Kończewicach, gm. Miłoradz, pow. malborski	Kończewice, kościół pw. Matki Bożej Wniebowzięcia, stalle późnorennesansowe	Prace konserwatorskie przy ścianie przedniej wraz z klęcznikiem późnorennesansowych stalli 4-siedziskowych	11 870,00
3	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Różynach, gm. Pszczółki, pow. gdański	Różyny, kościół pw. św. Wawrzyńca, ołtarz boczny św. Bernarda	Prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznym św. Bernarda	22 500,00
4	Artur Wasielewski	Orłowo, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski, dom podcieniowy	Prace restauratorskie, budowlane i konserwatorskie domu podcieniowego	197 154,00
5	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Miłoradzu, gm. Miłoradz, pow. malborski	Miłoradz, kościół pw. św. Michała Archanioła, prospekt organowy wraz z emporą organową	Konserwacja i restauracja barokowego prospektu organowego, drewnianego, polichromowanego ze złoconymi i dekoracją rzeźbiarską wraz z drewnianą emporą z obrazami „Król Dawid” i „św. Cecylia”, pochodzącymi z lat 1700-1732	57 950,00
6	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Nowej Cerkwi, gm. Morzeszczyn, pow. tczewski	Nowa Cerkiew, kościół pw. Wniebowzięcia NMP, ołtarz boczny rokokowy pw. św. Barbary	Konserwacja i restauracja rokokowego ołtarza bocznego pw. św. Barbary z 3 św. XVIII w.	27 279,00
7	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Miłoradzu, gm. Miłoradz, pow. malborski	Miłoradz, kościół pw. św. Michała Archanioła, ołtarz boczny rokokowy z 2 poł. XVIII w.	Ratunkowa konserwacja i restauracja rokokowego lewego ołtarza bocznego z 2 poł. XVIII w., drewnianego, złoconego, polichromowanego	44 025,00

8	Diecezja Pelplińska, gm. Pelplin, pow. tczewski	Pelplin, Katedra pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, ołtarz pw. „Siedmiu Sakramentów”	Konserwacja i restauracja manierystycznego ołtarza bocznego z 1619 r. pw. Siedmiu Sakramentów, drewnianego, złożonego i srebrzonego z warsztatu Hermana Hana, z obrazami na desce autorstwa Jana Peterhacke – I etap prac	27 277,00
9	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Krzyżanowie, gm. Stare Pole, pow. malborski	Krzyżanowo, cmentarz rzymskokatolicki wraz z układem zieleni wysokiej, zachowanymi nagrobkami, murem cmentarnym, bramą i dzwonnica wraz z trzema dzwonami	Prace konserwatorskie przy zespole dziewięciu pomników nagrobnych z cmentarza przy kościele pw. św. Barbary	27 236,00
10	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski	Kmiecin, kościół pw. św. Jadwigi Królowej	Wykonanie izolacji wodochronnej średniowiecznych murów fundamentowych kościoła pw. św. Jadwigi Królowej	33 592,68
11	Agnieszka Canals-Wąsik	Drewnica, gm. Stegna, pow. nowodworski, gburski dom holenderski z zagrody holenderskiej typu wzdłużnego	Prace konserwatorsko- restauratorskie okien z ościeżnicami, okiennic i drzwi zewnętrznych gburskiego domu holenderskiego z 1894 r.	31 616,00
Razem				529 293,88

Tabela nr 4.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Województwa Pomorskiego w 2014 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Ostateczna kwota dofinansowania [PLN]
1	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie, gm. Nowy Staw, pow. malborski	Nowy Staw, kościół pw. św. Mateusza Apostoła	Remont wieży północnej i południowej kościoła parafialnego pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie - kontynuacja	77 948,79
2	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich, gm. Pelplin, pow. tczewski	Lignowy Szlacheckie, kościół pw. św. Marcina	Lignowy Szlacheckie, kościół pw. św. Marcina: prace remontowo- konserwatorskie przy elewacji wschodniej prezbiterium	39 450,00

3	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny w Marynowach, gm. Nowy Dwór Gdański, pow. nowodworski	Tuja, kościół filialny pw. św. Jakuba	Ratunek dla barokowego ołtarza głównego z kościoła pw. św. Jakuba w Tuji – etap I prac konserwatorskich	27 888,00
4	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Różnach, gm. Pszczółki, pow. gdański	Różyny, kościół pw. św. Wawrzyńca	Prace konserwatorskie przy późnobarokowym prospekcie organowym z kościoła pw. św. Wawrzyńca w Różnach	15 000,00
5	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Krzyżanowie, gm. Stare Pole, pow. malborski	Krzyżanowo, dzwonnica przy kościele pw. św. Barbary	Krzyżanowo, dzwonnica przy kościele pw. św. Barbary (XIX w.): remont ratunkowy konstrukcji	66 852,00
6	Parafia rzymskokatolicka pw. Zwiastowania Pańskiego w Nowej Wiosce, gm. Gardeja, pow. kwidzyński	Nowa Wioska, kościół pw. Zwiastowania Pańskiego	Remont dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego w kościele pw. Zwiastowania Pańskiego w Nowej Wiosce	92 462,00
7	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Tychnowach, gm. Kwidzyn, pow. kwidzyński	Tychnowy, kościół pw. św. Jerzego	Prace konserwatorskie ołtarza głównego z kościoła pw. św. Jerzego w Tychnowach. Etap I - zwieńczenie, górna część nastawy	30 500,00
8	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie, gm. Stegna, pow. nowodworski	Stegna, kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie	Konserwacja ołtarza głównego w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Steganie	70 110,00
9	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Starych Polaszkach, gm. Stara Kiszewa, pow. kościerski	Stare Polaszki, kościół pw. św. Mikołaja	Wykonanie prac remontowych zabytkowego kościoła pw. św. Mikołaja w Starych Polaszkach	77 520,00
Razem				497 730,79

1.2. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku jest główną instytucją zajmującą się ochroną i opieką nad dziedzictwem kulturowym na szczeblu wojewódzkim, realizującą zadania wojewody w zakresie ochrony dóbr kultury na terenie województwa pomorskiego. Jego działalność opiera się na przepisach *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, z późn. zm.). WUOZ posiada Delegaturę w Słupsku, która obejmuje swym zakresem terytorialnym powiaty: bytowski, człuchowski, lęborski, słupski i miasto Słupsk. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Dysponując środkami finansowymi z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda – wojewódzki konserwator zabytków udzielił 100 dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych w latach 2013-2014 na łączną kwotę 1 514 396,14zł.

Tabela nr 5.

Zestawienie dotacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2013 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Gmina Miejska w Człuchowie	Zamek Wysoki w Człuchowie	Prace zabezpieczające substancję zabytku	20 000,00
2	Państwo Kuhn	willa przy ul. Struga 11 w Sopocie	Remont I-go piętra willi	25 000,00
3	Wspólnota Mieszkaniowa willi przy ul. Pileckiego 7 w Gdańsku-Wrzeszczu	willa przy ul. Pileckiego 7 w Gdańsku-Wrzeszczu	Wykonanie izolacji poziomej i pionowej fundamentów oraz rozbiórka i przebudowa schodów zewnętrznych	18 521,00
4	Gmina Nowa Wieś Lęborska	stanowisko archeologiczne w Czarnówku (AZP 7-35/97)	Dokumentacja konserwatorska	20 000,00
5	Wspólnota Mieszkaniowa kamienicy przy ul. Mariackiej 12 w Gdańsku	przedproże kamienicy przy ul. Mariackiej 12 w Gdańsku	Prace konserwatorskie i remontowe przedproża	14 919,18

6	Miasto Słupsk	mury miejskie w Słupsku, ul. Fr. Nullo	Izolacja przeciwwilgociowa murów obronnych	10 830,00
7	Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku	kościół pw. św. Mikołaja w Słupsku	Zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej	9 986,19
8	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Gdańsku	kościół pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Gdańsku	Prace remontowe dwóch okien w elewacji pñ. kościół	17 281,82
9	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Rodowie, gm. Prabuty	kościół parafialny pw. św. Stanisława Kostki w Rodowie, gm. Prabuty	Izolacja pionowa ścian fundamentowych oraz wymiana rynien i rur spustowych	30 000,00
10	Parafia rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Sobowidzu gm. Trąbki Wielkie	kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w Sobowidzu, gm. Trąbki Wielkie	Ekspertyza techniczna z niezbędnym zakresem inwentaryzacji pomiarowo-rysunkowej i programem prac konserwatorskich dla elewacji kościoła	8 848,00
11	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła w Garczynie, gm. Liniewo	kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła w Garczynie, gm. Liniewo	Prace budowlano - konserwatorskie przy posadzce kościoła	25 000,00
12	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich, gm. Pelplin	kościół parafialny pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich	Prace konserwatorskie przy elewacji pñd. prezbiterium	30 000,00
13	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Józefa Robotnika w Zwartowie, gm. Choczewo	kościół parafialny w Zwartowie	Wymiana chodnika betonowego wokół kościół na chodnik z kostki granitowej wymiana opaski betonowej wokół murów obwodowych kościoła i dwóch stopni betonowych na granitowe	20 000,00
14	Parafia rzymskokatolicka a pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie, gm. Nowy Dwór Gd.	kościół parafialny pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	Prace budowlano - konserwatorskie przy wymianie pozornego sklepienia wraz z malowaniem i wzmocnieniem belek stropowych i krążyn	30 000,00
15	Parafia rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Piasecznie gm. Gniew	kościół parafialny pw. Narodzenia NMP w Piasecznie	Wymiana pokrycia dachu kościół, nowa dachówka ceramiczna	30 000,00
16	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzyciciela w Dębnicy Kaszubskiej	kościół parafialny w Dębnicy Kaszubskiej	Wymiana stolarki okiennej	10 000,00
17	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Słupsku	kościół parafialny w Słupsku	Remont elewacji	10 000,00

18	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Słonowicach	kościół parafialny w Słonowicach	Odprowadzenie wód opadowych	12 384,56
19	Parafia rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Koczale	kościół parafialny w Koczale	Ściana północna	10 000,00
20	Parafia rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku	kościół parafialny w Słupsku	Izolacja przeciwwilgociowa fundamentów kościoła	13 285,44
21	M., G., M. Nowak	dom podcieniowy w Nowej Kościelnicy	Projekt budowlany z orzeczeniem technicznym i programem prac konserwatorskich i prac zabezpieczających	15 375,00
22	E. Wierzbicka	dom mieszkalny przy ul. Klasztornej w zespole d. Kartuzji w Kartuzach	Prace konserwatorskie przy elewacji wschodniej	28 356,00
23	Klasztor Braci Mniejszych Franciszkanów w Wejherowie	budynek Klasztoru Braci Mniejszych Franciszkanów w Wejherowie	Orzeczenie techniczne mykologiczno-budowlane o stanie belek stropowych nad parterem i piętrzem ścian o konstrukcji szachulcowej, więźby dachowej i program prac.	8 000,00
24	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Izolacja przeciwwilgociowa fundamentów	4 183,81
25	Klub Wysokogórski Trójmiasto, Baszta Biała, ul. Augustyńskiego 3 w Gdańsku	Baszta Biała, ul. Augustyńskiego 3 w Gdańsku	Orzeczenie techniczne z programem prac konserwatorskich i projektem budowlanym remontu baszty	17 220,00
26	Parafia rzymskokatolicka. pw. św. Bartłomieja Apostoła w Uniechowie	kościół parafialny w Uniechowie	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy ołtarzu głównym z kościoła parafialnego	17 829,37
27	Wspólnota Mieszkaniowa „Al. Wolności 71” w Lęborku	Kamienica w Lęborku	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy malowidle ściennym w kamienicy	50 000,00
28	Parafia rzymskokatolicka pw. M.B. Częstochowskiej w Duninowie	kościół parafialny w Duninowie	Dezynsekcja ambony z kościoła parafialnego	1 500,00
29	Parafia Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku-Oliwie	Kościół Archikatedralny pw. Trójcy Świętej w Gdańsku-Oliwie	Manierystyczne obrazy „Chrzest Subisława” i „Napad Prusów na klasztor w Oliwie”	25 000,00
30	Kuria Metropolitarna Gdańska	Klasztor pocysterski w Gdańsku - Oliwie	Barokowy obraz „Sąd Salomona”	20 000,00

31	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Gdańsku	kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Gdańsku	Osiem rzeźb barokowych	9 000,00
32	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	kościół parafialny pw. św. Jerzego w Starej Kościelnicy	Manierystyczna ambona	8 000,00
33	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Wniebowzięcia w Kończewicach	kościół parafialny pw. Matki Bożej Wniebowzięcia w Kończewicach	Barokowe epitafium ks. W. Lamkowskiego (refundacja)	8 000,00
34	Parafia rzymskokatolicka pw. Wszystkich Świętych w Skórczu	kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Skórczu	Konfesjonał rokokowy z II poł. XVIII w.	7 000,00
35	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mateusza w Nowym Stawie	kościół parafialny pw. Św. Mateusza w Nowym Stawie	Krucyfiks z Grupy Ukrzyżowania	8 000,00
36	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Nowej Cerkwi	kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Nowej Cerkwi	Obraz „Madonna z Dzieciątkiem”	6 000,00
37	Parafia rzymskokatolicka pw. NSPJ w Stegnie	kościół parafialny pw. NSPJ w Stegnie	Malowidło ścienne pejzażowe	9 000,00
38	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Lalkowach	kościół parafialny pw. św. Barbary w Lalkowach	Grupa rzeźbiarska „św. Jerzy”	16 000,00
39	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Różnach	kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Różnach	Barokowe malowidła ścienne	5 000,00
40	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny w Wejherowie	kościół klasztorny pw. św. Anny w Wejherowie	Ołtarz boczny pw. św. Antoniego	6 000,00
41	Parafia rzymskokatolicka pw. Św. Jana w Bągarcie	kościół parafialny pw. św. Jana Chrzyciciela w Bągarcie	Manierystyczny ołtarz boczny z obrazem „św. Florian”	7 000,00
42	Parafia rzymskokatolicka pw. ŚŚ. Szymona i Judy Tadeusza w Starym Targu	kościół filialny pw. św. Rocha w Nowym Targu	Barokowy ołtarz boczny z gotycką rzeźbą „Madonna z Dzieciątkiem”	9 000,00
43	Parafia rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	Ołtarz boczny północny (II etap)	25 000,00
44	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi w Czermynie	kościół filialny pw. Objawienia Pańskiego w Pietrzwałdzie	Dwa witraże figuralne	6 000,00
45	Parafia rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Wejherowie	kościół parafialny pw. Trójcy Świętej w Wejherowie	Dwa witraże figuralne w prezbiterium	23 000,00

46	Parafia rzymskokatolicka pw. ŚŚ. Piotra i Pawła w Chmielnie	kościół parafialny pw. ŚŚ. Piotra i Pawła w Chmielnie	Chrzcielnica barokowa	5 000,00
47	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Tychnowach	kościół parafialny pw. św. Jerzego w Tychnowach	Polichromie ścienne (refundacja)	9 000,00
Razem				719 520,37

Tabela nr 6.

Zestawienie dotacji udzielonych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w 2014 roku

Lp.	Wnioskodawca	Miejscowość, obiekt	Nazwa zadania	Kwota dofinansowania [PLN]
1	Opactwo Benedyktynek w Żarnowcu	Opactwo Benedyktynek w Żarnowcu, gm. Krokowa	Orzeczenie techniczne płn. skrzydła Opactwa i Projekt budowlany prac bud. -kons.	18 000,00
2	Opactwo Benedyktynek w Żarnowcu	Opactwo Benedyktynek w Żarnowcu, gm. Krokowa	Remont dachu wyższej mieszkalnej części Opactwa	30 000,00
3	Wspólnota mieszkaniowa willi przy ul. Pileckiego 7 w Gdańsku-Wrzeszczu	willa przy ul. Pileckiego 7 w Gdańsku-Wrzeszczu	Prace konserwatorsko-remontowe elewacji płn. i zach. budynku	30 000,00
4	Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych	kolejowy most obrotowy w Rybinie-Świerznicy, gm. Stegna	Ekspertyza techniczna z elementami projektu budowlanego	10 000,00
5	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Mirachowie	kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Mirachowie, gm. Kartuzy	Prace budowlano-konserwatorskie przy remoncie wieży kościoła	20 000,00
6	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich, gm. Pelplin	kościół parafialny pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich	Prace remontowo-konserwatorskie elewacji wschodniej prezbiterium kościoła	30 000,00
7	pp. Urbańscy i p. Naganowska	<i>Orzechowy dwór</i> (budynek mieszkalny) w Rychnowie Żuławskim, gm. Nowy Dwór Gdański	Inwentaryzacja budowlana, orzeczenie techniczne i projekt remontu zabezpieczającego	10 000,00
8	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Krzyżanowie	wieża dzwonna przy kościele w Krzyżanowie	Remont kapitalny	20 000,00
9	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w	kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Wielkich	Izolacje przeciwwodne wokół murów	30 000,00

	Wielkich Walichnowach, gm. Gniew	Walichnowach	fundamentowych wraz z opaską drenażową	
10	M. Makowska	dom podcieniowy w Złotowie 20-24	Orzeczenie techniczne z projektem remontu	12 300,00
11	M. Śledź	dom podcieniowy, Rybina 12	Orzeczenie techniczne o stanie domu podcieniowego	10 000,00
12	Gmina Żukowo	grobowiec rodziny Gralathów w Sulminie, gm. Żukowo	Prace archeologiczne i konserwatorskie z projektem przekrycia krypty	11 842,00
13	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Starych Polaszkach, gm. Stara Kiszewa	kościół filialny w Nowych Polaszkach	Odprowadzenie wód opadowych z dachu poza obszar działki kościoła i projekt zamienny	20 000,00
14	Europejska Fundacja Ochrony Zabytków, Gdańsk-Wrzeszcz	Dwór Studzienka przy ul. Traugutta 94-94A w Gdańsku	Prace remontowo – konserwatorskie ścian i sklepień w piwnicy pñ. Dworu Studzienka	23 000,00
15	A. Śłosarczyk	dom podcieniowy w Lubieszewie	Orzeczenie techniczne z programem prac konserwatorskich	10 000,00
16	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	Remont więźby dachu kościół z pokryciem	40 000,00
17	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Apostoła Ostrowite, gm. Chojnice	kościół filialny w Ciekocinie	Orzeczenie techniczne z programem prac konserwatorskich i elementami projektu budowlanego	10 000,00
18	W. M. Koc	dom podcieniowy w Nowej Kościelnicy	Orzeczenie techniczne z programem prac konserwatorskich	10 000,00
19	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Królowej Jadwigi w Kmiecinie, gm. Nowy Dwór Gdański	kościół parafialny pw. św. Królowej Jadwigi w Kmiecinie	Zdjęcie opaski betonowej z murów kościoła, konserwacja murów	12 000,00
20	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Józefa Oblubieńca w Charbrowie, gm. Wicko	kościół parafialny w Charbrowie	Remont elewacji	35 000,00
21	Parafia Ewangelicko- Augsburska pw. św. Krzyża w Słupsku	kaplica w Lęborku	Remont schodów	6 000,00
22	Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Słupsku	budynek przy ul. Partyzantów 26 w Słupsku	Remont elewacji	20 000,00
23	Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku	dawny kościół pw. św. Mikołaja w Słupsku	Wykonanie dokumentacji	4 920,00

24	Miasto Słupsk	Średniowieczne mury obronne, fragment przy ul. Jagiełły w Słupsku	Zabezpieczenie substancji zabytkowej	12 000,00
25	Gmina Bytów	Most nad rzeką Borują w Bytowie	Wykonanie dokumentacji	10 000,00
26	A.W. Sobczak	wiatrak w Zdrzewnie, gm. Wicko	Wykonanie dokumentacji	3 000,00
27	Wspólnota mieszkaniowa przy ul. Sienkiewicza w Słupsku	kamienica przy ul. Sienkiewicza 6 w Słupsku	Remont elewacji	3 000,00
28	ERENDA s.c. Robert i Katarzyna Żakowiec	wieża ciśnień przy ul. Kołłątaja 27 w Słupsku	Wykonanie dokumentacji	4 000,00
29	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Baszta Czarownic w Słupsku	Izolacja fundamentów, etap III	8 080,00
30	Stowarzyszenie Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej "Słupia" w Słupsku	chałupa nr 30 w Starkowie, gmina Ustka	Wykonanie dokumentacji	2 000,00
31	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Zwartowie	kościół pw. św. Józefa Oblubieńca w Zwartowie	Rekonstrukcja hełmu wieży kościoła	20 000,00
32	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Gdańsku	kościół pw. św. Piotra i Pawła w Gdańsku	Konserwacja elewacji północnej przęsła zachodniego kościoła	35 000,00
33	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny i św. Joachima w Suchym Dębnie	kaplica filialna pw. św. Trójcy w Grabinach Zameczku	Modernizacja instalacji elektrycznej oraz skucie i wywiezienie tynków cementowych ze ścian i sklepienia kaplicy	27 926,21
34	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Wniebowzięcia w Kończewicach	kościół w Kończewicach	Remont pokrycia dachu	30 000,00
35	Kuria Diecezjalna Pelplińska	kanonia przy ul. Przystań Jana III Sobieskiego w Pelplinie	Remont dachu kanonii	20 000,00
36	Kuria Diecezjalna Pelplińska	kanonia przy ul. Kanonickiej 2 w Pelplinie	Remont dachu kanonii	10 907,56
37	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce	kościół filialny w Charnowie	Dezynsekcja ołtarza głównego z kościoła filialnego. pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Charnowie	1 000,00

38	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszej Marii Panny w Cecenowie, gm. Główczyce	kościół parafialny Cecenowie	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy krucyfiksie z kościoła parafialnego	5 000,00
39	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Stanisława Kostki w Słonowicach	kościół parafialny w Słonowicach	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy epitafium z kościoła parafialnego	12 000,00
40	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego serca Pana Jezusa i św. Marii w Rzecznicy	kościół parafialny w Rzecznicy	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy ołtarzu głównym z kościoła parafialnego	32 000,00
41	Wspólnota mieszkaniowa przy Al. Wolności 71 w Lęborku	kamienica w Lęborku	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy malowidle ściennym, stolarce drzwiowej i balustradzie schodów w kamienicy	20 000,00
42	Parafia rzymskokatolicka. pw. MB Częstochowskiej w Duninowie	kościół parafialny w Duninowie	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy organach z kościoła parafialnego	3 000,00
43	Akademia Pomorska, Słupsk, ul. Arciszewskiego 22	kamienica przy ul. Partyzantów w Słupsku	Prace konserwatorsko – restauratorskie przy malowidle ściennym w kamienicy	5 000,00
44	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny w Marynowach	kościół filialny pw. św. Jakuba, Tuja	Barokowy ołtarz główny	15 000,00
45	Parafia rzymskokatolicka pw. ŚŚ. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich	kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich	Pieta gotycka	5 000,00
46	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Bągarcie	kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Bągarcie	Manierystyczny obraz z ołtarza głównego św. <i>Florian</i>	4 900,00
47	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	kościół parafialny pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Dwie figury z grupy Ukrzyżowania umieszczone na belce tęczowej z XVII/XVIII w.	12 500,00
48	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Różnach	kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Różnach	Późnobarokowy prospekt organowy	18 000,00
49	Klasztor Zakonu Braci Mniejszych – Franciszkanów w Wejherowie	kościół pw. św. Anny w Wejherowie	Obraz <i>Złożenie do grobu</i> wraz z ramą z 2 poł. XVII w.	5 000,00
50	Parafia rzymskokatolicka pw. ŚŚ. Piotra i Pawła w Gdańsku	kościół parafialny pw. ŚŚ Piotra i Pawła w Gdańsku	Elementy dekoracji rzeźbiarskiej prospektu organowego z lat 1766-1769	9 000,00

51	Parafia Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku Oliwie	Bazylika Archikatedralna pw. Trójcy Świętej w Gdańsku-Oliwie	Pięć wczesnobarokowych obrazów <i>Portrety Apostołów</i> olejnych na desce	21 500,00
52	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	Barokowy ołtarz południowy z 2 ćw. XVIII w.	7 000,00
53	Parafia Katedralna pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Pelplinie	Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia NMP w Pelplinie	Ołtarz boczny pw. Wniebowzięcia NMP z 1618 r. (refundacja) II etap prac konserwatorskich	10 000,00
Razem				794 875,77

Prowadzenie rejestru zabytków nieruchomości i ruchomych należy do wyłącznej kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków. W latach 2013-2014 wydano 26 decyzji administracyjnych, na podstawie których dokonano wpisu 73 obiektów nieruchomości do rejestru zabytków nieruchomości oraz 44 decyzje administracyjne, na podstawie których dokonano wpisu 301 obiektów ruchomych do rejestru zabytków ruchomych.

W latach 2013 – 2014 wydano 2 decyzje administracyjne dotyczące skreśleń w rejestrze zabytków nieruchomości.

W ramach przedmiotowej działalności w 2013 roku organ wydał 2029 decyzji zezwalających na prowadzenie prac przy zabytkach (w tym 1946 decyzji dotyczących prac przy zabytkach nieruchomości, 83 decyzje – przy zabytkach ruchomych), a w roku 2014 – 2330 decyzji (w tym 2232 decyzji dotyczących prac przy zabytkach nieruchomości, 98 decyzji – przy zabytkach ruchomych).

Poza tym wojewódzki konserwator zabytków w latach 2013-2014 zaopiniował 29 gminnych (w tym 2 negatywnie) i 3 powiatowe programy opieki nad zabytkami.

Tabela nr 7.

Zestawienie przedmiotowej działalności Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2013 – 2014.

l.p.	Wyszczególnienie działalności	Lata 2013 - 2014	
		2013 r.	2014 r.
opinie do programów opieki nad zabytkami			
1	Liczba opiniowanych powiatowych programów opieki nad zabytkami	3	
2	Liczba opiniowanych gminnych programów opieki nad zabytkami	29	
RAZEM		32	
decyzje pozwalające na prowadzenie prac przy zabytkach nieruchomości i ruchomych			
		2013 r.	2014 r.
1	Liczba pozwoleń na prowadzenie prac przy zabytkach nieruchomości	1946	2232
2	Liczba pozwoleń na prowadzenie prac przy zabytkach	83	98

	ruchomych		
		RAZEM	2029
			2330
wpisy do rejestru zabytków nieruchomych i ruchomych			
		Lata 2013 - 2014	
1	Liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	73	
2	Liczba zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków	301	
		RAZEM	374

Tabela nr 8.

Zestawienie zadań z zakresu opieki i ochrony nad zabytkami archeologicznymi w ramach działalności Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku w latach 2013-2014

l.p.	Nazwa zadania	2013 r.	2014 r.
1	Wpis zabytku do rejestru	1	0
2	Skreślenie zabytku z rejestru	0	1
3	Opinie archeologiczne i wytyczne do inwestycji oraz planów zagospodarowania przestrzennego	1281	1696
4	Decyzje na prowadzenie badań archeologicznych lub poszukiwań zabytków	267	525
5	Uzgodnienia projektów decyzji celu publicznego/warunków zabudowy/inwestycji drogowej	213	232
6	Decyzje pozwalające na prowadzenie robót budowlanych w obszarze wpisanym do rejestru zabytków	3	42
7	Decyzje przekazujące zabytki do muzeów (w depozyt, na własność)	4	10
8	Dotacje na badania archeologiczne	0	0

1.3. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dotacje celowe z budżetu państwa udzielane są przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego poprzez programy operacyjne. Jednym z nich jest Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe, którego celem jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej. W latach 2013-2014 Program ten realizowany był w ramach priorytetów:

- w roku 2013:

- Priorytet 1 „Ochrona zabytków”,
- Priorytet 2 „Wspieranie działań muzealnych”,
- Priorytet 3 „Kultura ludowa”
- Priorytet 4 „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”,
- Priorytet 5 „Ochrona zabytków archeologicznych”,
- Priorytet 6 „Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego”,

- w roku 2014:

- Priorytet 1 „Ochrona zabytków”,
- Priorytet 2 „Wspieranie działań muzealnych”,
- Priorytet 3 „Kultura ludowa”,
- Priorytet 4 „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą”,
- Priorytet 5 „Ochrona zabytków archeologicznych”,
- Priorytet 6 „Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego”.

Ochrona zabytków jest największym priorytetem Programów - zarówno pod względem liczby składanych wniosków, jak i kwot przeznaczanych na udzielanie dotacji. Celem strategicznym tego priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków ruchomych i nieruchomych, a także ich udostępnianie na cele publiczne. W ramach priorytetu dofinansowane są zadania prowadzące do zabezpieczenia, zachowania i utrwalenia substancji zabytku. W ramach Priorytetu *Ochrona zabytków* udzielono w 2013 roku wsparcia finansowego właścicielom obiektów zabytkowych z terenu województwa pomorskiego na 43 zadania konserwatorskie w łącznej kwocie **6 838 679,20** złotych. W 2014 roku dofinansowanie prac konserwatorskich objęło 25 projektów i wyniosło **4 556 777,73** złotych. Ogółem w latach 2013-2014 MKiDN dofinansowało w ramach tego priorytetu 68 zadań z województwa pomorskiego na kwotę **11 395 456,93** złotych. Wśród tych zadań wyróżniają się projekty, na które przekazano największe dotacje (dla pomorskich obiektów zabytkowych):

- w 2013 roku na zadania: Tczew, Most Tczewski (XIX i XX w.): remont wież nr 2 i 4 (750 000 zł); Gniew, Zamek Komturów Gniewskich (XIV odb. XX w.): remont i konserwacja dachu – cztery zewnętrzne połączenia budynku zamkowego – II etap (400 000 zł); Trutnowy, żuławski dom podcieniowy (1720 r.): remont – prace izolacyjne i zabezpieczające (400 000 zł); Orłowo, dom podcieniowy (1802 r.): prace konserwatorskie i roboty budowlane (300 000 zł);

- w 2014 roku na zadania: Tczew, Most Tczewski (XIX i XX w.): III etap remontu (murowany łącznik między wieżami nr 1 i 2 oraz filar nr 5) (700 000 zł); Trutnowy, żuławski dom podcieniowy (1720 r.): remont – etap III (293 144,59 zł).

Tabela nr 9.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym MKiDN udzieliło dotacji w ramach Programu *Dziedzictwo Kulturowe* Priorytet 1 *Ochrona Zabytków* w latach 2013-2014 na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego.

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Przyznane dofinansowanie [PLN]
Priorytet 1 <i>Ochrona Zabytków</i> w 2013 r.			
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	Dzierzgoń, Parafia pw. Trójcy Przenajświętszej, ołtarz północny z 2 ćw. XVIII w., prace konserwatorskie i restauratorskie, kontynuacja, etap II ostatni	200 000,00

2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	Dzierzgoń, kościół pw. Trójcy Przenajświętszej - malowidło ściennie w formie kotary za Ołtarzem Północnym (XVIII w.): prace konserwatorskie i restauratorskie - kontynuacja - etap II ostatni	90 000,00
3.	Mariola Nowak, Grzegorz Nowak, Mirosław Nowak	Nowa Kościelnica, dom podcieniowy (XVIII w.): kompleksowe prace budowlano-konserwatorskie - etap I	479 764,48
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich	REF: Lignowy Szlacheckie kościół p.w. św. Marcina (XIV-XVI w.): remont pokrycia dachowego na południowej połaci dachu nawy i na wieży od strony zachodniej	40 000,00 (refundacja części kosztów)
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Wojciecha - wieża 1680 r.): remont środkowej części wieży	100 000,00
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Sztumie	Sztum, kościół pw. Wspomożenia Wiernych - Centrum Kultury Chrześcijańskiej (XIX w.): remont elewacji i witraży - kontynuacja	250 000,00
7.	Elegant Export-Import	Gdańsk, kamienica przy ul. Grodzkiej 9 (XIV przebud. XIX w.): konserwacja elewacji oraz wymiana stolarki okiennej	50 000,00
8.	Europejska Fundacja Ochrony Zabytków	Gdańsk, Dwór Studzienka - część północna (XVII w.): stabilizacja konstrukcyjna budynku, utwalenie substancji murów zewnętrznych oraz odnowienie dachu - I etap	336 292,36
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Żukowie	Żukowo, zespół poklasztorny i kościół p.w. Wniebowzięcia NMP (XIII/XIV, XVI, XVII w.): montaż instalacji systemu sygnalizacji pożaru oraz systemu sygnalizacji włamania i napadu	50 000,00
10.	Ewa i Artur Wasielewscy	Orłowo, dom podcieniowy (1802 r.): prace konserwatorskie i roboty budowlane	300 000,00
11.	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Gdańsk, Westerplatte - Wartownia nr 1 (1933 r.): remont konserwatorski	45 117,27
12.	Urząd Miejski w Gdańsku	Gdańsk, umocnienia Fortu Grodzisko, Redita Napoleńska (1810 -1812): stabilizacja przypory i muru	30 000,00
13.	Parafia pw. świętej Jadwigi Królowej	Kmiecin, kościół pw. św. Jadwigi Królowej (XIV w.): wykonanie izolacji wodochronnej średniowiecznych murów fundamentowych	50 068,60
14.	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Gdańsk, piwnica (XIII w.): odbudowa piwnicy wraz z przystosowaniem na cele skansenu archeologicznego przy Placu Dominikańskim - etap V	112 128,32
15.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Żuławce Sztumskiej	Żuławka Sztumska, kościół pw. św. Jana Chrzciciela (1325-1350 r.): remont dachu, położenie nowej dachówki, konserwacja wieży, zamontowanie rynien oraz instalacji odgromowej	150 000,00

16.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Żuławce Sztumskiej	Jasna, kościół filialny pw. Trójcy Przenajświętszej (1320-1330 r.): remont dachu, orynnowania oraz instalacji odgromowej nad prezbiterium	100 000,00
17.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Marynowach	Tuja, kościół pw. św. Jakuba (XIII-XIX w.): remont dachu prezbiterium – etap I	120 000,00
18.	Gabriela Kurylewicz	Wierzchucino, kościół poewangelicki (XVIII w.): remont drewnianych elementów konstrukcji wieży i nawy głównej oraz montaż systemu sygnalizacji przeciwpożarowej	87 814,49
19.	Daniel Kufel, Elżbieta Skirmuntt-Kufel	Trutnowy, żuławski dom podcieniowy (1720 r.): remont - prace izolacyjne i zabezpieczające	400 000,00
20.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Wniebowzięcia	REF: Kończewice, kościół pw. Matki Bożej Wniebowzięcia - ambona (ok. 1742 r.): prace konserwatorskie	25 000,00
21.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Piasecznie	Piaseczno, kościół pw. Narodzenia NMP (XIV w.): wykonanie konserwacji elewacji południowej (od prezbiterium do wieży) - etap I	140 000,00
22.	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Kluki, chałupa mieszkalna (XVIII w.): stabilizacja fundamentów komina, przemurowanie ścian parteru komina, remont konstrukcji dachu wraz z wykonaniem nowego poszycia trzciniowego oraz prace malarskie	94 553,10
23.	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Katarzyny (XIII-XVII odbud. XX w.): izolacja pionowa fundamentów kruchty podwieżowej i kaplic przywieżowych od strony zewnętrznej	180 424,77
24.	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. św. Katarzyny (XIII-XVII i XX w.): konserwacja i restauracja 4 okien prezbiterium	100 000,00
25.	Zofia Krupińska	Marynowy, dom podcieniowy (XIX w.): prace konserwatorskie i roboty budowlane - II etap	200 000,00
26.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku	Gdańsk, Bazylika Mariacka: konserwacja i restauracja wyposażenia ruchomego - ołtarz św. Jakuba (ok. 1430 r.) - II etap prac, rzeźba Chrystus Ukrzyżowany (ok. 1430 r.), epitafium Jakuba Schadiusa (1588 r.) - I etap prac	70 000,00
27.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku	Gdańsk, Bazylika Mariacka - nawa północna (XV w.): konserwacja gotyckiego okna z oszkleniem z lat 50-tych XX wieku w kaplicy św. Anny	200 000,00

28.	Powiat Tczewski	Tczew, Most Tczewski (XIX i XX w.): remont wież nr 2 i 4	750 000,00
29.	Gracjan Kleczewski	Żuławki, dom podcieniowy (1803 r.): konserwacja i zabezpieczenie - podcień - etap I	250 000,00
30.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Michała Archanioła w Miłoradzu	Mątowy Wielkie, kościół pw. św. Piotra i Pawła (XIV w. - XV w.): montaż instalacji systemów wykrywania pożaru	39 049,68
31.	Europejski Park Historyczny w Zamku Gniew	Gniew, Zamek Krzyżacki (XIII odbud. XX w.): prace zabezpieczające i konserwacja elewacji ceglanych dziedzina	100 000,00
32.	Klasztor OO. Franciszkanów - Prowincja Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych pw. św. M. Kolbego	Gdańsk, gotycki kościół pw. św. Trójcy: konserwacja okna na elewacji południowej korpusu (okno KS-02)	200 000,00
33.	Polmlek Sp. z o.o.	Gniew, Zamek Komturów Gniewskich (XVI w.): prace konserwatorskie przy murach ceglanych podzamcza od strony południowo - wschodniej	100 000,00
34.	Polmlek Sp. z o.o.	Gniew, Zamek Komturów Gniewskich (XIV odb. XX w.): remont i konserwacja dachu - cztery zewnętrzne połacie budynku zamkowego - II etap	400 000,00
35.	Diecezja Pelplińska	Pelplin, Katedra pw. Wniebowzięcia NMP - stalle (XV w.) wraz z obrazami na odwrocie (XVII w.): konserwacja i restauracja - etap II	150 000,00
36.	Diecezja Pelplińska	Pelplin, Katedra pw. Wniebowzięcia NMP - Ołtarz Maryjny z obrazami Hermana Hana (1618 r.): konserwacja i restauracja - II etap	199 520,72
37.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Lęborku	Lębork, kościół pw. św. Jakuba Apostoła (XIV-XV w.): montaż systemu sygnalizacji pożaru (SSP)	99 995,28
38.	Agnieszka Canals-Wąsik	Drewnica, gburski dom holenderski (1894 r.): prace konserwatorsko - restauratorskie okien z ościeżnicami, okiennic i drzwi zewnętrznych	40 000,00
39.	Prowincja Misjonarzy Oblatów MN Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, Kaplica Wiecznej Adoracji przy kościele rektoralnym św. Józefa - Klasztor OO. Oblatów MN: konserwacja i restauracja malowideł ściennych (XV w.)	100 000,00
40.	Archidiecezja Gdańska	Gdańsk, Archikatedra Oliwska (XVII w.): konserwacja barokowego ołtarza głównego - etap II	100 000,00
41.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	Lubieszewo, kościół gotycki pw. św. Elżbiety: montaż instalacji systemów wykrywania pożaru	37 740,64

42.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	Lubieszewo, kościół pw. św. Elżbiety (XIV w.): remont dachu - etap I	198 018,18
43.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Nowy Staw, kościół pw. św. Mateusza Apostoła - Kolegiata Żuławska (XV w.): remont więźby dachowej i pokrycia dachu nawy bocznej południowej - kontynuacja	73 191,31
Razem			6 838 679,20
Priorytet 1 Ochrona Zabytków w 2014 r.			
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Przenajświętszej w Dzierzgoniu	Dzierzgoń, kościół pw. Trójcy Przenajświętszej- ołtarz południowy (XVIII w.): prace konserwatorskie i restauratorskie - etap II - kontynuacja	80 000,00
2.	Mariola Nowak, Grzegorz Nowak, Mirosław Nowak	Nowa Kościelnica, dom podcieniowy (XVIII w.): kontynuacja kompleksowych prac budowlano- konserwatorskich - etap II	249 602,40
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Lignowach Szlacheckich	Lignowy Szlacheckie, kościół pw. św. Marcina (XIV-XVI w.): prace konserwatorskie elewacji wschodniej prezbiterium	70 000,00
4.	Parafia polskokatolicka pw. Bożego Ciała w Gdańsku	Gdańsk, kościół pw. Bożego Ciała: prace konserwatorskie elewacji zachodniej – część ryglowa (XVIII w.)	150 000,00
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Wielkich Walichnowych	Wielkie Walichnowy, kościół pw. św. Jana Chrzciciela (XIV-XVIII w.): wykonanie izolacji przeciwwodnych z realizacją opaski drenażowej	50 000,00
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Ewangelisty w Kwidzynie	Kwidzyn, kościół pw. św. Jana Ewangelisty - Epitafium Augusta Milde i jego żony (1628 r.): prace konserwatorskie i restauratorskie - etap I	150 000,00
7.	Ewa i Artur Wasielewscy	Orłowo, dom podcieniowy (1802 r.): prace konserwatorskie i roboty budowlane – etap II	100 000,00
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie	Stegna, kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (1681 r.): prace remontowe wymiany pokrycia dachu	250 000,00

9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha	Prabuty, kościół pw. św. Wojciecha (XIV w.): wykonanie izolacji ścian fundamentowych i drenażu – etap I (strona północna)	100 000,00
10	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Trutnowach	Trutnowy, kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła (XIV w.): remont dachu	200 000,00
11.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Marynowach	Tuja, kościół pw. św. Jakuba (XIII-XIX w.): dokończenie remontu dachu prezbiterium oraz I etap konserwacji wieży kościoła	199 712,64
12.	Daniel Kufel, Elżbieta Skirmuntt-Kufel	Trutnowy, żuławski dom podcieniowy (1720 r.): remont - etap III	293 144,59
13.	Zakon OO. Karmelitów, Klasztor w Gdańsku	Gdańsk, kościół św. Katarzyny (XIV-XV w.): dokończenie izolacji fundamentów wieży i kaplic przywieżowych oraz konserwacja i restauracja trzech okien prezbiterium (nr 21, 22 i 24)	145 519,84
14.	Zofia Krupińska	Marynowy, dom podcieniowy (1803 r.): III etap prac (remont konstrukcji wieńcowej trzech ścian, wymiana podwalin, wymiana stolarki okiennej od strony wschodniej oraz remont schodów wewnętrznych)	150 000,00
15.	Powiat Tczewski	Tczew, Most Tczewski (XIX i XX w.): III etap remontu (murowany łącznik między wieżami nr 1 i 2 oraz filar nr 5)	700 000,00
16.	Gracjan Kleczewski	Żuławki, dom podcieniowy (1721 r.): II etap remontu	250 000,00
17.	Europejski Park Historyczny w Zamku Gniew	Gniew, Zamek - dziedziniec Krzyżacki (XIV odbud. XX w.): zabezpieczenie i konserwacja elewacji ceglanych - etap II	250 000,00
18.	Klasztor OO. Franciszkanów - Prowincja Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych pw. św. M. Kolbego	Gdańsk, gotycki kościół pw. Św. Trójcy: konserwacja okna na elewacji południowej korpusu (KS-01)	174 000,00
19.	Polmlek Sp. z o.o.	Gniew, Zamek Komturów Gniewskich (XIV w.): kontynuacja prac ratowniczo - konserwatorskich przy murach ceglanych od strony południowo-wschodniej - II etap	80 000,00
20.	Diecezja Pelplińska	Pelplin, Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia NMP - ołtarza pw. św. Jakuba Starszego z trzema obrazami Bartłomieja Strobla (1640 r.): I etap konserwacji	50 000,00

21.	Diecezja Pelplińska	Pelplin, Bazylika Katedralna pw. Wniebowzięcia NMP - ołtarz z obrazami Hermana Hana pw. św. Marii Magdaleny (1613 r.): konserwacja – etap I	142 680,00
22.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	Lubieszewo, kościół pw. św. Elżbiety (XIV w.): prace konserwatorskie - II etap	239 823,00
23.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza Apostoła w Nowym Stawie	Nowy Staw, kościół pw. św. Mateusza Apostoła - Kolegiata Żuławska (XV w.): remont wieży północnej i południowej	182 295,26
24.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku	Gdańsk, Bazylika Mariacka - ołtarz św. Jakuba (ok. 1430 r.) - III etap konserwacji, epitafium Jakuba Schadiusa (1588 r.) - II etap konserwacji	100 000,00
25.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku	Gdańsk, Bazylika Mariacka - nawa północna (XV w.): konserwacja gotyckiego okna z oszkleniem z lat 50-tych XX wieku w kaplicy Świętej Trójcy	200 000,00
Razem			4 556 777,73
Razem lata 2013-2014			11 395 456,93

W ramach Priorytetu 2: *Wspieranie działań muzealnych*, którego celem jest ochrona, zachowanie, prezentacja i popularyzacja materialnego dziedzictwa kulturowego, w 2013 roku wsparte zostały działania 7 pomorskich instytucji kultury na łączną kwotę 486 773,00 zł, natomiast w 2014 roku dofinansowano 9 projektów na łączną kwotę 829 058,00 zł.

Tabela nr 10.

Lista projektów dofinansowanych w latach 2013-2014 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Dziedzictwo Kulturowe Priorytet 2. *Wspieranie działań muzealnych*, z obszaru województwa pomorskiego

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Przyznane dofinansowanie [PLN]
Priorytet 2. <i>Wspieranie działań muzealnych</i> w 2013 r.			
1.	Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie	Konserwacja najcenniejszych piśmienniczych zbiorów wejherowskiego muzeum	30 000,00

2.	Muzeum Diecezjalne im. Biskupa Stanisława Wojciecha Okoniewskiego w Pelplinie	Konserwacja gotyckiego Polptyku Toruńskiego z 1380 r.	148 000,00
3.	Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	Konserwacja dachów zabytkowych budynków z kolekcji Muzeum we Wdzydzach	45 000,00
4.	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Wartownia nr 1 na Westerplatte	50 000,00
5.	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Wokół gdańskiej Polonii	40 773,00
6.	Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie	Arcydzieła malarstwa polskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki	125 000,00
7.	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Organizacja wystawy czasowej pt. „Archeologiczne świadectwa kultu maryjnego w średniowiecznym Gdańsku”	48 000,00
Razem			486 773,00
Priorytet 3. Wspieranie działań muzealnych w 2014 r.			
1.	Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich	Modernizacja wystawy stałej „Teodora i Izidor Gulgowscy w 90-lecie powstania Muzeum”	35 000,00
2.	Muzeum Historyczne Miasta Gdańska	Stanisław Leszczyński w Gdańsku 1733-1734	150 000,00
3.	Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie	Wystawa Iwana Ajwazowskiego w Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie	200 000,00
4.	Towarzystwo Przyjaciół Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku	Wystawa czasowa „Lux in tenebris”	124 058,00
5.	Muzeum Diecezjalne im. Biskupa Stanisława Wojciecha Okoniewskiego w Pelplinie	Konserwacja unikatowej kolekcji renesansowych obrazów wraz z ramami z epoki z lat 1579-1601 r. - I etap	80 000,00

6.	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Utworzenie wystawy stałej w Piwnicy Romańskiej - nowo tworzonemu Oddziałowi Muzeum Archeologicznego w Gdańsku	100 000,00
7.	Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie	Realizm rosyjski z kolekcji Walerego Żerlicyna	80 000,00
8.	Muzeum Sopotu	Architektura willi i rezydencji sopockich. Projektanci, inwestorzy i użytkownicy w latach 1870-1945	40 000,00
9.	Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie	Konserwacja najcenniejszych piśmienniczych zbiorów wejherowskiego muzeum	20 000,00
Razem			829 058,00
Razem lata 2013-2014			1 315 831,00

W ramach Priorytetu **Kultura Ludowa**, którego celem jest wzmocnienie poczucia tożsamości regionalnej, zachowanie, dokumentowanie i przekaz autentycznych wartości kultury tradycyjnej z uwzględnieniem elementów podlegających lokalnym i społecznym zmianom, a także promowanie różnorodnych form popularyzacji kultury ludowej, w 2013 roku wspartych zostało 6 projektów z terenu województwa pomorskiego na łączną kwotę 160 000,00 zł. W 2014 roku dofinansowano również 6 projektów z naszego regionu na łączną kwotę 160 000,00 zł.

Tabela nr 11.

Lista projektów dofinansowanych w latach 2013-2014 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Dziedzictwo Kulturowe Priorytet 3 Kultura Ludowa, z obszaru województwa pomorskiego

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Przyznane dofinansowanie [PLN]
Priorytet 3. Kultura ludowa w 2013 r.			
1.	Instytut Kaszubski	Wydanie książki Bożeny Stelmachowskiej pt. „Słowińcy”	15 000,00
2.	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	2013: NA PSA UROK!	50 000,00
3.	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	SWOJE POKOCHAJCIE - I Kaszubsko-Kociewsko-Powisłański Przegląd Orkiestr Dętych	15 000,00

4.	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Zakup kolekcji dzieł sztuki ludowej Kazimierza Kostki do zbiorów Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	20 000,00
5.	Kaszubski Uniwersytet Ludowy	MODRA SZKOŁA - poganiczem kultur - warsztaty rękodziela ludowego	40 000,00
6.	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Szymbarku	XII Dyktando Kaszubskie – Królewionka w pałacu	20 000,00
Razem			160 000,00
Priorytet 3. Kultura ludowa w 2014 r.			
1.	Stowarzyszenie Społeczno - Artystyczne KULTYWATOR	„Księga Aniołów” Józefa Chełmowskiego	25 000,00
2.	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	...SWOJE POKOCHAJCIE!!!, Sąsiadów poznawajcie!!! - Nadbałtycki Festiwal Orkiestr Dętych `2014	50 000,00
3.	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Dziecięca Zagroda	25 000,00
4.	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	XIII Dyktando Kaszubskie – „Królewionka w Pałacu”	20 000,00
5.	Lokalna Organizacja Turystyczna KOCIEWIE	KOCIEWSKIE WARSZTATY STAREGO RZEMIOSŁA	20 000,00
6.	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	Kaszëbsczi wësziwë – Chonicczi modło	20 000,00
Razem			160 000,00
Razem lata 2013-2014			320 000,00

Celem Priorytetu *Ochrona zabytków archeologicznych* jest ochrona dziedzictwa archeologicznego w Polsce, zgodnie z zasadami konserwatorskimi opartymi na zasadzie zrównoważonego rozwoju, poprzez wspieranie następujących działań: ewidencji i dokumentowania zabytków archeologicznych, badania zabytków archeologicznych z wykorzystaniem nowoczesnych, nieinwazyjnych metod badawczych, upowszechniania wyników przeprowadzonych nieinwestorskich badań archeologicznych. W latach 2013-2014 dofinansowano 8 projektów związanych z województwem pomorskim, w tym Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, Muzeum Ziemi Puckiej w Pucku, Muzeum Zamkowego w Malborku, Muzeum w

Lęborku, Fundacji Przyjaciół Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego udzielając dotacji na kwotę 547 919,36 zł.

Tabela nr 12.

Lista projektów dofinansowanych w latach 2013-2014 w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Dziedzictwo Kulturowe Priorytet 5 Ochrona zabytków archeologicznych, zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Przyznane dofinansowanie [PLN]
Priorytet 5 Ochrona zabytków archeologicznych w 2013 r.			
1.	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	Monografia: Miedziowiec – wrak średniowiecznego statku - zadanie 2-letnie (2013-2014)	70 500,00 (w tym 2013r. - 32 700,00 zł)
2.	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku,	Inwentaryzacja wraka F53.27 „Porcelanowiec” z Zatoki Gdańskiej	40 999,36
3.	Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Badania nieinwazyjne cmentarzyska w Ciepłym i jego okolic	32 320,00
4.	Muzeum Ziemi Puckiej w Pucku	Aktualizacja dokumentacji archeologicznej – projekt dotyczył wykonania dokumentacji relikwów portu w Pucku, niezbędnych do wniosku o wpisanie do rejestru zabytków	25 000,00
Razem			168 819,36
Priorytet 5 Ochrona zabytków archeologicznych w 2014 r.			
1.	Muzeum w Lęborku	Okruch złota w popiele ogniska. Czarnówko – największe cmentarzysko z późnej starożytności na ziemiach polskich – zadanie 2-letnie (2014-2015)	134 100,00 (w tym 2014r. – 65 600,00 zł)
2.	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	Inwentaryzacja wraków F53. 14 oraz F53.31 z Zatoki Gdańskiej	70 000,00
3.	Muzeum Zamkowe w Malborku	Opracowanie i publikacja wyników interdyscyplinarnych badań archeologicznych zespołu osadniczego z XI-XII w. w Węgrach – zadanie 2 letnie (2014-2015)	92 000,00 (w tym 2014 r. – 50 000 zł)
4.	Fundacja Przyjaciół Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego	Źródła archeologiczne do dziejów miasta i zamku w Pucku. Opracowanie i publikacja	83 000,00 (w tym 2014 r. – 33 000,00 zł)

Razem	379 100,00
Razem lata 2013-2014	547 919,36

Celem Priorytetu *Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego* jest zainicjowanie kompleksowego procesu cyfryzacji materialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym zabytków, obiektów muzealnych, archiwalnych, bibliotecznych i audiowizualnych, znajdujących się pod opieką podmiotów spoza sfery finansów publicznych, których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku lub uczelni publicznych. W ramach priorytetu dofinansowane zadania związane z opracowaniem zasobów kultury i dziedzictwa narodowego ze szczególnym uwzględnieniem niepaństwowego zasobu archiwalnego wraz z przeprowadzeniem koniecznych prac konserwatorskich; digitalizacją zasobów kultury i dziedzictwa narodowego uwzględniającą przeprowadzenie niezbędnych prac konserwatorskich; udostępnianiem cyfrowych zasobów za pośrednictwem sieci rozległych (Internetu) poprzez portale internetowe oraz przechowywaniem zasobów cyfrowych z zapewnieniem trwałości i bezpieczeństwa danych cyfrowych. W 2014 roku dofinansowano 4 projekty związane z województwem pomorskim udzielając 298 907,50 zł dotacji z budżetu MKiDN.

Tabela nr 13.

Wykaz zadań i realizujących je podmiotów, którym MKiDN udzieliło dotacji w ramach Programu *Dziedzictwo Kulturowe Priorytet 6 Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego* w latach 2013-2014, zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	Nazwa zadania	Przyznane dofinansowanie [PLN]
Priorytet 6 Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego w 2013 r.			
brak			
Priorytet 6 Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego w 2014 r.			
1.	Biblioteka Diecezjalna im. Biskupa Jana Bernarda Szłagi w Pelplinie	Konserwacja i digitalizacja graduału z lat 1347-1378, jednego z najcenniejszych kodeksów średniowiecznych w Polsce - I etap	60 000,00
2.	Politechnika Gdańska	Konserwacja, digitalizacja i udostępnianie wybranych starych druków Biblioteki Głównej Politechniki Gdańskiej	69 472,00
3.	Fundacja Pelplińska Biblia Gutenberga	Konserwacja unikatowych inkunabułów z Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie	70 000,00

4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej	Digitalizacja, konserwacja, udostępnianie i promocja zabytkowego kościoła pw. Trójcy Świętej w Wejherowie	99 435,50
Razem			298 907,50

1.4. Jednostki samorządu terytorialnego

Wieloma obiektami zabytkowymi na terenie województwa zarządzają jednostki samorządu terytorialnego. Z reguły nakłady finansowe konieczne dla zabezpieczenia i prawidłowego funkcjonowania tych obiektów są znaczące i przekraczają możliwości danych jednostek. Dla poprawy tej sytuacji stworzono możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych, jak np.: Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego 2007-2013, o czym szczegółowo w pkt 1.7 sprawozdania.

1.5. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w dokumentach strategicznych

Za ważny element wspomagający działania na rzecz ratowania dziedzictwa kulturowego (wg analizy SWOT) uznano konieczność uwzględnienia problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w programach, strategiach i planach rozwoju województwa, gmin i miast.

Dziedzictwo kulturowe regionu pełni bardzo istotną funkcję w życiu społecznym, integrując i budując poczucie tożsamości regionalnej i narodowej. Jest także uniwersalnym instrumentem rozwijania współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, prowadzącej do kształtowania wspólnej, europejskiej tożsamości kulturowej i społecznej.

Poprzez działania na jego rzecz zwiększa się atrakcyjność gospodarcza i inwestycyjna regionu. Powstają nowe miejsca pracy, poprawia się jakość życia mieszkańców, zmienia się wizerunek otoczenia, regionu i wzrasta zainteresowanie turystów.

Analiza stanu dziedzictwa kulturowego naszego regionu wykazała konieczność działań służących:

- zmniejszeniu dysproporcji w dostępie do dóbr kultury,
- radykalnej poprawie podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków,
- zwiększeniu atrakcyjności regionu dla turystów, mieszkańców i inwestorów,
- zwiększeniu udziału kultury w PKB,
- stworzeniu markowych produktów turystyki kulturowej.

Za atuty województwa uznać można między innymi jego różnorodność kulturową oraz wysokie walory i atrakcyjność środowiska kulturowo-przyrodniczego dla gospodarki, rekreacji i zamieszkania. W kwestiach bezpośrednio związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego wart zauważenia jest wzrost zainteresowania właścicieli obiektów zabytkowych ochroną i pracami konserwatorskimi.

Samorząd Województwa Pomorskiego chce inwestować w powszechność dostępu do kultury oraz stworzyć ramy rozwoju dla kultury tak regionalnej, jak i lokalnej, utwierdzającej poczucie tożsamości ludzi w miejscu ich zamieszkania.

W trosce o zachowanie wielokulturowej tożsamości historycznej regionu, a zarazem pielęgnowanie lokalnych odrębności, przy jednoczesnym postrzeganiu zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego i turystycznego

Samorząd Województwa Pomorskiego włączył tę problematykę w swe długofalowe programy, plany i strategie.

SWP uznał, że konieczne jest podjęcie działań sprzyjających odnowie niektórych obszarów miejskich poprzez rewitalizację terenów zdegradowanych (powojaskowych, przemysłowych, portowych). Istotne są inicjatywy wiążące się z kształtowaniem przestrzeni w centrach miast oraz przestrzeni o charakterystycznej zabudowie (obiekty o wartości historycznej).

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Pomorskiego uchwałą nr 458/XXII/12 w dniu 24 września 2012 roku. Jednym z dziesięciu celów operacyjnych dokumentu jest „Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna”, dotyczy zachowania i promocji elementów dziedzictwa kulturowego stanowiących o atrakcyjności województwa pomorskiego. Jednym z sześciu narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 jest Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej „Pomorska Podróż” przyjęty uchwałą nr 912/272/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 1 sierpnia 2013 roku, zmienioną uchwałą nr 1080/286/13 z dnia 24 września 2013 roku.

Ponadto SWP realizuje zadania w zakresie ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego dotyczących dziedzictwa kulturowego, polegające na formułowaniu wniosków do dokumentów gminnych: miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także - na opiniowaniu i uzgadnianiu projektów ww. dokumentów gminnych. Gminne dokumenty planistyczne są uzgadniane w zakresie zgodności z ustaleniami obecnie obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, w tym dotyczącymi ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego. W 2014 roku rozpoczęto realizację uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie przystąpienia do sporządzenia nowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta.

1.6. Zadania własne Samorządu Województwa Pomorskiego

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowania i utrzymania;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, a polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;

- o prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- o zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- o korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- o popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii kultury.

Samorząd Województwa Pomorskiego prowadzi i finansuje samodzielnie lub wspólnie z MKiDN i jednostkami samorządu terytorialnego aż 16 instytucji kultury. Wiele z nich ma swe siedziby w obiektach zabytkowych, takich jak:

- o zamki (np. Zamek Książąt Pomorskich – siedziba Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku),
- o pałace, dwory (Pałac Opatów – siedziba Oddziału Sztuki Nowoczesnej Muzeum Narodowego w Gdańsku, pałac w Waplewie Wielkim – siedziba Muzeum Tradycji Szlacheckiej – Oddziału MNG, dwór w Będominie – siedziba Muzeum Hymnu Narodowego – Oddziału MNG)
- o dawne ratusze (Ratusz Staromiejski w Gdańsku – siedziba Nadbałtyckiego Centrum Kultury),
- o obiekty kościelne i poklasztorne (Centrum św. Jana w Gdańsku prowadzone przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, poklasztorny Gmach Główny przy ul. Toruńskiej w Gdańsku należący do MNG, Piwnica Romańska – Oddział Muzeum Archeologicznego w Gdańsku (otwarty w 2014 roku),
- o zabytkowe kamienice (Dom Przyrodników w Gdańsku – siedziba MAG),
- o obiekty przemysłowe (dawna elektrociepłownia – siedziba Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, Centrum Edukacji Archeologicznej MAG w spichlerzu Błękitny Baranek, spichlerze – MPŚ, Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku – Centrum Aktywności Twórczej w Ustce);
- o obiekty tradycyjnego budownictwa wiejskiego (Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach Kiszewskich, a także Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach oraz Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie - oddziały Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku).

Główny ciężar wydatków ponoszonych na prace inwestycyjne spoczywa na właścicielach tych obiektów (w tym przypadku jest to Samorząd Województwa Pomorskiego i podległe mu instytucje kultury). Należy pamiętać, że pod opieką innych samorządów znajdują się również wysokiej klasy obiekty zabytkowe, użytkowane przez instytucje kultury finansowane lub współfinansowane z budżetu województwa (np. zamek pokrzyżacki w Bytowie – siedziba Muzeum Zachodniokaszubskiego czy Pałac Przebendowskich w Wejherowie – siedziba Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej).

Troska o zabytki to jednak nie tylko ochrona samych budynków. To również ciągła praca na rzecz należytego zachowania zabytków ruchomych. Takie zadanie przynależne jest przede wszystkim muzeom. Muzea zarządzają znaczną częścią zasobu zabytkowego, w szczególności zabytkami ruchomymi, choć w ich władaniu znajdują się także zabytki nieruchome.

Celem ich działalności jest gromadzenie, katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów, konserwacja i przechowywanie ich w warunkach zapewniających właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, ale również: urządzenie wystaw, organizowanie badań i ekspedycji naukowych; prowadzenie działalności edukacyjnej; udostępnianie zbiorów; zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów; prowadzenie działalności wydawniczej.

Tabela nr 14.

Zestawienie wybranych prac w obiektach zabytkowych finansowanych ze środków własnych SWP zrealizowanych w 2013 roku (nakłady inwestycyjne)

Jednostka realizująca	Obiekt, miejscowość	Wysokość dotacji [PLN]	Opis działania
Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej	Centrum Aktywności Twórczej w Ustce	272 510	Kompleksowy program Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej – Utworzenie Centrum Aktywności Twórczej w Ustce
Muzeum Narodowe w Gdańsku	Pałac w Waplewie Wielkim	21 572	Rewaloryzacja i adaptacja pałacu w Waplewie Wielkim w gminie Stary Targ na cele muzealne
	Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie	59 277	Modernizacja budynków muzeum Hymnu Narodowego w Będominie
Nadbałtyckie Centrum Kultury	Kościół św. Jana w Gdańsku	113 000	Rewaloryzacja i adaptacja Kościoła św. Jana w Gdańsku na Centrum św. Jana
	Ratusz Staromiejski w Gdańsku	69 000	Prace konserwatorskie we wnętrzu Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Skansen Archeologiczny pod Placem Dominikańskim w Gdańsku	948 526	Odbudowa XIII-wiecznej piwnicy romańskiej wraz z przystosowaniem na cele skansenu archeologicznego przy Placu Dominikańskim w Gdańsku - etap V
Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie	56 773	Wzmocnienie potencjału pomorskiej „Krainy w Kratę” – etap II - Rozbudowa filii MPŚ w Swołowie
	Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach	23 000	Kluki, chałupa mieszkalna (XVIII w.): stabilizacja fundamentów komina, przemurowania ścian parteru komina, remont konstrukcji dachu wraz z wykonaniem nowego poszycia trzcinowego, wykonanie nowych polep oraz rekonstrukcja

			przybudówki gospodarczej
	Zespół Zamku Książąt Pomorskich	83 730	Modernizacja odcinków ciepłociągu zasilających obiekty muzealne tj. Zamek Książąt Pomorskich, Młyn Zamkowy oraz Bramę Młyńską i Dworek
Samorząd Województwa Pomorskiego	Budynek przy ul. Augustyńskiego 2 w Gdańsku	45 622	Modernizacja budynku: instalacja oddymiania, sterowanie i automatyka instalacji CO
	Budynek przy ul. Okopowej 21-25 w Gdańsku	24 969	Oświetlenie terenu wokół Sali Okrągłej
Wojewódzki Zespół Reumatologiczny w Sopocie	Budynek WZR w Sopocie ul. Grunwaldzka 1-3	355 000	Termomodernizacja Zakładu Rehabilitacji Leczniczej: tynk ochronny, docieplenie dachu, kolektory
Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ w Słupsku	Słupsk, ul. Obrońców Wybrzeża 4	449 000	Remont i adaptacja budynków szpitalnych pod potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego
COPERNICUS PL Sp. z o. o. w Gdańsku	Szpital Diakonisek / Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 1-6	154 532	Prace inwestycyjne - dostosowanie pomieszczeń na parterze i w piwnicy na potrzeby Szpitalnego Oddziału Ratunkowego dla Dorosłych i Dzieci do wymogów prawa
Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Zespół Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych Starogard Gdański, ul. Skarszewska 7	296 948	Prace inwestycyjno-remontowe w pawilonach leczniczych nr VII, XVI i XX
Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Starogardzie Gdańskim	Budynek szkoły; Starogard Gdański	36 800	Malowanie korytarzy, klatki schodowej i pracowni, montaż lamp oświetleniowych
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Nieśłyszących w Wejherowie	Budynki Ośrodka; Wejherowo	1 050 000	Kontynuacja modernizacji budynków Ośrodka – remont instalacji wodno-kanalizacyjnej w budynku internatu dziewcząt, remont pomieszczeń w internacie, remont parteru

			budynku nr 1, remont korytarza budynku Nr 7
Razem		4 060 259	

Tabela nr 15.

Zestawienie wybranych prac w obiektach zabytkowych finansowanych ze środków własnych SWP - rok 2014 (nakłady inwestycyjne)

Jednostka realizująca	Obiekt, miejscowość	Wysokość dotacji [PLN]	Opis działania
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku	Obiekt przy ul. Rycerskiej w Gdańsku	38 000	Modernizacja instalacji elektrycznej i rozdzielnic piętrowych w obiekcie Muzeum przy ul. Rycerskiej
	Piwnica Romańska w Gdańsku	276 000	Utworzenie wystawy stałej, dokończenie prace budowlano-konserwatorskich
Muzeum Narodowe w Gdańsku	Pałac w Waplewie Wielkim	526 739	Rewaloryzacja i adaptacja pałacu w Waplewie Wielkim w gminie Stary Targ na cele muzealne
	Pałac Opatów w Oliwie	20 000	Wzmocnienie konstrukcji balkonu w Pałacu Opatów w Oliwie
	Muzeum Hymnu Narodowego w Będminie	35 000	Modernizacja oświetlenia sal wystaw czasowych w Oddziale Hymnu Narodowego w Będminie
Nadbałtyckie Centrum Kultury	Ratusz Staromiejski w Gdańsku	90 000	Prace konserwatorskie we wnętrzu Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku
	Kościół św. Jana w Gdańsku	405 000	Rewaloryzacja i adaptacja kościoła św. Jana w Gdańsku na Centrum św. Jana - etap II
Polska Filharmonia Bałtycka	Gmach główny na Ołowiance w Gdańsku	101 000	Zakup sprzętu oświetleniowego do Sali Koncertowej (zakup i montaż systemu oświetlenia LED)
	Obiekt tzw. <i>dawnej szkoły</i> na Ołowiance w Gdańsku	300 000	Kontynuacja robót budowlano-remontowych budynku tzw. <i>dawnej szkoły</i> celem pozyskania nowych powierzchni konferencyjnych

Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach Kiszewskich	Muzeum we Wdzydzach Kiszewskich	60 000	Odbudowa i adaptacja zabytkowej XIX-wiecznej chałupy z Osieka
Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Oddział Muzeum w Płotowie	343 684	Adaptacja budynku poinwentarskiego na funkcję muzealną, usługową i edukacyjną w Płotowie
Samorząd Województwa Pomorskiego	Budynek przy ul. Augustyńskiego 1 w Gdańsku	119 187	Dokumentacja na adaptację budynku po szkole CKUME
	Budynek przy ul. Okopowej 19 w Gdańsku	21 402	Dokumentacja projektowa na remont i modernizację obiektu
	Budynki przy ul. Okopowej 21-25 w Gdańsku	440 003	Osuszanie piwnic i ścian zewnętrznych w budynku
		28 323	Roboty naprawcze na dachu łącznika i w Sali Okrągłej
	Budynek przy ul. Okopowej 25 w Gdańsku	262 351	Remont korytarzy II i III piętra w budynku przy ul. Okopowej; wymiana 3 okien
Budynek przy ul. Okopowej 25 w Gdańsku	28 090	Remont gzymsu nad wejściem głównym wraz z naprawą rynny i rury spustowej	
Wojewódzki Zespół Reumatologiczny w Sopocie	Budynek WZR w Sopocie ul. Grunwaldzka 1-3	376 178	Modernizacja piwnic wzmocnienie belek stalowych stropów, izolacja pozioma i pionowa ścian i posadzek
Samod. Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ w Słupsku	Słupsk, ul. Obrońców Wybrzeża 4	8 877 000	Remont i adaptacja budynków poszpitalnych pod potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego
Szpital Dziecięcy Polanki im. M. Płażyńskiego w Gdańsku Sp. z o. o.	Dwór IV / Gdańsk, ul. Polanki 119	100 000	Prace zabezpieczające po pożarze stropu i poddasza Dworu IV
COPERNICUS PL Sp. z o. o. w Gdańsku	Szpital Diakonisek Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 1-6	2 078 539	Prace inwestycyjne - dostosowanie pomieszczeń na parterze i w piwnicy na potrzeby Szpitalnego Oddziału Ratunkowego dla Dorosłych i Dzieci do wymogów prawa
	Szpital Diakonisek Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 1	404 061	Prace inwestycyjne - dostosowanie pomieszczeń na III piętrze na potrzeby Oddziału Klinicznego

			Pediatrici GUMed i Oddziału Klinicznego Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci GUMed
Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim	Zespół Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, Starogard Gdański, ul. Skarszewska 7	300 000	Prace inwestycyjno-remontowe w pawilonach leczniczych nr XV, XVIII, XIX, XXIV w celu dostosowania do wymogów p.pożarowych
Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Starogardzie Gdańskim	Budynek szkoły; Starogard Gdański	12 282	Montaż i obróbka okien, remont tarasu
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Niesłyszących w Wejherowie	Budynki Ośrodka; Wejherowo	782 971	Kontynuacja modernizacji budynków Ośrodka: izolacja murów piwnic, oddymianie klatek schodowych, remont podłóg, naprawa fragmentów cegieł i fug na elewacji budynków, konserwacja sieci CO
Razem		16 025 810	

1.7. Fundusze strukturalne

1.7.1 Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013.

Wraz z wejściem do Unii Europejskiej Polska stała się aktywnym podmiotem unijnej polityki regionalnej. Umożliwiło to dostęp do unijnych programów i możliwość korzystania z funduszy finansowych. Fundusze strukturalne (w obszarze kultury) o największym znaczeniu dla rozwoju lokalnego i regionalnego to środki dostępne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013.

Oś Priorytetowa 6 – Turystyka i dziedzictwo kulturowe, Działanie 6.1 *Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny*, 6.2 *Promocja i informacja turystyczna*, 6.3. *Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym*.

W ramach ww. osi priorytetowej wsparcie otrzymały projekty realizowane w zakresie regionalnego dziedzictwa kulturowego o potencjale turystycznym, ukierunkowane na wzbogacenie i podniesienie jakości oferty turystycznej województwa poprzez pełniejsze wykorzystanie potencjału obiektów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym. Realizowane przedsięwzięcia dotyczą głównie prac restauratorskich w obiektach dziedzictwa kulturowego, a także ich adaptacji do nowych funkcji. Ponadto wspierane były przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie najcenniejszych obiektów o

znaczeniu historycznym przed zniszczeniem lub kradzieżą, jak też umożliwiające kompleksowe zagospodarowanie ich otoczenia. Działania te poprawiły dostępność do obiektów zabytkowych oraz pozwoliły na ich bardziej efektywne wykorzystanie turystyczne.

Tabela nr 16.

Oś Priorytetowa 6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe, Działanie 6.1. Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie UE (PLN)
1	Gmina Miasta Sopotu	Budowa przystani jachtowej w Sopocie	67 195 099,68	25 746 762,81
Razem				25 746 762,81

Tabela nr 17.

Oś Priorytetowa 6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe, Działanie 6.2. Promocja i informacja turystyczna

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie UE (PLN)
1	Gmina Nowy Dwór Gdański	Kampania Promocyjna Żuław	1 564 546,10	1 101 386,10
2	Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna Gdańsk	Pomorski Szlak Bursztynowy – kampania promocyjna dziedzictwa bursztynowego jako wielopłaszczyznowej oferty turystycznej	701 855,32	492 939,00
Razem				1 594 325,10

Tabela nr 18.

Oś Priorytetowa 6. Turystyka i dziedzictwo kulturowe, Działanie 6.3. Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie UE (PLN)
1	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Kartuzach	Restauracja Refektarza oraz otoczenia XIV-o w. Zespołu Poklasztornego w Kartuzach	4 448 671,87	3 305 359,53

2	Gmina Miejska Człuchów	Skarb krzyżacki w naszych rękach - prace restauratorskie i adaptacyjne zamku krzyżackiego w Człuchowie na cele kulturotwórcze i turystyczne.	14 934 719,41	8 000 935,81
3	Zakon Najświętszego Zbawiciela Św. Brygidy w Gdańsku	Centrum Ekumeniczne – rewaloryzacja i adaptacja Dworu II w Gdańsku Oliwie przy ul. Polanki 124	5 497 124,91	4 113 441,01
4	Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku	Kompleksowy Program Rozwoju Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej - utworzenie Centrum Aktywności Twórczej w Uście oraz Interdyscyplinarnej Galerii Sztuki Nowych Mediów w Słupsku	4 761 822,52	3 468 952,67
5	Parafia rzymskokatolicka pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Chojnicach	Jezuici bez Jezuitów- II etap restauracji obiektów dziedzictwa kulturowego w Chojnicach	6 414 122,97	4 753 811,88
6	Muzeum Zamkowe w Malborku	Aktywizacja turystyczna wschodnich terenów zespołu zamkowego w Malborku	22 035 597,01	6 139 685,68
7	Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku	Wzmocnienie potencjału Pomorskiej Krainy w Kratę- etap II - rozbudowa filii MPŚ w Swołowie	9 431 644,95	5 822 475,87
Razem				35 604 662,45

Oś Priorytetowa 3 – Funkcje miejskie i metropolitalne, Działanie 3.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej, Poddziałanie 3.2.2 *Inwestycje zwiększające potencjał rozwojowy miast*

Degradacja obiektów dziedzictwa kulturowego powoduje skutki gospodarcze, które najsilniej odczuwa turystyka, gdyż obiekty kultury stanowią w dużej mierze o atrakcyjności całego regionu. W ramach ww. osi priorytetowej wsparcie otrzymały projekty realizowane w zakresie kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dla zdegradowanych obszarów miejskich.

Projekty te dotyczyły obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską lub uwzględnionych w gminnych programach opieki nad zabytkami czyli między innymi wspierana była renowacja, rewaloryzacja, konserwacja, modernizacja i adaptacja

budynków o znaczeniu historycznym, także pod kątem nadania im nowych funkcji. Celem było również zwiększenie aktywności obywatelskiej i gospodarczej mieszkańców, a także podniesienie jakości i atrakcyjności obszarów miejskich, zwłaszcza przestrzeni publicznych.

Tabela nr 19.

Oś Priorytetowa 3. Funkcje miejskie i metropolitalne, Działanie 3.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej, Poddziałanie 3.2.2. Inwestycje zwiększające potencjał rozwojowy miast

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie UE (PLN)
1	Miasto Malbork	Odbudowa i wprowadzenie nowych funkcji na terenie Szkoły Łacińskiej w Malborku	15 724 316,43	7 940 318,34
2	Gmina Miasta Gdańska	Centrum Hewelianum. Budowa kompleksu edukacyjno-rekreacyjnego w Gdańsku. Etap I B	13 159 690,91	7 619 738,59
3	Hipodrom Sopot Spółka z o. o.	Rewitalizacja Historycznego Zespołu Hipodromu w Sopocie wraz z remontem i rozbudową	59 452 876,44	13 500 166,54
4	Gmina Miasta Sopotu	Adaptacja części Domu Zdrojowego w Sopocie na siedzibę Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie, punktu Informacji Turystycznej i Pijalni Wód.	16 264 347,83	3 898 449,29
Razem			32 958 672,76	

Oś Priorytetowa 3. Funkcje miejskie i metropolitalne, Działanie 3.3. Infrastruktura Rozwoju Miast – Wsparcie Pozadotacyjne.

JESSICA (wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji na obszarach miejskich) - jest inicjatywą Komisji Europejskiej i Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Inicjatywa ta umożliwia państwom członkowskim finansowanie trwałych inwestycji na obszarach miejskich. Finansowanie inwestycji odbywa się w formie instrumentów zwrotnych (np. pożyczek), dzięki czemu raz zainwestowane środki finansowe mogą być wielokrotnie wykorzystane. Głównym celem Inicjatywy JESSICA jest zwiększenie potencjału gospodarczego regionu oraz rozwój funkcji miejskich i metropolitalnych poprzez inwestowanie w projekty mające na celu rozwój obszarów miejskich przede wszystkim dzięki inwestycjom w rozwój transportu zbiorowego oraz infrastrukturę wpływającą na wzrost atrakcyjności ekonomicznej, kulturalnej i osiedleńczej. JESSICA ma za zadanie odpowiadać również potrzebom rewitalizacyjnym i rozwojowym wszystkich miast województwa. Projekty łączą ze sobą funkcje społeczne i komercyjne.

Tabela nr 20.**Oś Priorytetowa 3. Funkcje miejskie i metropolitalne****Działanie 3.3. Infrastruktura rozwoju miast – wsparcie pozadotacyjne (JESSICA)**

L.p.	Inwestor	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Wartość pożyczki (PLN)
1	Grupa Inwestycyjna HOSSA S.A.	Garnizon Kultury. Nowe centrum promocji kultury i sztuki w Gdańsku Wrzeszczu. Projekt rewitalizacji zabytkowego kompleksu budynków na terenie dawnych koszar	32 405 002,91	19 200 000,00
2	Gmina Miasta Gdyni	Utworzenie Muzeum Emigracji w obiekcie Dworca Morskiego w Gdyni	29 444 784,11	22 083 588,08
3	FOLWARCZNA Górski Sp. z o.o. Sp. K-A	Ośrodek konferencyjno-szkoleniowy z pokojami gościnnymi i zapleczem gospodarczym na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Gdyni, ul. Folwarczna 2	25 642 686,12	15 635 784,00
4	Towarzystwo Budownictwa Społecznego "Motława" Sp. z o.o. Gdańsk	„Reduta Wyskok" (Rewitalizacja XIX-wiecznego zabytkowego budynku na Dolnym Mieście w Gdańsku na rzecz przedsiębiorstw kreatywnych)	483 023,37	127 674,03
5	VERSUS Sp. z o.o. Sp. kom.-akcyjna. Gdynia	PG-4 Adaptacja fragmentu zabudowań Dworca Głównego w Gdańsku i przystosowanie do funkcji biznesowej	11 357 284,97	8 067 437,94
6	Stary Browar Kościerzyna Sp. z o.o.	Rewitalizacja browaru w Kościerzynie	24 794 463,42	7 686 529,89
			Razem	72 801 013,94

Oś Priorytetowa 8 – Lokalna infrastruktura podstawowa, Działanie 8.1. Lokalny potencjał rozwojowy, Poddziałanie 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy

W ramach ww. osi priorytetowej wsparcie otrzymały projekty realizowane w zakresie zwiększenia i efektywnego wykorzystania potencjału rozwojowego obszarów poza głównymi miastami regionu, w tym budowy i rozbudowy lokalnej ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej.

Realizowane w ramach tego działania projekty dotyczyły prac w zakresie renowacji, rewaloryzacji, konserwacji, modernizacji i adaptacji budynków o znaczeniu historycznym, także pod kątem nadania im nowych funkcji.

Tabela nr 21.

Oś Priorytetowa 8. Lokalna infrastruktura podstawowa, Działanie 8.1. Lokalny potencjał rozwojowy, Poddziałanie 8.1.2. Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Przyznane dofinansowanie (PLN)
1	Europejski Park Historyczny w Zamku Gniew	Adaptacja dziedzińca zamkowego Zamku w Gniewie na całoroczną przestrzeń teatralno-koncertową	2 719 373,61	1 323 520,28
2	Miasto i Gmina Sztum	Rewitalizacja terenów fosy średniowiecznego miasta lokacyjnego Sztum wraz z przyległymi murami	2 449 948,41	1 548 678,03
3	Muzeum Narodowe w Gdańsku	Rewaloryzacja i adaptacja pałacu w Waplewie Wielkim w gminie Stary Targ na cele muzealne	8 107 408,86	5 689 187,68
4	Gmina Kępice	„Dziedzictwo i Kultura małych ojczyzn” w Powiecie Słupskim - remont zabytkowych obiektów sakralnych w gminach Kępice, Dębница Kaszubska, Główeczyce i Słupsk	3 826 996,99	3 244 809,86
5	Gmina Sierakowice	Ratowanie dziedzictwa kulturowego poprzez zabezpieczenie i rewaloryzację ołtarzy oraz innych zabytkowych elementów wyposażenia	664 227,10	557 827,02

		Kościół św. Marcina w Sierakowicach		
6	Gmina Starogard Gdański	Rekonstrukcja grodziska średniowiecznego w miejscowości Owidz - etap III - Gmina Starogard Gdański	1 539 223,40	1 000 495,21
7	Gmina Nowy Staw	Rewitalizacja zabytkowych rynków Nowego Stawu pod kątem rozwoju gospodarczego w dziedzinie turystyki, kultury i rekreacji	4 785 563,77	3 960 936,83
8	Gmina Stary Dzierzgoń	Z historią w nowoczesność - budowa i przebudowa lokalnej infrastruktury turystycznej oraz prace rewaloryzacyjne w zabytkowym kościele w miejscowości Przemark w Gminie Stary Dzierzgoń	501 632,38	318 170,05
9	Muzeum Ziemi Kościerskiej	Pomorskiej kolei skarbnica - rewitalizacja zabytkowych obiektów Zespołu Parowozowni w Kościerzynie	2 652 002,32	1 401 217,51
10	Parafia rzymskokatolicka w Mątowach Wielkich	Szlak Kościołów Gotyckich na Żuławach, etap II – modernizacja zabytkowych kościołów w Mątowach Wielkich i Starej Kościelnicy	3 409 512,82	2 898 085,88
11	Gmina Bytów	Zagospodarowanie terenów nabrzeży rzeki Bytowy wraz z remontem kościoła p.w. św. Katarzyny w Bytowie	2 210 750,20	1 574 496,28
Razem				23 517 424,63

1.7.2 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

określa działania w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na terenie naszego kraju. Program ten ma na celu poprawę jakości życia oraz wspieranie różnorodności działalności na obszarach wiejskich, w tym związanych z dziedzictwem kulturowym.

Oś Priorytetowa 3 - Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie *Odnowa i rozwój wsi*

Celem działań w ramach osi priorytetowej jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi, a także promowanie obszarów wiejskich. Działanie to dotyczy rozwoju tożsamości społeczności wiejskiej, zachowania dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wzrostu atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej tych obszarów.

Wsparcie otrzymały projekty dotyczące promocji obszarów wiejskich, w tym propagowania i zachowania dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury. Ponadto projekty dotyczyły odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci, kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Tabela nr 22.

Zestawienie projektów dofinansowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Działanie 313/322/323 *Odnowa i rozwój wsi* w latach 2013-2014

Lp	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [PLN]	Przyznane dofinansowanie [PLN]
1	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa Kobylnicy	Remont dachu wieży kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kobylnicy	205 671,04	154 253,00
2	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie	Remont dachu i elewacji zewnętrznej nawy głównej i zakrystii zabytkowego kościoła filialnego pw. św. Michała Archanioła w Słupi	611 825,38	458 869,00
3	Parafia rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Sobowidzu	Wykonanie remontu pokrycia i konstrukcji dachu oraz wieży Kościoła pw. Przemienienia Pańskiego w Sobowidzu	439 582,42	213 933,00
4	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	Konserwacja murów ceglanych korpusu kościoła parafialnego pw. świętej Jadwigi Królowej w Kmiecinie	267 345,14	200 508,00
RAZEM				1 027 563,00

Oś Priorytetowa 4 – Leader

Działania w ramach tego priorytetu realizowane są za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania funkcjonujących na określonych obszarach, które odpowiedzialne są za wybór projektów, zgodnie z założeniami wspólnie wypracowanej lokalnej strategii rozwoju. W ramach tej osi realizowane były tzw. *Małe projekty*, poprawiające jakość życia na wsi

poprzez modernizację infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz promocję turystyczną. Działania te przyczyniły się również do zachowania dziedzictwa historycznego i kulturowego poprzez promocję między innymi lokalnych produktów, czy wsparcie zespołów folklorystycznych, imprez nawiązujących do regionalnego dziedzictwa.

Tabela nr 23.

Zestawienie projektów dofinansowanych w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju tzw. MAŁE PROJEKTY w latach 2013-2014

Lp	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [PLN]	Przyznane dofinansowanie [PLN]
1	Grodzisko Owidz	Warsztaty z dawnego rzemiosła - ciesielstwo, rzeźba użytkowa w Grodzisku Owidz	26 335,15	17 398,41
2	Grodzisko Owidz	Warsztaty ceramiczne na Grodzisku Owidz sposobem na kultywowanie tradycyjnego rzemiosła	16 777,00	11 687,00
3	Ogólnopolskie Towarzystwo Oświatowe Garczyn	Kultywowanie języka i kultury kaszubskiej poprzez odnowienie garderoby - strojów kaszubskich dla Zespołu Pieśni i Tańca „Młoda Kościerzyna”	27 062,00	21 649,60
4	Kaszubski Instytut Rozwoju Kościerzyna	Organizacja warsztatów z zakresu wyrobów rękodzielniczych. Szkoła ginących zawodów- tworzenie i działalność	22 726,40	15 135,00
5	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Wicku	„Zapoznanie z j. kaszubskim i Przygodami Remusa, poprzez warsztaty teatralno-muzyczne, wyjazdy i spektakle, sposobem na edukację kulturalno-regionalną i integrację międzypokoleniową mieszkańców gminy”	28 455,91	19 919,13
6	Stowarzyszenie „Przyjaciele Helu”	Wyposażenie stanowiska konserwatorskiego w kompletny zestaw do piaskowania służący do oczyszczania i konserwacji eksponatów muzealnych	36 150,00	25 000,00
7	Gmina Kaliska	Remont pomieszczeń Izby Pamięci Izzydora Gulgowskiego	43 295,31	25 000,00
8	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Lipusz	Zakup strojów ludowych dla kaszubskiego zespołu folklorystycznego REDOTA	5 712,00	4 560,00
9	Gminny Ośrodek Kultury w Kwidzynie	Wyposażenie pracowni haftu artystycznego w świetlicy kulturalno - oświatowej w Pastwie	22 609,75	18 087,80
10	Gmina Ryjewo	Renowacja kapliczki przydrożnej w miejscowości Trzciano	27 360,79	21 098,22
11	Gmina Chmielno	Wyposażenie sali regionalnej w Szkole Podstawowej im. Franciszka Tredera w Borzestowie	26 308,15	20 696,08
12	Gmina Chmielno	Zakup strojów kaszubskich dla zespołu regionalnego Garecznica	28 886,70	23 107,67
13	Stowarzyszenie Pszczelarzy Ziemi Dzierżgońskiej	Kultywowanie tradycji pszczelarstwa i produktów pszczelich na terenie gm. Dzierżgoń poprzez organizację wydarzenia oraz wycieczkę szkoleniową	19 544,80	14 366,20

14	Gmina Somonino	Promocja lokalnego dziedzictwa poprzez wydanie książki „Gmina Somonino. Wartości Kaszubskich Pokoleń” wraz z mapą Powiatu Kartuskiego	41 894,00	25 000,00
15	Stowarzyszenie Przyjaciół Jedynki w Kartuzach	Zespół Regionalny „Krósnia” - bliżej dzieci i młodzieży - zakup strojów i instrumentów muzycznych dla zespołu oraz organizacja warsztatów tańca	31 068,80	24 855,04
16	Gmina Kartuzy	Promocja dziedzictwa kulturowego i historycznego Kartuz za pomocą techniki street-art	34 136,00	24 999,00
17	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział Dębogórze-Kosakowo	Festiwal Piosenki Żołnierskiej jako forma propagowania kaszubskich tradycji żołnierskich	15 000,00	9 672,59
18	Fundacja Naszyjnik Północy	Utworzenie sieci punktów ekomuzealnych na obszarze Naszyjnika Północy	22 108,00	17 686,40
19	Fundacja Jarcewo	Zachowanie lokalnego dziedzictwa historycznego - renowacja i remont zabytkowego ogrodzenia zespołu dworsko – parkowego w miejscowości Jarcewo	32 254,06	25 000,00
20	Gmina Żukowo	Utworzenie ogrodu „Kraina bożków kaszubskich”	32 579,00	25 000,00
21	Gmina Tczew	Promocja walorów gminy Tczew poprzez wydanie albumu fotograficznego ukazującego dziedzictwo historyczne, kulturalne, przyrodnicze i gospodarcze	20 879,00	13 920,00
22	P. Borowski	Utworzenie Pracowni Sztuki Ludowej	33 598,23	25 000,00
23	Firma Handlowo-Usługowa „Hanna” Rychert Hanna	Utworzenie miejsca promocji dziedzictwa kulturowego Kaszub i obszaru LGD „Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby”	31 260,16	25 000,00
24	Diecezja Pelplińska	Zakup strojów historycznych, narzędziem aktywizacji artystycznej lokalnej społeczności	16 310,40	13 048,32
25	Gmina Subkowy	„Ocalić od zapomnienia” – wzmocnienie tożsamości historycznej poprzez odtworzenie miejsca pamięci narodowej i zagospodarowanie przestrzeni wokół niego oraz realizację widowiska historycznego, a także imprez rekreacyjnych związanych z promocją tego miejsca	31 247,35	24 831,84
26	Zaborskie Towarzystwo Naukowe - Brusy	Upamiętnienie 70. rocznicy śmierci Komendanta Gryfa Pomorskiego Józefa Gierszewskiego połączone z konferencją naukową dla społeczności lokalnej i rajdem pieszo-rowerowym oraz imprezą promocyjną	28 840,00	23 072,00
27	Gmina Stare Pole	Zachowanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego poprzez zabezpieczenie i oznakowanie pomników przyrody na terenie Gminy Stare Pole	13 072,96	10 458,36
28	Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Pruszcz Gdański poprzez postawienie tablic informacyjnych	30 651,78	19 997,90
29	Bractwo Rycerskie Spod Nordowej Gwiazdy	Skansen na kołach – utworzenie taboru kuchennego z okresu późnego średniowiecza	31 476,80	25 000,00

30	Agencja Multimedialna Sztuka Wizji Sylwia Malik - Kąty Rybackie	„Śladami wspomnień rybaków z Żuław i Mierzei"- film dokumentujący odchodzące w zapomnienie tradycje rybackie dla regionu	31 234,00	24 898,00
31	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela Ostaszewo	Naprawa i strojenie organów w Kościele pw. św. Jana Chrzciciela w Ostaszewie	65 600,00	21 700,00
32	Parafia rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla w Kołczygłowach	Renowacja elewacji kościoła pw. Chrystusa Króla w Kołczygłowach	30 114,71	24 000,00
33	Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego - Klub Nowodworski	Produkcja i promocja filmu „Z dziejów polskiej tolerancji - mennonici na Żuławach"	29 020,00	23 216,00
34	Gminny Ośrodek Kultury w Luzinie	Odtworzenie dziedzictwa kulturowego - Perły Gminy Luzino	31 250,00	25 000,00
35	Parafia rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała w Pręgowie	Prace konserwatorsko-restauratorskie przy obrazach i rzeźbach z ołtarza głównego z kościoła pw. Bożego Ciała w Pręgowie Dolnym	33 764,00	25 000,00
36	Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Ostaszewo „Nowa Gmina"	Wspólne działanie i historia podstawą społeczności Gminy Ostaszewo – Izba historii i tradycji gminy Ostaszewo miejscem spotkań organizacji pozarządowych	31 352,80	24 116,80
37	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Kieżmarku	Renowacja manierystycznej ambony z XVII wieku wpisanej do rejestru zabytków wraz z organizacją uroczystej mszy promującej lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne	7 340,88	5 872,00
38	Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański	Skansen żuławskich maszyn rolniczych w Mokrym Dworze	32 281,00	19 988,00
39	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Różnach	Prace konserwatorskie przy balaskach w prezbiterium kościoła pw. św. Wawrzyńca w Różnach	14 000,00	11 200,00
40	Gminna Biblioteka Publiczna im. Leona Roppla w Luzinie	Publikacja kuchni regionalnej „Smak tradycji - dziedzictwo kulinarne Gminy Luzino”, prezentującej tradycyjne potrawy i obrzędy na Kaszubach - wydanie książki kucharskiej i przeprowadzenie warsztatów kulinarnych i malarskich oraz przeprowadzenie wykładów.	26 620,00	21 296,00
41	Gmina Człuchów	Promocja lokalnej twórczości kulturalnej poprzez zakup strojów dla Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Człuchów	38 204,80	17 999,00
42	Kółko Rolnicze - Koło Gospodyń Wiejskich w Głazicy	GLAZICA W KASZUBSKICH BARWACH - umożliwienie mieszkańcom wsi kultywowania dziedzictwa kulturowego poprzez zakup strojów kaszubskich oraz organizację wydarzeń kulturalnych i uczestnictwo w imprezach LGD.	30 723,90	18 196,00

43	Kółko Rolnicze w Przetoczynie	KASZEBSZCI BIAŁCZI - umożliwienie mieszkańcom wsi kultywowania dziedzictwa kulturowego poprzez zakup strojów kaszubskich oraz organizacja wydarzeń kulturalnych i uczestnictwo w imprezach LGD	31 231,30	24 985,04
44	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Nowej Cerkiew	Ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego kościoła parafialnego w Nowej Cerkwi wpisanego do rejestru zabytków polegającego na wykonaniu prac remontowych oświetlenia i rozbudowie instalacji elektroenergetycznej	47 369,49	37 895,59
45	Stowarzyszenie Loko-Motywa - Czarna Dąbrówka	Budowa kapliczki wraz z bezpiecznym dojściem do miejsca kultu religijnego oraz promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego okolicy - zakup tablicy informacyjnej	42 012,95	33 610,36
46	Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych - Kół Gospodyń Wiejskich w Nowej Karczmie	Zakup strojów kaszubskich dla Koła Gospodyń Wiejskich	10 000,00	8 000,00
47	Kółko Rolnicze - Koło Gospodyń Wiejskich w Bolszewie	„Cudze chwalicie, swego nie znacie" - zakup strojów ludowych oraz sprzętu w celu kultywowania dziedzictwa kulturowego Kaszub	20 625,00	16 500,00
48	Gmina Przywidz	Wydanie publikacji autorstwa księdza Jana Altermanna na temat historii Przywidza	41 000,00	32 800,00
49	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie	Wydanie książki kucharskiej „Kuchnia kaszubska - babcine przepisy" jako promocja dziedzictwa kulturowego Kaszub	43 950,02	35 160,00
50	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Franciszka Ksawerego w Przywidzu	Remont okien i wykonanie witraży w kościele pw. M.B. Różańcowej w Przywidzu	86 838,00	50 000,00
51	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „Dłóń" - Suchorze	Podróż śladami kultur mniejszości kaszubskiej i niemieckiej dla mieszkańców Gminy Trzebielino - organizacja warsztatów tematycznych oraz pikniku edukacyjnego	15 438,56	12 246,44
52	Powiat Nowodworski	Urządzenie Pracowni kultury regionalnej oraz prowadzenie zajęć tematycznych w Nowym Dworze Gdańskim	23 304,00	18 643,20
53	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Łebie	Promowanie i zachowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego z wykorzystaniem zabytkowej chrzcielnicy z XVII wieku	16 615,87	6 734,27
54	Liny Stalowe BRUGG Artur Zieliński - Stobiec	Remont elewacji zewnętrznej zabytkowego domu podcieniowego w miejscowości Żuławki 75	31 250,00	25 000,00
55	Gmina Somonino	Promocja dziedzictwa pierwszym krokiem do rozwoju turystyki poprzez oznakowanie i sfotografowanie atrakcji regionu oraz wykonanie różnego typu gadżetów i ozdób	22 780,00	18 224,00
56	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w	Konserwacja zespołu zabytkowych nagrobków z cmentarza parafialnego w Starym Polu	48 583,33	38 866,60

	Krzyżanowie			
57	TvMalbork.pl Piotr Wąsowicz - Nowa Wieś Malborska	Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego oraz historycznego poprzez produkcję cyklu filmów nt. Żuław	61 857,60	49 486,08
58	Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”	Wydanie publikacji promującej dziedzictwo przyrodnicze i kulturowo-historyczne gminy Debrzno	22 436,00	17 900,21
59	Bractwo Rycerskie Spod Nordowej Gwiazdy	Żywe lekcje historii z okresu średniowiecza dla uczniów szkół z terenu LGD Bursztynowy Pasaż - wyposażenie Bractwa Rycerskiego Spod Nordowej Gwiazdy w uzbrojenie ochronne i zaczepne	25 972,00	19 900,00
60	Gmina Stare Pole	Zabezpieczenie i oznakowanie XVIII - wiecznego cmentarza mennonickiego w Szaleńcu - rewitalizacja i renowacja	47 949,41	25 000,00
61	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	„Jak to ze lmem było” – wyposażenie zabytkowej chaty podcieniowej w Silniej w narzędzia do warsztatów rękodzielniczych, przeprowadzenie warsztatów rękodzielniczych oraz zorganizowanie tradycyjnej Biesiady Sileńskiej	12 173,83	9 647,72
62	Bartosiewicz Jim Benjamin	Utworzenie Izby Pamięci w Parku Pałacowym w Jaworach	81 590,46	46 367,00
63	„GRONO” s.c. Maria Gosk, Aleksandra Węsierska, Antoni Węsierski Kawiarenka Pod Refektarzem - Kartuzy	Zakup wyposażenia propagującego dziedzictwo historyczne Zakonu Kartuzów	39 561,73	30 888,56
64	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe NOGRIF Gabriela Firgon - Sumin	„Od pługą i ziarenka do bochenka” - stworzenie Sumińskiego ekomuzeum sprzętu i starych maszyn rolniczych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego.	35 609,90	28 487,00
65	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Miłoradzu	Promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Żuław Malborskich – zorganizowanie wystawy, zajęć teatralnych i dostosowanie świetlicy do przeprowadzenia zajęć	31 432,19	25 000,00
66	Powiat Nowodworski	Kultywowanie i promocja bożonarodzeniowych tradycji Żuław i Mierzei Wiślanej oraz organizacja Wigilii Żuław i Mierzei Wiślanej	30 704,00	24 563,20
67	Wasielwski A. - Orłowo	Dziedzictwo kulturowe Żuław - wydanie zbioru kulinariów żuławskich	52 000,00	41 600,00
68	Stowarzyszenie Centrum Aktywnych - Gniew	„Gniew przez dziurkę” – promocja lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturalnego poprzez stworzenie i promocję innowacyjnej trasy turystycznej	28 000,00	22 400,00
69	Gminny Dom Kultury w Linii	Promocja kultury kaszubskiej poprzez publikację książki i wydanie płyt z aranżacją utworów muzycznych	62 093,86	49 675,08

70	Gminna Biblioteka Publiczna Stare Pole	Tropem zabytków Gminy Stare Pole - wydanie folderu przez Gminną Bibliotekę Publiczną	4 650,32	3 696,05
71	Gmina Zblewo	Oznakowanie miejsc i wydarzeń historycznych oraz miejsc o cennych walorach przyrodniczych na terenie gminy Zblewo.	64 900,00	49 999,00
72	Stowarzyszenie Miłośnicy Gminy Tuchomie	Regiment Kaszubski czyli odtworzenie piechoty kaszubskiej	31 840,00	25 153,60
73	Gmina Cewice	Portrety wsi Gminy Cewice. Historia i współczesność - wykonanie materiałów promujących dziedzictwo kulturowe i historyczne gminy Cewice	53 800,00	37 391,00
74	Powiat kwidzyński	Wydanie publikacji „Powiat kwidzyński. Podróż po dziedzictwie kulturowym”	55 883,00	44 706,40
75	Gmina Ryjewo	Publikacja - walory przyrodnicze i kulturowe Gminy Ryjewo	22 780,00	18 224,00
76	Gmina Gardeja	Opracowanie i wydanie publikacji o walorach przyrodniczo-kulturowych Gminy Gardeja	14 501,52	11 184,00
77	Stowarzyszenie Centrum Aktywnych - Gniew	„Tajemnice krypty w kaplicy św. Anny w Gniewie” – Promocja lokalnego dziedzictwa historycznego obszaru LGD poprzez wydanie książki	25 000,00	20 000,00
78	Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich „ŁAN” - Wolental	Smaczne Kociewie - realizacja filmów promujących region i dziedzictwo kulinarne	40 338,72	32 062,00
79	Gminny Ośrodek Kultury Gościcino	Wydanie książki o dziedzictwie kaszubskiej martyrologii w Piaśnicy pod tytułem „Las Piaśnicki - Niemy świadek hitlerowskiej karni”	18 600,00	14 880,00
80	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Piotra i Pawła w Mątowach Wielkich	Film promujący dziedzictwo historyczne i kulturowe powiatu malborskiego na podstawie zabytków znajdujących się w XIV wiecznym kościele w Mątowach Wielkich	14 709,60	11 761,92
81	Gminna Biblioteka Publiczna im. Franciszka Sędzickiego w Lipuszu	Remusowe Lipno - utworzenie skweru „Remusa” połączone z promocją i kultywowaniem lokalnego dziedzictwa oraz języka kaszubskiego.	31 555,97	23 000,00
82	Firma Usługowa WANOGA Piotr Kowalewski - Somonino	Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego przez wprowadzenie nowoczesnych form przewodnictwa turystycznego na środkowych Kaszubach	16 229,54	12 983,63
83	Gmina Dziergoń	Pomnik Pamięci Narodowej w Dziergoniu	36 643,42	29 314,73
84	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary - Lalkowy	Roboty remontowo- murarskie , ślusarsko-kowalskie, konserwatorskie i renowacyjne w kościele pw. św. Barbary w Lalkowych-witraże, nawy głównej i prezbiterium	68 588,60	50 000,00
85	Gmina Tuchomie	Renowacja zabytkowych cmentarzy na terenie Gminy Tuchomie	21 138,21	15 851,50

86	Fundacja Edukacyjna w Rozłazinie	Wydanie albumu o historii kaszubskich wydarzeń kulturalnych w Gminie Łęczyce	24 410,00	19 528,00
87	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	Remont chodnika wokół zabytkowego kościoła pw. św. Jadwigi Królowej w Kmiecinie	66 627,75	50 000,00
88	Gmina Łęczyce	Wydanie publikacji przedstawiającej i promującej kulturę kaszubską na terenie Gminy Łęczyce na przełomie ostatnich 40 lat	10 467,00	8 373,60
89	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Szemudzie	Ocalić od zapomnienia. Wydanie płyty CD ze starymi pieśniami nabożnymi wykonywanymi w szemudzkiej parafii.	7 369,12	5 860,00
90	Stowarzyszenie AGROEKO KASZUBY - Kamienica Szlachecka	Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez wydanie publikacji pt. Parafia Wygoda w 100 lecie budowy kościoła	29 010,72	23 100,00
RAZEM				2 089 378,14

Tabela nr 24.

Zestawienie projektów dofinansowanych w ramach PROW 2007-2013-Działanie: 4.1/413/313_322_323: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - Odnowa i rozwój wsi

Lp	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [PLN]	Przyznane dofinansowanie [PLN]
1	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jakuba w Niedźwiedzicy	Odnowienie zabytkowego kościoła w Niedźwiedzicy.	280 000,16	219 000,00
2	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Lubieszewie	Odnowienie zabytkowego kościoła w Lubieszewie.	135 096,37	108 040,00
3	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Dzierżążnie	Kompleksowy remont kościoła parafialnego pw. św. Jakuba Apostoła w Dzierżążnie - etap pierwszy remont dachów i ścian	310 493,92	182 000,00
4	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Turzu	Kompleksowy remont kościoła parafialnego pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Turzu, gm. Tczew. Etap I – remont dachu nawy i ściany ponad nim	541 256,65	150 000,00
5	Gmina Karsin	Rewitalizacja centrum wsi Karsin poprzez budowę placu św. Jana	653 157,70	200 000,00

6	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie	Remont wieży zabytkowego kościoła filialnego pod wezwaniem św. Michała Archanioła w Słupi	209 848,83	167 879,00
7	Parafia rzymskokatolicka pw. Świętej Rodziny w Bińczu	Ratujemy raciniewską dzwonicę - prace remontowo - budowlane dzwonnicy	34 731,45	27 785,00
8	Gmina Stare Pole	Wzrost turystycznej atrakcyjności Gminy Stare Pole poprzez remont i konserwację XV - wiecznej kapliczki przydrożnej w miejscowości Królewo.	51 469,20	34 500,00
9	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Krzyżanowie	Remont dachu nad prezbiterium kościoła pw. św. Barbary w Krzyżanowie	314 000,36	235 500,00
10	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny w Klonówce	Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez renowację i uzupełnienie ubytków murów wieży kościoła w Klonówce, gm. Starogard Gd	247 506,76	198 005,00
11	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Barłożnie	Renowacja elewacji zewnętrznej kościoła parafialnego pw. św. Marcina w Barłożnie.	170 972,73	133 859,00
12	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Lalkowych	Roboty remontowo - murarskie, konserwatorskie i renowacyjne kościoła pw. św. Barbary w Lalkowych - wymiana stolarki okiennej wieży, roboty murarskie i konserwatorskie elewacji południowej jako miejsca nowego produktu turystycznego.	218 609,47	174 886,00
13	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Barbary w Kokoszkowych	Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez wymianę pokrycia dachowego, wykonanie deskowania, papowania i ołączenia dachu, uzupełnienie ubytków murów zewnętrznych, wykonanie orynnowania i opierzeń, wymiana instalacji odgromowej i malowanie wieży kościoła w Kokoszkowych, Gmina Starogard Gdański	249 563,74	199 650,00
14	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Antoniego Padewskiego w Mikołajkach Pomorskich	Remont dachu na kościele parafialnym pw. św. Antoniego Padewskiego w Mikołajkach Pomorskich – Prezbiterium. Etap III	32 999,63	26 399,00
15	Parafia rzymskokatolicka pw. Ciała i Krwi Pańskiej w Smętowie Granicznym	Remont konstrukcji i pokrycia dachowego kościoła pw. Ciała i Krwi Pańskiej w Smętowie Granicznym	336 777,46	249 000,00
Razem				2 306503,00

1.7.3. Program Operacyjny PO RYBY 2007 – 2013

Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” został stworzony, aby realizować cele polskiej polityki rybackiej, którymi m.in. są racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego, a także poprawa jakości życia na obszarach zależnych od rybactwa.

Projekty realizowane w ramach tego programu dotyczyły rozwoju danego obszaru związanego z rybołówstwem, a tym samym szeroko rozumianym dziedzictwem kulturowym. Dotyczy to zarówno poprawy infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, a także zachowania dziedzictwa historycznego, przyrodniczego, w tym poprzez promocję lokalnych produktów, czy renowację i konserwację obiektów dziedzictwa kulturowego.

Tabela nr 25.

Lista projektów dofinansowanych w ramach Programu Operacyjnego PO RYBY 2007 – 2013 w latach 2013-2014

Lp	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [PLN]	Przyznane dofinansowanie [PLN]
1	Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”	Adaptacja Baszty Młyńskiej na Centrum Informacji o Regionie w miejscowości Debrzno.	1 899 749,73	1 500 000,00
2	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Sapolnie	Remont zabytkowego kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Sapolnie.	305 651,56	259 803,82
3	Nadleśnictwo Trzebielino	Utworzenie ścieżek spacerowych wraz z małą architekturą w wpisanym do rejestru zabytków parku w Wiatrołomie.	485 640,27	335 605,06
4	Bytowskie Centrum Kultury w Bytowie	Przywrócenie historycznego wystroju architektonicznego zamku w Bytowie.	628 659,78	485 665,00
5	Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy	Podniesienie atrakcyjności i funkcjonalności Muzeum Ziemi Puckiej im. Floriana Ceynowy w Pucku poprzez rozbudowę i modernizację oddziału „Szpitalik”	956 322,45	660 952,00
6	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jakuba Apostoła w Ostrowitem	Remont i odbudowa ogrodzenia cmentarnego od strony wschodniej w miejscowości Ostrowite	211 792,62	180 000,00
7	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	Prace renowacyjne zabytkowego kościoła parafialnego pw. MB Częstochowskiej oraz zagospodarowanie terenu przy kościele w Duninowie	303 790,93	227 182,09
8	Klub Sportowy „Victoria” Dąbrówka	Rewitalizacja podworskiego parku w miejscowości Dąbrówka	373 042,38	317 086,00
9	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce	Rewitalizacja obszaru i renowacja największego dziedzictwa kulturowego w Ustce - Kościoła pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce wraz z rekonstrukcją	1 165 122,00	990 353,70

		i renowacją organów celem wykorzystania obiektu na nowe funkcje - koncerty organowe		
10	Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Adaptacja budynku poinwentarskiego na funkcję muzealną i edukacyjną w Płotowie, gm. Bytów	1 156 742,59	799 374,96
11	C. M. Materek	Izba regionalna „Zagroda Módrzewó” poświęcona dziedzictwu kulturowemu regionu Pojezierza Bytowskiego	1 248 647,08	968 728,22
12	J. P. Bagnecki	Utworzenie Muzeum Przedmiotów Historycznych i Zapomnianych w Bychowie	575 000,00	488 749,99
13	Stowarzyszenie Turystyczne „Kaszuby Północne” Lokalna Organizacja Turystyczna	Utworzenie „Szlaku Historii Militarnej Kaszub Północnych”	533 248,36	453 261,10
14	Cech Rzemiosł Różnych w Bytowie	Uczni i Przedsiębiorco - Cech umożliwia edukację	86 118,50	73 200,72
15	Fundacja „Sławny Gród” - nie zapomnieć o praojcach	Pomorska osada „Sławny Gród”	2 076 820,28	1 500 000,00
16	J. Formela	Utworzenie Skansenu w ramach programowania rybacko - rolnej kultury Kaszubów	163 431,99	100 000,00
17	T. M. Tomaszewska	Remont Dworu Starościńskiego w zespole parkowym w Mirachowie	106 976,78	80 232,00
18	Gmina Przechlewo	Rewitalizacja zabytkowego cmentarza przykościelnego w miejscowości Sapolno	86 298,30	60 431,74
19	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Anny w Przechlewie	Remont zabytkowych organów w kościele pw. św. Anny w Przechlewie	177 329,00	149 984,87
20	Parafia rzymsko katolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa i św. Mikołaja w Rzeczenicy	Remont zabytkowego kościoła pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa i św. Mikołaja w Rzeczenicy	160 725,82	136 616,93
21	Gmina Pruszcz Gdański	Rewitalizacja podworskiego parku w miejscowości Arciszewo w Gminie Pruszcz Gdański	158 974,98	100 835,00
22	Stowarzyszenie Historyczne Morskiego Dywizjonu Lotniczego w Pucku	Ku pamięci Morskiego Dywizjonu Lotniczego	351 515,55	298 788,20
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. Stanisława Biskupa i Męczennika w Dobieszewie	Remont zabytkowego kościoła w Dobieszewie, gmina Dębica Kaszubska oraz promocja obszaru LSROR	287 824,52	215 868,38
24	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w	Remont i konserwacja rzymskokatolickiego kościoła filialnego pw. Niepokalanego Serca N.M.P. w	110 219,05	98 786,19

	Starych Polaszkach	Nowych Polaszkach		
25	Ł. M. Przybylak	Park kulturowy „Pałac w Nowęcinnie” na działce nr 245/5, obręb Nowęcina, Gmina Wicko	652 001,65	87 428,53
26	A. M. Kamiński	Utworzenie interaktywnego muzeum prezentującego tradycje rybackie związane z terenem działania SGR poprzez remont i adaptację XIX w. zabytkowej zagrody Hoffmeistera w Starkowie	417 650,51	337 139,13
27	Gmina Konarzyny	Remont elewacji izby regionalnej w Konarzynach	16 859,00	11 730,00
28	S. Sieklicki	Odnowa wpisanego do rejestru zabytków pod nr 1570 budynku magazynu oraz adaptacja budynku na „Ośrodek turystyki rowerowej” z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii oraz z elementami małej infrastruktury turystycznej i dostępem do internetowych informacji o LGR	709 612,10	502 148,71
29	Gminny Ośrodek Kultury w Chojnicach	Wędrówki po Kosznejderii - budowa wiaty drewnianej krytej trzcina przy chacie podcieniowej w Silnie sposobem na podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru	40 639,47	20 000,00
30	Gmina Lipnica	Promocja obszaru poprzez organizację inscenizacji Odsieczy Wiedeńskiej w m. Brzeźno Szlacheckie	20 000,00	10 000,00
31	Gmina Nowa Wieś Lęborska	Zagospodarowanie terenu wokół zabytkowej kaplicy w Garczegorzu	196 685,00	135 920,52
32	Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej	Multimedialna izba pamięci poświęcona historii obszaru Zatoki Puckiej i żeglarstwu	122 013,49	75 228,18
33	Gmina Dębica Kaszubska	Miejsce, czasy, ludzie - monografia Gminy Dębica Kaszubska	98 020,00	68 250,00
34	Miejska Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Helu	Żeromski dla odmiany -150. rocznica urodzin pisarza, piewcy polskiego morza, patrona Miejskiej Biblioteki Publicznej w Helu	45 000,00	29 100,00
35	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kobylnicy	Renowacja wieży XV-wiecznego kościoła w Sierakowie, cennego zabytku na szlaku turystycznym w obszarze Słowińskiej Grupy Rybackiej	111 710,20	94 953,67
36	Fundacja Jarcewo	Przywrócenie wartości przyrodniczych zbiornikom wodnym oraz zabezpieczenie pomników przyrody na terenie zabytkowego zespołu dworsko-parkowego w Jarcewie	315 824,43	243 543,00
Razem				12096947,71

1.8. Fundusze Spójności

Środki Funduszu Spójności w Polsce przyznawane są w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Fundusz Spójności finansuje największe inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Tabela nr 26.

Zestawienie projektów dofinansowanych (w latach 2013-2014) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Priorytet 11: *Kultura i dziedzictwo kulturowe* Działanie 11.2 *Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym*

Lp	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [w tys. PLN]	Przyznane dofinansowanie [w tys. PLN]
1	Gdański Teatr Szekspirowski	Budowa siedziby Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego w Gdańsku	95 472,00	51 189,00
2	Gmina Miasta Gdańsk	Budowa Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku	231 103,00	107 532,00
			RAZEM	158 721,00

1.9 Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej kierowanej do państw członkowskich Unii Europejskiej. Jest to pomoc trzech krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego: Norwegii, Islandii i Liechtenstein, aktywnie wspierających działania m.in. z zakresu kultury. Głównym zadaniem tych funduszy jest zmniejszanie różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami – darczyńcami a państwami korzystającymi ze wsparcia. Pomoc finansowa udzielana jest m.in. w obszarach społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju społecznego i regionalnego, ochrony dziedzictwa kulturowego, badań naukowych i stypendiów.

W ramach obszaru kultury funkcjonuje:

- Program *Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego*, którego celem jest ochrona, zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń;
- Program *Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego*. Realizowane tu były projekty „miękkie”, których celem jest poszerzenie oferty kulturalnej i różnorodności prezentowanych wydarzeń artystycznych.

Tabela nr 27.

Lista projektów dofinansowanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego

Program: <i>Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego</i>				
Lp.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu [PLN]	Przyznane dofinansowanie [PLN]
1	Muzeum Zamkowe w Malborku	Prace konserwatorskie i roboty budowlane w zespole kościoła NMP w Muzeum Zamkowym w Malborku	31 881 189,00	25 966 414,00
2	Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku	Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z magazynem Studyjnym – budowa infrastruktury kultury Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku	27 210 613,00	22 292 960,00
Program: <i>Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego</i>				
3	Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	Morskie dziedzictwo kulturowe Polski i Norwegii. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk. Projekt zachowania i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z lokalnym szkutnictwem	643 763,50	567 319,50
4	Muzeum Narodowe w Gdańsku	Ostańce Prósb	1 576 941,00	1 366 181,60
5	Gdański Teatr Szekspirowski	Szeksploracje kultury	775 826,40	696 326,40
6	Miejski Teatr Miniatura w Gdańsku	Blue Planet	719 408,00	575 775,00
7	Centrum Sztuki Współczesnej Łaźni w Gdańsku	Festiwal Dźwiękowiska oraz warsztaty i wystawy Man/Machine w ramach projektu Art+Science Meeting	545 155,00	460 755,00
8	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku	Ny arv/Nowe dziedzictwo	410 580,00	364 500,00
RAZEM				52 290 231,50

2. PRIORYTET II: ZACHOWANIE KULTUROWEGO DZIEDZICTWA MORSKIEGO I RZECZNEGO

Na obszarze województwa pomorskiego występuje wiele charakterystycznych zabytków dziedzictwa morskiego i rzeczne. Należą do nich w szczególności:

- 1) stanowiska archeologiczne zlokalizowane pod powierzchnią wód Bałtyku,
- 2) wraki dawnych jednostek pływających leżące na dnie morskim,
- 3) latarnie morskie: w Rozewiu, w Krynicy Morskiej, w Czołpinie, w Helu, w Gdańsku-Nowym Porcie oraz latarnia Stilo koło Sasina,
- 4) zabytkowe jednostki pływające, wśród nich najcenniejsze: Statek-Muzeum „Sołdek”, „Dar Pomorza”, Okręt-Muzeum „Błyskawica”,
- 5) historyczne porty, stocznie z towarzyszącą zabudową i pochylniami,
- 6) liczne kanały z przepustami, śluzami, mostami i stacjami pomp (dolina Delty Wisły),
- 7) zabytkowe młyny i elektrownie wodne (np. na rzece Raduni: w Łapinie, Bielkowie i Straszynie, na rzece Wierzycy w Czarnocińskich Piecach, Stockim Młynie i Kolinczu, a ponadto na rzece Słupi i Brdzie),
- 8) słupy graniczne.

2.1. „Pętla Żuław – rozwój turystyki wodnej”

W ramach Projektu „Pętla Żuławska - rozwój turystyki wodnej. Etap I” powstała wysokiej jakości infrastruktura turystyczna w postaci portów i przystani żeglarskich oraz stanowisk i pomostów cumowniczych. Jednak istotą realizacji projektu jest wykreowanie produktu turystycznego. Dzięki spójnemu szlakowi żeglarskiemu wzrosło zainteresowanie turystyką w ramach Pętli Żuławskiej.

Projekt „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I” jest rzadkim przykładem szerokiej platformy współdziałania partnerów samorządowych różnego szczebla. Współpracują tu ze sobą dwa województwa: pomorskie i warmińsko-mazurskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz 12 samorządów szczebla miejskiego, gminnego i powiatowego (gmina Stegna, Krynica Morska, gmina miasta Gdańska, gmina Cedry Wielkie, gmina miejska Malbork, gmina Nowy Dwór Gd., gmina miejska Tczew, gmina miasto Elbląg, gmina Tolkmicko, gmina Braniewo, gmina miasto Braniewo, powiat sztumski). Liderem projektu jest Województwo Pomorskie, które pilotuje zarówno zadania inwestycyjne jak i promocyjne realizowane na Pętli Żuławskiej. Wspólnym wysiłkiem tworzony jest markowy produkt turystyki wodnej.

W ramach projektu, który zakończył się z dniem 31 grudnia 2014 r. (rozpoczęcie nastąpiło 8 września 2010 r.) zrealizowano 18 zadań (17 obiektów) przewidzianych do realizacji w ramach całego przedsięwzięcia. I tak w latach 2013-2014 zrealizowano zadania:

- Rozbudowa portu w Kątach Rybackich (Gmina Sztutowo);
- Budowa przystani żeglarską w Rybinie (Gmina Stegna);
- Przebudowa nabrzeża przy kładce pieszej na rzece Nogat (Miasto Malbork);
- Rozbudowa przystani żeglarskiej w miejscowości Błotnik (Gmina Cedry Wielkie);
- Przebudowa pomostu nr 3 wraz z ostrogą wejściową i boczną w ramach rozbudowy Portu Jachtowego (Gmina Miasta Krynica Morska).

Infrastruktura została udostępniona turystom w sezonie letnim 2014.

W sumie w ramach realizacji projektu „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I” dokonano rozbudowy 4 portów żeglarskich (Elbląg, Krynica Morska, Tolkmicko, Kąty Rybackie), wybudowano 7 przystani (Biała Góra, Braniewo, Nowa Pasłęka, Błotnik, Osłonka, Malbork „Park Północny”, Rybina), pomosty cumownicze (Tczew, Drewnica), przebudowano nabrzeże w Malborku, 2 mosty zwodzone (Gdańsk - Przegalina, Nowa Pasłęka) oraz zelektryfikowano służę Gdańska Głowa. Łącznie powstało 355 nowych miejsc do cumowania dla jednostek pływających (mapa 1).

Mapa 1. Zakres zadań zrealizowanych w ramach Projektu „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I. (źródło: DIF UMWP)

Nowo budowana infrastruktura, obejmująca wysokiej jakości przystanie jachtowe i pomosty cumownicze została zrealizowana w ramach projektu „Pętla Żuławska - rozwój turystyki wodnej. Etap I”, o łącznej wartości około 83,5 mln zł, jako jeden z kluczowych przedsięwzięć dla Działania 6.4 „Inwestycje w projekty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym „Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013

współfinansowanego przez Unię Europejską, otrzymując tym samym 49,1 mln zł dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Projekt „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I”, to również budowa i wykreowanie markowego produktu turystycznego. Składa się z oryginalnej kompozycji różnych dóbr turystycznych (walorów i atrakcji) oraz przeróżnych usług umożliwiających ich turystyczne wykorzystanie w trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego. Obejmuje on niezwykle atrakcyjny obszar wodny, którego oś stanowią szlaki wodne o długości 303,3 km (Wisła, Martwa Wisła, Szkarpa, Wisła Królewiecka, Nogat, Kanał Jagielloński, Elbląg i Pasłęka) oraz część polskiego Zalewu Wiślanego o powierzchni 328 km². To również wyjątkowe i zróżnicowane środowisko przyrodnicze, unikalne w skali europejskiej, obejmujące deltę Wisły oraz Zalew Wiślany, niespotykany potencjał krajobrazowy oraz szczególnie charakter hydrograficzny, a także klimat. Ponadto łączy obiekty związane z unikatowym w skali kraju dziedzictwem kulturowym Żuław Wiślanych, powstałym w wyniku ścierania się różnych kultur na przestrzeni wieków (obiekty sakralne, zamki gotyckie, mosty zwodzone, śluzy, domy podcieniowe, itp.).

W ramach ww. projektu zrealizowano również System Informacji i Promocji (SIP), którego celem jest m.in. wykreowanie w świadomości turystów nowej, atrakcyjnej sieci śródlądowych dróg wodnych, a zarazem wyeksponowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego Delt Wisły i Zalewu Wiślanego. W ramach SIP-u (w latach 2013 - 2014) m.in. zaktualizowano stronę internetową www.petla-zulawska.pl, wykonano e-przewodniki, aplikację na smartfony (nawigacja), Centrum Wirtualnego Zwiedzania i Rozrywki, materiały promocyjne (wielojęzyczne mapy, przewodniki, ulotki), spoty i filmy promujące (wraz z emisją w Internecie i TV), artykuły promocyjne. Ponadto brano udział w międzynarodowych i krajowych targach żeglarskich i turystycznych. W powyższych materiałach informacyjno – promocyjnych eksponowano bogatą historię i kulturę obszaru Delt Wisły i Zalewu Wiślanego. To tutaj funkcjonowało w średniowieczu państwo krzyżackie – czego pamiątką są charakterystyczne gotyckie kościoły oraz stolica zakonu – Malbork z zamkiem. Ziemia Żuław Wiślanych od XVI wieku stała się azylem dla holenderskich menonitów, którzy wnieśli w żuławski krajobraz typowe dla Niderlandów budownictwo – wiatraki i domy podcieniowe. Stolicą Żuław Wiślanych jest Nowy Dwór Gdański, gdzie w nowo otwartym muzeum mieszczącym się w historycznej mleczarni znajdują się eksponaty związane z przedwojenną historią tych ziem. Wśród pereł turystycznych Pętli leżących nad Zalewem Wiślanym od strony południowej znajduje się Frombork, ze wzgórzem katedralnym, gdzie większość życia spędził Mikołaj Kopernik, Kadyny – urokliwa rezydencja cesarza Wilhelma II, czy średniowieczne Braniewo. Północną granicę Zalewu stanowi Mierzeja Wiślana z Krynicą Morską, Kąkami Rybackimi czy ukrytym w lesie przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim portem i lotniskiem w miejscowości Nowa Karczma. Pływając po Pętli, zobaczymy Tczew z wyjątkowymi Mostami Lisewskimi, stanowiącymi cud XIX-wiecznej myśli inżynierskiej, jedną z najbardziej okazałych śluz w Europie – Białą Górę, która łączy wody Wisły i jej największego ujścia Nogatu, służące Gdańską Głowę czy mosty zwodzone w Rybinie na rzece Szkarpawie.

2.2. Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

Misją Narodowego Muzeum Morskiego (nowa nazwa obowiązuje od 10 grudnia 2013 roku, poprzednia – Centralne Muzeum Morskie) jest ochrona kulturowego i technicznego

dziedzictwa morskiego. Jest ona realizowana poprzez gromadzenie i zabezpieczanie zabytków związanych ze szkutnictwem, okrętownictwem, żegluga rzeczna i morską, rybołówstwem, żeglarstwem, militarystyką i edukacją morską oraz upowszechnianie wiedzy o nich, a także o morskiej historii Polski i jej gospodarce na przestrzeni dziejów. NMM dysponuje m.in. kilkoma obiektami usytuowanymi nad Motławą, w tym średniowiecznym dźwigiem portowym – popularnym Żurawiem – symbolem Gdańska, nie mającym sobie równych w Europie w zakresie architektury portowej. Główną siedzibą NMM jest od 1989 r. zespół trzech dużych spichlerzy: „Panna”, „Miedź” i „Oliwski”, połączonych ze stylizowanym budynkiem usytuowanym w miejscu dawnych magazynów „Wielka i Mała Dąbrowa”. Przy nabrzeżu wyspy Ołowianki cumuje Statek – Muzeum „Sołdek”. Misja ta jest realizowana w ramach: badań terenowych, prac archeologicznych i kameralnych badawczych, działań konserwatorskich – decyzyjnych na akwenach oraz bezpośrednich na stanowiskach archeologicznych (badania ratownicze wraków zagrożonych zniszczeniem). Upowszechnianie i popularyzowanie szeroko rozumianej wiedzy morskiej jest realizowane na wystawach stałych i czasowych, w rozmaitych publikacjach, a także w formie działań edukacyjnych. Poza tym, na mocy porozumienia z Wojewodą Pomorskim i Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Muzeum pełni funkcję Konserwatora Zabytków Podwodnych. W zakresie ochrony zabytków znajdujących się pod wodą NMM prowadzi współpracę również z Polskim Komitetem UNESCO.

W skład struktury organizacyjnej wchodzi następujące oddziały w Gdańsku – Ośrodek Kultury Morskiej, oddział – Żuraw w Gdańsku, oddział – Statek-Muzeum „Sołdek” w Gdańsku, w Helu – w zabytkowym budynku pokościelnym – Muzeum Rybołówstwa, w Tczewie – Muzeum Wisły, w Gdyni – Statek-Muzeum „Dar Pomorza”, w Kątach Rybackich – Muzeum Zalewu Wiślanego. Szczególną formą działalności, jaką prowadzi NMM, są archeologiczne badania podwodne i ochrona zabytków znajdujących się pod wodą.

I. Projekty Narodowego Muzeum Morskiego realizowane w roku 2013

1) Remont budowlano-konserwatorski Muzeum Rybołówstwa w Helu

Muzeum rozpoczęło w 2013 r. remont budowlano-konserwatorski poewangelickiego budynku kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Helu – najstarszego obiektu na Półwyspie Helskim – siedziby Oddziału – Muzeum Rybołówstwa. W wyniku przeprowadzonych prac budowlanych wykonano: konserwację drewnianej wieży widokowej i remont dachu - w całości położono nową dachówkę, a drewnianą konstrukcję częściowo wymieniono, wzmocniono i w całości zabezpieczono preparatami bioochronnymi i ppoż. Wykonano prace konserwatorskie elewacji zabytkowego budynku oraz wykonano izolację fundamentów. Wewnątrz budynku dokonano renowacji tynków i zamontowano nowe okna ze szkleniem witrażowym i wstawiono dodatkowe drzwi zewnętrzne do zakrystii.

2) Remont Statku-Muzeum „Dar Pomorza”

W ramach remontu zdemontowano stare klepki pokładu dziobowego, wykonano konserwację podłoga oraz położono nowe klepki.

3) Prace archeologiczno-badawcze na wraku bombowca Douglas A-20

Zespół archeologów-płetwonurków NMM, we współpracy z Instytutem Morskim i specjalistyczną firmą nurkową przeprowadził prace podwodne na wraku bombowca Douglas A-20, pochodzącym z czasów II wojny światowej. Wrak leżący na głębokości 14 metrów, został odkryty był przez załogę statku badawczego Instytutu Morskiego na

wysokości Rozewia. W trakcie prac pozostałości samolotu oczyszczono z warstwy piasku, wykonano kompletną dokumentację archeologiczną stanowiska, a wrak przygotowano do wydobywania na powierzchnię.

4) Prace badawcze prowadzone przez NMM:

- badania nad historią latarnictwa morskiego, w tym również prawa brzegowego, związane ze sprawowaniem opieki merytorycznej nad latarniami morskimi w Krynicy Morskiej, Helu, Rozewiu oraz Stilo, a także z przygotowywaniem wystawy czasowej;
- inwentaryzacja morskich stanowisk archeologicznych w wodach przyległych do województwa pomorskiego;
- przygotowywanie opinii i uzgodnień dotyczących działań z zakresu ochrony morskiego dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego;
- opracowywanie i analiza danych archiwalnych dotyczących morskich stanowisk archeologicznych badanych przez NMM;
- opracowywanie elektronicznego i kartkowego katalogu zbiorów Archiwum Polskich Konstrukcji Okrętowych;
- badania narzędzi i sprzętów rybackich w ramach projektu badawczego Instytutu Etnologii UG „Rybołówstwo kaszubskie – tradycje i współczesność”;
- badania nad sposobami ekspozycji oraz tworzeniem i utrzymaniem kolekcji małych zabytków szkatułkowych oraz tradycyjnych łodzi;
- analiza pomiarów składu produktów korozji dział żeliwnych wydobytych z Bałtyku;
- opracowywanie metod konserwacji na podstawie badań właściwości fizycznych i chemicznych drewna oraz badań stabilizacji wymiarowej drewna;
- projekt badawczy pn.: „Polskie stocznie 1990 – 2010”, polegający na zbieraniu dokumentacji dotyczącej polskiej produkcji stoczniowej na przełomie XX i XXI wieku;
- studia nad elementami konstrukcyjnymi z wraka średniowiecznego statku zwanego Miedziowcem;
- seminarium: „Sołdek – pierwsza polska stępka powojenna”.

5) Udział NMM w programach międzynarodowych:

Projekt „Morskie dziedzictwo kulturowe Polski i Norwegii. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk. Projekt zachowania i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z lokalnym szkatułnictwem”. W ramach projektu zostały przeprowadzone m.in. praktyki z zakresu szkatułnictwa i powroźnictwa w Hardanger Fortoyvernsester w Norheimsund (Norwegia). Zdobyta wiedza zostanie wykorzystana w przygotowaniu specjalnego programu edukacyjnego NMM na temat tradycyjnego powroźnictwa i szkatułnictwa.

Współpraca międzynarodowa w tzw. Grupie Monitorującej ds. Bałtyckiego Dziedzictwa Kulturowego (GM). Organem nadzorującym jej pracę jest obecnie Rada Państw Morza Bałtyckiego. Grupa ta realizuje swoje zadania również poprzez pracę czterech Grup Roboczych (GR), w tym GR ds. Nadmorskiego Dziedzictwa Kulturowego oraz GR ds. Archeologii Podwodnej, w których działania NMM jest bezpośrednio zaangażowane.

Pracownicy NMM wzięli udział w naradach GR ds. Morskiego Dziedzictwa Kulturowego oraz w V Forum Bałtyckiego Dziedzictwa Kulturowego w Tallinie. W czasie Forum miało miejsce uroczyste otwarcie wystawy posterowej pt. „Historia Rybołówstwa śledziowego na Morzu Bałtyckim i Północnym”. Wystawa ta została wyprodukowana w 100 kopiach i jest rozpowszechniana w krajach nadbałtyckich.

Współpraca NMM w ramach Zarządu Międzynarodowego Stowarzyszenia Muzeów Morskich, skupiającego muzea morskie z całego świata.

Projekt Crossroads 2.

Narodowe Muzeum Morskie jest jednym z 13 partnerów projektu **Crossroads 2.0**, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu transgranicznego Litwa-Polska-Rosja 2007-2013. Celem projektu jest rozwój turystyki przez działania na płaszczyźnie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz budowę skansenu wikingów w Obwodzie Kaliningradzkim w pobliżu stanowiska archeologicznego Kaup-Wiskiauten (ros. Mochovoje).

Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego

17-18 kwietnia 2013 r. odbyła się konferencja w Berlinie poświęcona Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego. Po wielu latach starań kultura i dziedzictwo kulturowe zostały oficjalnie wpisane jako 17. priorytet do Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego. NMM odpowiada za dwa projekty flagowe wpisane oficjalnie do dokumentu Strategii. Są nimi Atlas Dziedzictwa Morskiego (dostępny pod www.maritimeatlas.eu), opracowany w ramach projektu Seaside i obejmujący obecnie południową część Bałtyku.

Projekt MARTABAL (MariTime heritage Atlas of BALtic sea)

W czerwcu 2013 roku NMM otrzymało dofinansowanie do rocznego projektu MARTABAL (MariTime heritage Atlas of BALtic sea) z Mechanizmu Finansowego Seed Money Facility wspierającego nowatorskie pomysły dla rozwoju obszaru Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Region Program).

Głównym celem projektu jest przygotowanie koncepcji dalszego rozwoju Atlasu Dziedzictwa Morskiego, który powstał jako strona internetowa w trakcie projektu Seaside (Developing Excellent Maritime Destinations in the South Baltic area) 2008-2011.

II. Projekty Narodowego Muzeum Morskiego realizowane w roku 2014

1) Prace modernizacyjne w Muzeum Rybołówstwa w Helu - oddziale NMM. Celem projektu jest rozwój infrastruktury kulturalnej poprzez wyposażenie budynku Muzeum w windę osobową i zwiększenie powierzchni wystawienniczej poprzez adaptację na ten cel poddasz i budowę antresoli w prezbiterium. Modernizacja przewiduje poprawę warunków ochrony przeciwpożarowej, w tym zapewnienie bezpiecznych warunków ewakuacji, wymianę systemu sygnalizacji pożaru, uruchomienie w obiekcie dźwiękowego systemu ostrzegawczego.

2) Centrum Konserwacji Wraków Statków (CKWS) wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie - budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku. Projekt jest realizowany w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Całkowity koszt inwestycji wynosi 27,21 mln zł, a wsparcie zostało udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG. Zadanie realizowane jest w partnerstwie polsko-norweskim z Narodowym Muzeum Morskim w Oslo oraz z Muzeum

Historii Kultury w Oslo. Utworzenie CKWS wraz z Magazynem Studyjnym jest priorytetowym działaniem Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku, zawartym w strategii rozwoju Muzeum na lata 2013-2020, a ochrona, konserwacja i rozpowszechnianie morskiego dziedzictwa kulturowego jest jednym z jego kluczowych zadań. Rezultatem projektu będą: zwiększona liczba turystów odwiedzających obiekt, zwiększona liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, zwiększona liczba zakonserwowanych muzealiów oraz wirtualnych wystaw zorganizowanych w Wirtualnej Instytucji Kultury. Projekt będzie łączył w sobie dwie podstawowe funkcje: pracowni konserwatorskiej oraz sali magazynowo-studyjnej. Ponadto w obiekcie znajdują się pomieszczenia przeznaczone dla warsztatu stolarsko-szkutniczego i kowalско-ślusarskiego, dzięki czemu Muzeum będzie mogło prowadzić działania polegające na rekonstrukcji wraków po zakończonym procesie konserwacji. Realizacja projektu umożliwi między innymi podniesienie efektywności prowadzonych prac konserwatorskich oraz prowadzenie – w oparciu o ekspozycje w magazynie studyjnym – ciekawych działań edukacyjnych oraz badań naukowych. W budynku zastosowane zostaną innowacyjne rozwiązania zmniejszające koszty utrzymania infrastruktury (ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła, itp.). W listopadzie 2014 roku odbyła się uroczystość położenia kamienia węgielnego pod tę inwestycję.

3) Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich

W 2014 r. zakończono budowę hali magazynowo – wystawowej, wzniesionej w miejsce starych, wyeksploatowanych i nieestetycznych wiat magazynowych. Nowy budynek kształtem nawiązuje do lokalnej architektury i składa się z dwóch części. W pierwszej zorganizowany będzie magazyn na elementy konstrukcyjne wraków i zabytki szkutnictwa, a w drugiej będzie ekspozycja przykładów łodzi tradycyjnych, wykorzystywanych dawniej na Zalewie Wiślanym.

4) Inwentaryzacja wraków F53.14 oraz F 53. 31 z Zatoki Gdańskiej

Celem projektu było w ramach prac archeologicznych przeprowadzenie metodami bezinwazyjnymi inwentaryzacji pozostałości wraków oznaczonych F53.14 oraz F53.31, odkrytych w Zatoce Gdańskiej. Do tego celu zastosowano technikę fotogrametryczną dokumentacji cyfrowej.

5) Muzeum Archeologii Podwodnej i Rybołówstwa Bałtyckiego w Łebie

W 2014 r. zakończono działania związane z podziałem i wydzieleniem nieruchomości przewidywanych pod lokalizację planowanego do wzniesienia Muzeum Archeologii Podwodnej i Rybołówstwa Bałtyckiego w Łebie, jako oddziału NMM.

6) Prace badawcze i konferencje prowadzone przez NMM:

Udział NMM w konsultacjach dotyczących wpisu zabytkowej infrastruktury Stoczni Gdańskiej na listę zabytków ruchomych Miejskiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. Inicjatywą tą kierowało Europejskie Centrum Solidarności. Ponadto uzgodniono z Syndykiem Stoczni Gdańskiej warunki przejęcia części eksponatów z byłego Muzeum Stoczni Gdańskiej.

Organizacja XII Konferencji Polskiego Muzealnictwa Morskiego i Rzecznego. Organizatorem kolejnej konferencji było Narodowe Muzeum Morskie, a partnerami Towarzystwo Przyjaciół NMM oraz Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni. Konferencja odbyła się w dniach 29-30.05.2014 r.

Międzynarodowa konferencja pt. *Origines et mutationes circa principio Mare Balticum. Transfer of people, ideas, technologies and religion in the Baltic Sea Region between VIII-XVII centuries* (11-13.09.2014 r.). Konferencja zorganizowana została przez NMM we współpracy z Uniwersytetem Gdańskim, Parlamentem Studentów i Radą Doktorantów UG oraz Międzynarodowym Bałtyckim Parkiem Kulturowym „Faktoria” i Centrum Kultury i Sportu w Pruszczu Gdańskim. Tematyka konferencji koncentrowała się wokół przemian w rejonie Morza Bałtyckiego od VIII do XVII w., rozpatrywanych na płaszczyźnie idei, sztuki, techniki, dziejów społecznych, prawa i dyplomacji. Uczestnikami byli naukowcy oraz doktoranci z Wielkiej Brytanii (Univeristy of St. Andrews), Niemiec (Eberhard Karls Universität Tübingen) i Polski (NMM, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Jana Pawła II oraz Polska Akademia Nauk).

Seminarium zorganizowane we współpracy z Polskim Towarzystwem Nautologicznym na Statku – Muzeum Dar Pomorza z okazji 80 – tej rocznicy rozpoczęcia podróży żaglowca Dar Pomorza dookoła świata (16.09.1934 – 13.09.1935). Seminarium odbyło się w dniu 13.09.2014 r.

II edycja seminarium pt.: *Konserwacja obiektów metalowych oraz łączonych*

W Ośrodku Kultury Morskiej we współpracy z Grupą Roboczą Metalu ICOM – CC zorganizowane zostało w dniu 23.10.2014 r. seminarium, w którym wzięli udział przedstawiciele Instytutu Maszyn Przepływowych PAN, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, Instytutu Archeologii UMK w Toruniu, Muzeum Narodowego w Warszawie, Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie i Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

Seminarium pt.: „Sołdek” – kamień węgielny polskiego przemysłu okrętowego. Seminarium zorganizowane w dniu 28.10.2014 r. w siedzibie głównej Muzeum przez Towarzystwo Przyjaciół Statku – Muzeum „Sołdek” i Narodowe Muzeum Morskie.

Współpraca NMM dotycząca Konwencji UNESCO o Ochronie Podwodnego Dziedzictwa Kulturowego

W dniach 17–18.06.2014 r. odbyła się konferencja pt. *Baltic Maritime Spatial Planning Forum – PartiSEApate Conference* w Rydze. Forum zorganizowane było przez Komitet VASAB i partnerów projektu PartiSEApate, którego celem było opracowanie koncepcji modelu ponadnarodowego instytucjonalnego planowania przestrzennego (MSP) na Morzu Bałtyckim.

7) Program Edukacji Morskiej w Gdańsku

Od kilku lat Miasto Gdańsk realizuje poprzez Fundację Gdańską Program Edukacji Morskiej w Gdańsku. W jego realizacji uczestniczy NMM. Pomysłodawcą akcji jest Mateusz Kusznierewicz, Ambasador Miasta Gdańska ds. Morskich. W ramach Programu wszyscy uczniowie klas pierwszych gdańskich gimnazjów odbywali jednodniowe rejsy po Kanale Portowym i Zatoce Gdańskiej, w czasie których uczyli się podstaw żeglowania, uzyskując informacje z dziedziny historii, geografii i biologii oraz poznając swoje miasto od strony wody. Celem Programu Edukacji Morskiej jest promocja sportu oraz przybliżenie i popularyzacja wśród młodych mieszkańców Gdańska tradycji

morskiej i bogatego dziedzictwa ich miasta. Udział w rejsach jest dla uczestników bezpłatny. Program zrealizowano w terminie 22 maja – 30 października 2014 roku.

8) Udział NMM w programach międzynarodowych:

Kontynuacja współpracy międzynarodowej NMM w ramach prac Grupy Monitorującej ds. Bałtyckiego Dziedzictwa Kulturowego (GM). Organem nadzorującym jej pracę jest obecnie Rada Państw Morza Bałtyckiego. GM realizuje ona swoje zadania poprzez pracę czterech Grup Roboczych (GR), w tym GR ds. Nadmorskiego Dziedzictwa Kulturowego oraz GR ds. Archeologii Podwodnej.

Program pt. *Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego. Projekt Morskie dziedzictwo kulturowe Polski i Norwegii. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk. Projekt zachowania i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z lokalnym szkutnictwem.*

W ramach działań prowadzonych przez NMM w 2014 r. zorganizowano kilka wyjazdów studyjnych i szkoleniowych, wspólnych warsztatów edukacyjnych i innych imprez kulturalnych związanych z rzemiosłami morskimi szkutnictwem i powroźnictwem.

Projekt Crossroads 2.

Narodowe Muzeum Morskie jest jednym z 13 partnerów projektu **Crossroads 2.0.** współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu transgranicznego Litwa-Polska-Rosja 2007-2013. Celem projektu jest rozwój turystyki przez działania w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego i budowa skansenu wikingów w Obwodzie Kaliningradzkim w pobliżu stanowiska archeologicznego Kaup-Wiskiauten (ros. Mochovoje). W 2014 kontynuowano działania naukowe i popularyzatorskie związane z promocją ochrony zabytków na terenie Obwodu Kaliningradzkiego oraz województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego.

Projekt *Evaluating the Universal Value of the Submerged Heritage of the Baltic Sea USHer.*

Liderem projektu jest estońska służba konserwatorska, a partnerami NMM w Gdańsku i Narodowe Muzeum Morskie w Sztokholmie. Projekt ma na celu opracowanie kryteriów wpisu morskich stanowisk archeologicznych Bałtyku na światową listę zabytków UNESCO. Projekt został zatwierdzony w czerwcu 2014. Okres realizacji 2014.09.01 - 2016.05.31.

Europejska Sieć Muzeów Rzecznych

28 maja 2014 roku NMM było organizatorem konferencji poświęconej historii żeglugi oraz dziedzictwu rzeczemu, w tym łodziom i statkom używanym w transporcie śródlądowym. Przedstawiciele europejskich muzeów rzecznych wyrazili poparcie dla idei powstania Europejskiej Sieci Muzeów Rzecznych, która powinna znacznie ułatwić kontakty między zainteresowanymi muzeami, w tym wymianę dobrych praktyk, organizację wystaw i badania naukowe.

2. Seminarium Bałtyckich Muzeów Morskich

Udział NMM w 2. Seminarium Bałtyckich Muzeów Morskich, które odbyło się w dniach 24-25 kwietnia w Forum Marinum w Turku. Spotkanie poświęcono kolekcjom łodzi tradycyjnych w muzeach morskich.

3. PRIORYTET III: BADANIE, DOKUMENTACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W ramach Priorytetu Samorząd Województwa Pomorskiego realizował zadania, które dotyczyły przede wszystkim promocji dobrych praktyk w zakresie kształtowania ładu przestrzennego oraz gospodarowania krajobrazami – w tym elementów cennych kulturowo.

Co roku Samorząd ogłasza konkurs pn. „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego”, który ma na celu promocję dobrych rozwiązań w przestrzeni publicznej. Wśród wyróżnionych realizacji znajdują się m.in. przykłady wartościowych realizacji w układach zabytkowych lub opartych o nową aranżację i ekspozycję obiektów dziedzictwa kulturowego. W 2013 roku wyróżnienie I stopnia otrzymało Miasto i Gmina Dzierżgoń, na terenie którego zrealizowano przedsięwzięcie *Rewaloryzacja parku miejskiego – Wzgórze Zamkowe wraz z otoczeniem*. Wyróżnienie przyznano za zagospodarowanie i ochronę pozostałości po zabudowie zamku krzyżackiego oraz jego otoczenia zachwycając prostotą koncepcji architektoniczno-krajobrazowej, a także program użytkowy, który w udany sposób łączy różne funkcje przestrzeni publicznej z ekspozycją elementów cennych kulturowo. Ponadto wyróżnienie II stopnia przyznano Miastu Skórcz za zagospodarowanie przestrzenne Parku Miejskiego w Skórczu. W 2014 roku wyróżnienia II stopnia zostało przyznane dla Gminy Puck, na terenie której zrealizowano *Park Kulturowy – Osada Łowców Fok w Rzucewie*. Wyróżnienie przyznano za dobre wyeksponowanie wartości archeologicznych i wysoką wartość edukacyjną, przy adekwatnej do charakteru miejsca ascetycznej oprawy krajobrazowej. Ponadto wyróżnienie otrzymała Gmina Starogard Gdański za przedsięwzięcie *Grodzisko Owidz*, za udane wykorzystanie walorów historycznych regionu w celu stworzenia funkcji dedykowanych jednocześnie lokalnej społeczności (integracja mieszkańców), jak i turystom (edukacja i rekreacja).

W 2014 roku - w ramach podsumowania i przypadającej 10. rocznicy obecności Polski w Unii Europejskiej, została wydana publikacja *Skarby Pomorza – Fundusze Europejskie na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego Pomorza*, która prezentuje projekty realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego w województwie pomorskim.

Istotnym elementem promującym i dokumentującym zasoby dziedzictwa kulturowego regionu są wydawnictwa i projekty realizowane przez instytucje kultury samorządu województwa pomorskiego. Poza muzeami ważną rolę odgrywają również instytucje takie jak: Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku oraz Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna.

3.1. Rozwój inicjatyw lokalnych i działalność organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Mając do czynienia z prężnym sektorem pozarządowym, działającym na rzecz kultury w naszym regionie, Samorząd Województwa Pomorskiego realizuje wraz z tymi podmiotami wiele zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Najważniejszą formą takiej działalności jest dofinansowywanie projektów kulturalnych w ramach tzw. konkursu grantowego. Od 2005 roku deklaracja współpracy z organizacjami zawarta jest w corocznie uchwalanym *Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi*. Dokument ten określa cele, zasady,

obszary i formy współpracy samorządu województwa z podmiotami spoza sektora finansów publicznych w realizacji zadań publicznych. Wspieranie zadań z zakresu kultury obejmuje działania związane z szeroko pojętą problematyką opieki nad zabytkami i wpisuje się w zakres *Programu Opieki na Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014*.

Wieloletnie doświadczenie pokazuje, iż dzięki współpracy w realizacji zadań publicznych w obszarze działalności kulturalnej Samorządu Województwa z podmiotami tzw. trzeciego sektora możliwa była realizacja wielu przedsięwzięć związanych z ochroną kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego oraz przedsięwzięć związanych z propagowaniem kultury mniejszości narodowych i etnicznych. Bogaty katalog zaproponowanych przez organizacje pozarządowe projektów w latach 2013 i 2014 z pewnością stanowił ważne ogniwo wzbogacające i uzupełniające ofertę kulturalną naszego regionu. Razem w latach 2013-2014 zrealizowano **46** projektów, na realizację których przekazano **468 000 zł**.

Konkurs *Rozwój kultury w województwie pomorskim* w latach 2013 i 2014, którego beneficjentami są przede wszystkim organizacje pozarządowe, przewidywał m.in. następujące działania:

- 1) przedsięwzięcia o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym służące podtrzymaniu i rozpowszechnianiu tradycji regionu Pomorza, w tym także przedsięwzięcia o charakterze jubileuszowym;
- 2) ochronę kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego, w tym ochronę unikalnych, zanikających zawodów i umiejętności artystycznych;
- 3) propagowanie kultury mniejszości narodowych i etnicznych oraz wspieranie działalności na rzecz zachowania i rozwoju języka regionalnego;
- 4) propagowanie działań na rzecz opieki nad zabytkami.

Działania te mogły być realizowane w różnych formach, w szczególności poprzez:

- 1) organizowanie festiwali, spektakli, konkursów, wystaw, plenerów, sesji, konferencji, seminariów, szkoleń, warsztatów, przeglądów i innych imprez;
- 2) wydawanie niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji z wykorzystaniem różnych nośników zapisu.

Dodatkowo biorąc pod uwagę potrzebę rzetelnego rozpoznania udokumentowania i upowszechniania dziedzictwa niematerialnego, Uchwałą z dnia 25 listopada 2014 roku Zarząd Województwa Pomorskiego rozszerzył katalog zadań realizowanych w 2015 roku przez organizacje pozarządowe o priorytet *Dokumentowanie, badanie i upowszechnianie niematerialnego dziedzictwa kulturowego Pomorza*.

Tabela nr 28.

Wykaz wybranych projektów związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego *Rozwój kultury w województwie pomorskim* w latach 2013 i 2014

Lp.	Wnioskodawca	Projekt	Dofinansowanie [PLN]
2013			
1	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rodowo	XXIII Międzynarodowy Plener Malarsko-Rzeźbiarski w Rodowie „Pole Sztuk”	15 000,00
2	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Mrzezina	Artyści dla promocji terenów Gminy i Powiatu Puckiego	4 000,00
3	Stowarzyszenie Nadbałtyckie Plastyków im. profesora Mariana Mokwy, Gdańsk	„30 lat dla Pomorza”	6 000,00
4	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „KLUKA”, Kluki	Śladami Maxa Pechsteina. IV Międzynarodowy Plener Malarski Artystów Nieprofesjonalnych	8 000,00
5	Stowarzyszenie Marynistów Polskich, Warszawa Zadanie realizowane przez Pomorski Oddział Stowarzyszenia Marynistów Polskich w Ustce	M jak MORZE plener art.-miting	5 000,00
6	Video Studio Gdańsk Fundacja Filmów i Programów Katolickich, Gdańsk	Produkcja i dystrybucja filmu dokumentalnego pod roboczym tytułem „Pędzle z włosia bobra miały powodzenie u panów, czyli historia odchodzących rzemieślników”	10 000,00
7	Związek Artystów Scen Polskich, Warszawa, zadanie realizowane przez Oddział w Gdańsku	„Pro memoria. W hołdzie Ludziom Teatru na Wybrzeżu”	15 000,00
8	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Taka Gmina, Sztum	Wydanie czterech numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego Dolnego Powiśla i Żuław „PROWINCJA” oraz książki Andrzeja Kasperka „Koronczarka” w ramach pierwszej edycji Biblioteki „Prowincji”	19 000,00
9	Towarzystwo Folklorystyczne Dolnego Powiśla, Kwidzyn	VI Ogólnopolskie Spotkanie Kapel i Zespołów Ludowych „Folklor i Biesiada” – Kwidzyn 2013	5 000,00
10	Stowarzyszenie „Jesteśmy”, Bytów	„Plenerowe warsztaty plastyczne – Poznajemy kulturę kaszubską”	5 000,00
11	Kaszubski Regionalny Chór „Morzanie”, Dębogórze	VIII Festiwal Kolęd Kaszubskich	5 000,00
12	Stowarzyszenie Kobiety Kwiaty Kociewia, Koteże-Starogard Gdański	„Z dziada pradziada – kultura Kociewia. Warsztaty etnograficzne i wydanie albumu”	8 000,00

13	Lęborskie Stowarzyszenie św. Jakuba Apostoła, Lębork	Festiwal – VII Międzynarodowe Spotkania z Folklorem „Muzyka Regionów”	5 000,00
14	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdańsku	„Ludowe Talenty 2013”	6 000,00
15	Instytut Kaszubski, Gdańsk	Wydanie rocznika „Acta Cassubiana”, t.15	5 000,00
16	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk	Wydawanie miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2013 roku	50 000,00
17	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk	Wydanie „Słownika polsko-kaszubskiego” cz. 2	7 000,00
18	Kaszubski Instytut Rozwoju, Kościerzyna	Ocalić od zapomnienia ginące zawody – warsztaty garncarskie i hafciarskie dla młodzieży	6 000,00
19	Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Wieżyca	XXXI Plener Twórczości Regionalnej Pomorza i otwarcie wystawy prezentującej dorobek 30. plenerów w dziedzinie haftu kaszubskiego i kociewskiego	10 000,00
20	Fundacja ART 2000, Sopot	VIII Międzynarodowe Spotkania z Kulturą Żydowską	20 000,00
21	Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa – zadanie realizowane przez Oddział Pomorski w Gdańsku, Gdańsk	37. Ukraiński Jarmark Młodzieżowy	5 000,00
22	Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa, zadanie realizowane przez Koło w Bytowie, Bytów	Kultura Która Przetrwała – XXIII Bytowska Watra 2013	7 000,00
23	Kulturalny Punkt Zapalny, Słupsk	11. Dni Kultury Żydowskiej w Słupsku	4 000,00
2014			
1	Stowarzyszenie Społeczno-Artystyczne Kultywator, Gdańsk	„Księga Aniołów” Józefa Chełmowskiego	10 000,00
2	Video Studio Gdańsk Fundacja Filmów i Programów Katolickich, Gdańsk	„Trwanie. Rękodzieło i rzemiosło artystyczne w regionie pomorskim”	10 000,00
3	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Gdańsk	Wydawanie miesięcznika społeczno-kulturalnego „Pomerania” w 2014 roku	50 000,00
4	Instytut Kaszubski, Gdańsk	Wydanie książki: Rocznik „Acta Cassubiana”, t.16	5 000,00
5	Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdańsku	„Ludowe Talenty 2014”	5 000,00
6	Stowarzyszenie „Arteria”, Gdynia	Stocznia jest kobietą. Opowieści kobiet ze Stoczni Gdańskiej 2	6 000,00

7	Fundacja Teatru Atelier im. Agnieszki Osieckiej, Sopot	IX Międzynarodowe Spotkania z Kulturą Żydowską	20 000,00
8	Dance [SIC!] Association, Sopot	Realizacja filmu dokumentalnego pod roboczym tytułem „Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat”	20 000,00
9	Związek Ukraińców w Polsce, Warszawa zadanie realizowane przez Koło w Bytowie	Ukraińska Kultura Naszym Bogactwem – XXIV Bytowska Watra 2014	10 000,00
10	Stowarzyszenie „Żuławy Gdańskie”, Trutnowy	Muzeum Wsi Żuławskiej – Nowa Odśłona	5 000,00
11	Stowarzyszenie „Discantus”, Gowidlino	Kaszubskie ludowe pieśni w opracowaniu na zespół wokalny z towarzyszeniem kwartetu instrumentalnego – koncert oraz nagranie i wydanie płyty	5 000,00
12	Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Wieżyca	XXXII Plener Twórczości Regionalnej Pomorza – obrzędy i zwyczaje ludowe na Pomorzu	8 000,00
13	Samorządność Ziemi Kościerskiej, Kościerzyna	II Urodziny Remusa w Sercu Kaszub	5 000,00
14	Towarzystwo Folklorystyczne Dolnego Powiśla, Kwidzyn	VII Ogólnopolskie Spotkanie Kapel i Zespołów Ludowych „Folklor i Biesiada” – Kwidzyn 2014	4 000,00
15	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Rodowo, Rodowo	XXIV Międzynarodowy Plener Malarsko-Rzeźbiarski w Rodowie „Pole Sztuk”	15 000,00
16	Lęborskie Stowarzyszenie św. Jakuba Apostoła, Lębork	Festiwal – VIII Międzynarodowe Spotkania z Folklorem „Muzyka Regionów”	4 000,00
17	„Koło Przewodników Malborskich”, Malbork	„Ambasadorowie Przeszłości”	9 000,00
18	Kaszubski Regionalny Chór „Morzanie”, Dębogórze	IX Festiwal Kolęd Kaszubskich	4 000,00
19	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Regionu Słowińskiego „Kluka”, Smołdzino	Pasje w drewnie ukryte. III Międzynarodowy Plener Rzeźbiarski Artystów Nieprofesjonalnych	7 000,00
20	Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich ŁAN, Wolental	Smaczne Kociewie	3 000,00
21	Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Taka Gmina, Sztum	Wydanie czterech numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego Dolnego Powiśla i Żuław „Prowincja” oraz II tomu biblioteki Prowincji – książki Janusza Ryszkowskiego -Trudna polskość. Morawscy. Pięć	20 000,00

		pokoleń i pól	
22	Towarzystwo Przyjaciół Zabytków Pelplina, Pelplin	„XIV Jarmark Cysterski w Pelplinie”	8 000,00
23	Chorągiew Husarska Województwa Pomorskiego, Gniew	Husaria Chłuba Oręża Polskiego	5 000,00
RAZEM			468 000,00

Tabela nr 29.

Wykaz wybranych projektów związanych z problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego w roku 2013 i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji w z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego z zakresu edukacji

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)
1	Stowarzyszenie „Żuławy Gdańskie”	„Na tropach żuławskich tradycji”	9 470,00	3 000,00
2	Fundacja Plankton	Komiks: „Doktor Damiano i pomorskie legendy II”	15 200,00	6 000,00
3	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Skarszewach	„II Jarmark Joannitów w Skarszewach”	9 550,00	5 000,00
4	Stowarzyszenie „Kultura Kociewia”	„Cyfrowe Archiwum Kociewskie”	25 309,00	5 000,00
5	Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu - Klub Nowodworski	„Jest wiele do odkrycia”	11 000,00	4 000,00
6	Lokalna Organizacja Turystyczna „Szczyt Wieżyca”	Wielka Parada Bryczek i Wozów Drabiniastych	11 450,00	2 000,00
7	Starogardzkie Bractwo Rycerskie	„Rycerze i damy XX wieku”	19 770,00	4 000,00
8	Pomorska Fundacja Pamięci Gryfitów PRO DUCATU STOLPENSIS	„Przeszłość tworzy teraźniejszość. Korzenie tożsamości regionalnej na Pomorzu. Część druga”	21 818,00	5 000,00
9	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Bącka Huta	„Mój przydrożny krzyż, moja przydrożna kapliczka”	5 797,00	3 000,00

10	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Chojnice „Akolada”	„Historie prawdziwe”	7 680,00	3 000,00
			Razem	40 000,00

Tabela nr 30.

Wykaz wybranych projektów związanych z problematyką ochrony dziedzictwa kulturowego w roku 2014 i realizujących je podmiotów, którym udzielono dotacji w z budżetu Województwa Pomorskiego w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa pomorskiego z zakresu edukacji

L.p.	Beneficjent	Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)
1	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Łubiany i okolic	Regionalne warsztaty edukacyjne dla dzieci „Na granicy Kaszub i Kociewia”	8 280,00	4 000,00
2	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Bącka Huta	„Jak dawniej na Kaszubach bywało...”	8 269,00	3 000,00
3	Stowarzyszenie „Akademia Głodnica”	„Okrucy pamięci”	10 000,00	2 000,00
4	Stowarzyszenie „Żuławy Gdańskie”	„Zielona Szkoła – poznaj i pokochaj żuławską krainę”	17 230,00	3 000,00
5	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Przystanek”	„Poznajmy się w legendzie”	6 000,00	1 500,00
6	Pomorska Fundacja Pamięci Gryfitów PRO DUCATU STOLPENSIS	„Przeszłość tworzy teraźniejszość. Korzenie tożsamości regionalnej na Pomorzu. Część trzecia - Powiat Bytowski”	20 600,00	5 000,00
7	Kaszubski Uniwersytet Ludowy	VI Pomorskie Forum Oświaty Dorosłych – „Edukacja regionalna, a wielokulturowość Pomorza – Gdańsk”	19 874,00	3 000,00
8	Fundacja Słoneczne Wzgórze	„Kaszubski szlak” – warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży	19 900,00	5 000,00
9	Lokalna Grupa Działania Żuławy i Mierzeja	Spotkania z dziedzictwem Żuław delty Wisły	4 800,00	2 000,00

10	Fundacja Szansa dla Niewidomych	„Pomorze – świat wielu kultur, wreszcie w zasięgu rąk - przewodnik turystyczny nie tylko w czarnodruku”	39 180,00	5 000,00
11	Fundacja „Ostańce Nadziei”	„Gwiżdże” Kaszubskie Grupy Kolędnicze	30 000,00	3000,00
12	Stowarzyszenie „Kochamy Żuławy”	Żuławy - mozaika wielu kultur	21 880,00	4 000,00
Razem				40 500,00

W realizacji zadań związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym partnerami samorządu są również artyści, tworzący w obszarze wielu dziedzin sztuki (literatura, muzyka, sztuki plastyczne reprezentowane właściwie we wszystkich gatunkach: malarstwa, rzeźby, instalacji). W ramach konkursu o stypendia dla twórców kultury z budżetu województwa pomorskiego w latach 2013-2014 ufundowanych zostało 28 stypendiów związanych z popularyzacją dziedzictwa kulturowego, których suma wyniosła 105 000 zł.

Budżet SWP na stypendia w 2013 roku wyniósł 250 000 zł, w tym na projekty związane z dziedzictwem kulturowym przekazano 65 000 zł. Natomiast w 2014 roku budżet wyniósł 350 000 zł, a na projekty związane z dziedzictwem kulturowym przekazano 40 000 zł.

Tabela nr 31.

Wykaz wybranych stypendiów dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego przyznanych w 2013 roku

Stypendysta	Projekt	Dofinansowanie (PLN)
Martyna Groth, Gdańsk	<i>Teatr Galeria - próba rekonstrukcji</i> – opracowanie i popularyzacja historii Teatru Galeria działającego w latach sześćdziesiątych XX w. na obszarze województwa pomorskiego	3 000,00
Jolanta Juskiewicz, Warszawa	<i>Rybacy Dziś</i> - stworzenie spektaklu dokumentalnego poruszającego temat obecnej sytuacji polskiego rybaka	3 000,00
Włodzimierz Ostoja-Lniski, Czersk	<i>Litografia jako element składowy kaszubskiego obrazu ludowego na szkłe</i> – wykonanie litografii i obrazów na szkłe z użyciem litografii	2 000,00
Witold Bianga, Gdańsk	<i>Organy Pomorza</i> – sfotografowanie organów w obiektach sakralnych na terenie Archidiecezji Gdańskiej, zorganizowanie wystawy i wydanie katalogu	4 000,00

Elżbieta Chrapkowska-Pociej, Chojnice	1. Obrus Haft Kaszubski 240x150 2. Serweta Haft Kaszubski 93x93 3. Zasłony Haft Kaszubski 2 szt. 130x1 m.	2 000,00
Wojciech Milewski, Gdańsk	Digitalizacja zbiorów zdjęć Wojciecha Milewskiego z lat 1981-2000	3 000,00
Magdalena Zischke, Żukowo	Wydanie i promocja książki pod roboczym tytułem <i>Nieznana historia Żukowa. Wspomnienia mieszkańców</i>	3 000,00
Milena Misztal, Gdańsk	Realizacja filmu dokumentalnego (tytuł roboczy) <i>Piękne życie</i> (o mieszkance Pomorza niemieckiego pochodzenia na tle przedwojennej i współczesnej historii regionu)	4 000,00
Rafał Ostrowski, Słupsk	Realizacja filmu dokumentalnego (tytuł roboczy) <i>Piękne życie</i>	4 000,00
Janusz Balanda-Rydzewski, Gdańsk	Album fotograficzny: <i>Gdańsk Protestancki</i> obrazujący wkład kultury protestanckiej w rozwój Pomorza Gdańskiego, będący II częścią publikacji historycznej pod tym samym tytułem	2 500,00
Maciej Żakiewicz, Gdańsk	Napisanie książki pod roboczym tytułem <i>Gdańsk protestancki</i> przedstawiającej wkład kultury protestanckiej w rozwój Pomorza Gdańskiego na przestrzeni dziejów, będącej integralną częścią albumu fotograficznego pod tym samym tytułem	2 500,00
Józef Czerniawski, Sopot	<i>Barwy biało-czerwone i Orzeł - dialog z tradycją</i> - wystawa obrazów inspirowanych flagą Polski w Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie	4 500,00
Robert Florczak, Sopot	<i>Białe czerwone i Orzeł - dyskusja z tradycją</i> – wykonanie stalowych orłów, w tym jednego 5-metrowego ze stalowych kos oraz performance podczas wernisażu wystawy	4 500,00
Krzysztof Skiba, Gdańsk	Publikacja książkowa <i>Komisariat naszym domem. Pomarańczowa historia</i> – opowieść o happeningach organizowanych przez Pomarańczową Alternatywę w czasach PRL-u	3 000,00
Zdzisława Gulgowska, Piec	<i>Kociewskie i kaszubskie inspiracje igłą malowane</i> - warsztaty hafciarskie wraz z opracowaniem i wydaniem broszury	3 000,00
Adam Kamiński, Gdynia	Ceynowa - scenariusz filmu fabularnego (opartego na historii <i>ostatniego sądu bożego</i> na Kaszubach)	4 000,00
Małgorzata Walkosz-Lewandowska, Dzierżążno	<i>Made in Kaszëbë</i> – zaprojektowanie nowoczesnego kaszubskiego wzoru dekoracji ceramiki, tekstyliów, przygotowanie wystawy	4 000,00
Dawid Gonciarz, Modła k/Ustki	Niech ta muzyka zabrzmi na nowo – wiejska muzyka z północnych Kaszub z XIX i początku XX w.	5 000,00
Iwona Zając, Gdańsk	<i>Stocznia</i> Iwona Zając – polsko-angielska strona internetowa z tekstami i nagraniami stoczniovców	4 000,00
Razem		65 000,00

Tabela nr 32.

Wykaz wybranych stypendiów dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego przyznanych w 2014 roku

Stypendysta	Projekt	Dofinansowanie (PLN)
Stanisław Janke, Wejherowo	Przetłumaczenie na język kaszubski <i>Chłopów</i> Władysława St. Reymonta - Tom I Jesień i Tom II Zima	3 000,00
Lidia Czaplewska, Melanowo	Wystawa prezentująca dorobek artystyczny - haft. Zorganizowanie warsztatów hafciarskich. Przygotowanie i wydanie katalogu	3 000,00
Andrzej Kasperek, Nowy Dwór Gdański	<i>Opowieści Muzeum Żuławskiego</i> - napisanie zbioru esejów ukazujących unikalną historię Żuław (mieszkańcy, obyczaje, kultura materialna)	4 000,00
Leszek Pękalski, Sopot	<i>Twórca ludowy z Kaszub - Józef Chelmowski</i> - uporządkowanie i uzupełnienie dokumentacji fotograficznej spuścizny po wybitnym artyście	6 000,00
Anna Sobecka-Waśkiewicz, Gdańsk	Napisanie książki pod roboczym tytułem <i>Kalejdoskop. Pomorskie spotkania z mniejszościami narodowymi</i>	5 000,00
Magdalena Ubysz, Gdańsk	Architektura przemysłowa województwa pomorskiego - wieże ciśnień (dokumentacja fotograficzna wież ciśnień)	4 000,00
Magdalena Staręga, Gdańsk	<i>Morscy kowboje w Gdańsku</i> . Opracowanie merytoryczne unikatowej kolekcji fotografii Peggy Reiff Miller ukazujących Trójmiasto i okolice w latach 1945-1947	5 000,00
Maria Jentys-Borelowska, Warszawa	<i>Ogrody wewnętrzne Jana Drzeżdżona</i> - przygotowanie materiału do monografii poświęconej wybitnemu pisarzowi polsko-kaszubskiemu	6 000,00
Marek Opitz, Nowy Dwór Gdański	Dom Żuławski - skarbnica kulturowego dziedzictwa: warsztaty konserwatorskie, wykonywania płytek delfickich dawnymi metodami, dziedzictwa kulinarnego (historia i współczesne wykorzystanie), czytania żuławskiego krajobrazu	4 000,00
Razem		40 000,00

Nagroda specjalna Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego przyznawana jest na podstawie § 1 ust. 1 pkt. 3 i ust. 5 Uchwały Nr 459/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie określenia szczegółowych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz stypendiów dla twórców kultury oraz § 1 ust. 1 pkt. 1,2 i 3 oraz § 2 Regulaminu przyznawania Nagrody specjalnej Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego stanowiącego załącznik nr 3 do powyższej uchwały. Nagroda umożliwia między innymi honorowanie przedstawicieli świata kultury szczególnie zasłużonych dla Województwa Pomorskiego. Na nagrody

specjalne Marszałka Województwa Pomorskiego związane z dziedzictwem kulturowym w latach 2013-2014 przeznaczono kwotę 29 000 zł.

Tabela nr 33.

Nagroda specjalna Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego w 2013 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

L.p.	Laureat	Informacje dodatkowe	Nagroda MWP (PLN)
1.	Czesław Skonka	ekonomista, działacz społeczny, propagator wiedzy o historii hymnu narodowego i jego twórcy Józefie Wybickim	2 000,00
2.	Stanisław Pestka	publicysta, poeta i działacz kaszubski	4 000,00
Razem			6 000,00

Tabela nr 34.

Nagroda specjalna Marszałka Województwa Pomorskiego za wybitne zasługi w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego w 2014 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

L.p.	Laureat	Informacje dodatkowe	Nagroda MWP (PLN)
1.	Elżbieta Waškowska	pomysłodawcy i organizatorzy Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego w Rumi	4 000,00
2.	Daniel Ptach		4 000,00
3.	Jerzy Litwin	muzealnik, historyk okrętownictwa, specjalista historycznego budownictwa okrętowego i tradycyjnego szkutnictwa	4 000,00
4.	Jerzy Ryszard Lissowski	dziennikarz, publicysta i literat	3 000,00
5.	Regina Kułakowska	organizatorzy <i>Komeda Jazz Festival</i> w Słupsku i Gdańsku	4 000,00
6.	prof. Leszek Kułakowski		4 000,00
Razem			23 000,00

Tradycyjnie w latach 2013-2014 samorząd wspierał również inicjatywy związane z ochroną kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego poprzez przyznawanie

środków finansowych przeznaczonych na nagrody w przedsięwzięciach o charakterze konkursowym. W tych latach środki finansowe z budżetu SWP przeznaczone na nagrody otrzymało 10 organizatorów konkursów i festiwali takich wydarzeń.

Bogaty katalog projektów zaproponowanych przez organizacje pozarządowe, twórców oraz instytucje kultury stanowił ważne ogniwo wzbogacające i uzupełniające ofertę kulturalną naszego regionu w zakresie rozpowszechniania wiedzy o regionalnym dziedzictwie. Na nagrody w konkursach związane z dziedzictwem (oprócz Pomorskiej Nagrody Artystycznej) w konkursach w latach 2013-2014 przeznaczono 24 000 zł.

Laureatem Wielkiej Pomorskiej Nagrody Artystycznej (20 000 zł) w 2013 roku został Andrzej Januszajtis. Nagrodę otrzymał za wieloletnią niestrudzoną działalność na rzecz popularyzacji historii Gdańska i Pomorza, za aktywność w dziele ratowania pamiątek naszego dziedzictwa, a zwłaszcza zabytków, za pasję i miłość do rodzinnego miasta, którą rozbudził w pokoleniach młodych gdańszczan.

Pomorska Nagroda Artystyczna za rok 2012 (przyznana w 2013 roku) w kategorii Kreacje Artystyczne w wysokości 15 000 zł została przyznana Marzennie Mazur za utworzenie - ze zlokalizowanego w Swołowie oddziału Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku - nowego ośrodka animacji kultury Pomorza; za rekonstrukcję nie tylko dawnych gospodarstw, ale także powrót do tradycji i dawnej obrzędowości.

Natomiast PNA za rok 2013 (przyznana w 2014 roku) w kategorii Kreacje Artystyczne w wysokości 15 000 zł otrzymał Michał Szlaga za niezwykle album fotograficzny *Stocznia* – unikatowe świadectwo destrukcji symbolicznej przestrzeni Gdańska, o której zapomniano, a która przez 200 lat była energetycznym silnikiem miasta.

Tabela nr 35.

Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego dla laureatów przedsięwzięć i konkursów kulturalnych realizowanych przez instytucje albo inne jednostki organizacyjne na terenie województwa pomorskiego w 2013 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

Organizator	Nazwa konkursu lub festiwalu	Kwota PLN
Gminny Dom Kultury w Lini	XVIII Konkurs „Haft Kaszubski Linia 2013”	2 000,00
Stowarzyszenie Piaseczno Folklor Festiwal	XX Przegląd Kociewskich Zespołów Folklorystycznych ku czci Władczyni Kociewia – Piaseczno 2013 oraz XV Przegląd Zespołów Folklorystycznych Północnej Polski ku czci Królowej Pomorza i Matki Jedności – Piaseczno 2013	3 000,00
Czarneńskie Centrum Kultury	X Festiwal Kultury Ludowej „Krajobrazy Sceny Ludowej”	2 500,00
Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Przegląd Konkursowy Festiwalu Cassubia Cantat 2013	2 500,00
Razem		10 000,00

Tabela nr 36.

Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego dla laureatów przedsięwzięć i konkursów kulturalnych realizowanych przez instytucje albo inne jednostki organizacyjne na terenie województwa pomorskiego w 2014 roku (wybrane inicjatywy związane z dziedzictwem kulturowym)

Organizator	Nazwa konkursu lub festiwalu	Kwota PLN
Stowarzyszenie For Baltic, Sarbsk	VIII konkurs na rzeźbę ludową pt. „Rybackie scenki rodzajowe”	2 500,00
Gminny Dom Kultury w Lini	XIX Konkurs "Haft Kaszubski Linia 2014"	2 000,00
Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oddział w Kościerzynie	Zbiór kaszubskich życzeń	1 500,00
Czarneńskie Centrum Kultury	IX Festiwal Kultury Ludowej „Krajobrazy Sceny Ludowej”	2 500,00
Stowarzyszenie Piaseczno Folklor Festiwal	XXI Przegląd Kociewskich Zespołów Folklorystycznych ku czci Władczyni Kociewia – Piaseczno 2014 oraz XVI Przegląd Zespołów Folklorystycznych Północnej Polski ku czci Królowej Pomorza i Matki Jedności – Piaseczno 2014	3 000,00
Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie	Przegląd Konkursowy Festiwalu Cassubia Cantat 2014	2 500,00
Razem		14 000,00

3.2. Promocja zabytków oraz popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu

1. W ramach prowadzenia portalu pomorskie.travel, którego głównym celem jest prezentowanie informacji o atrakcyjności regionu pomorskiego, istotnym elementem działań było m.in. opracowywanie i prezentowanie artykułów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego. Obecnie na portalu funkcjonuje blisko 800 obiektów oraz przeszło 150 artykułów związanych z kategorią *dziedzictwo kulturowe*.

2. W ramach przeprowadzenia otwartego konkursu ofert na realizację w 2013 r. przez organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego zadań publicznych Województwa Pomorskiego w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa, dofinansowano m.in. dwa projekty, których działania wpisują się w założenia ochrony dziedzictwa kulturowego:

- a) Konferencja naukowa *Szlaki kulturowe – organizacja, promocja, zarządzanie* (Stowarzyszenie „Szlaki Kulturowe” – dofinansowanie SWP w kwocie 5 000 zł);
- b) Muzeum Żuławskie – serce Szlaku Menonitów (Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego – Klub Nowodworski – dofinansowanie SWP w kwocie 4 000 zł).

3. Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna

3.1 W 2013 roku zrealizowany został przy współfinansowaniu Ministerstwa Sportu i Turystyki projekt – *Podniesienie konkurencyjności szlaku zabytków hydrotechniki poprzez kształtowanie w jego obrębie atrakcyjnej przestrzeni turystycznej oraz tworzenie całorocznych produktów turystycznych w oparciu o obiekty dziedzictwa przemysłowego*, w ramach którego:

- a) oznakowano tablicami informacyjnymi 12 elektrowni na Raduni i Wierzycy;
- b) wydano przewodnik i ulotkę;
- c) przeprowadzono szkolenia dla przewodników i organizatorów turystyki;
- d) zorganizowano wizytę studyjną.

3.2 W 2014 roku zrealizowany został projekt *Pomorski Szlak Bursztynowy – kampania promocyjna dziedzictwa bursztynowego jako wielopłaszczyznowej oferty turystycznej*, w ramach którego:

- a) postawiono 5 pylonów wizerunkowych na autostradzie A1;
- b) w oparciu o przygotowaną strategię komunikacji przeprowadzono szereg działań o charakterze Publicity, jak również przeprowadzono 2 wizyty studyjne dla łącznej grupy 20 dziennikarzy prezentując ofertę turystyczną związaną z dziedzictwem bursztynowym – ekwiwalent medialny publikacji, jakie się ukazały w ramach tych działań, szacuje się na ok. 650 tys. złotych, a kilka kolejnych artykułów ukaże się również w 2015 roku;
- c) wyprodukowano spot promocyjny w wersji 33 i 99 sek. emitowany przez 3 miesiące na monitorach pomorskiej SKM;
- d) przeprowadzono inwentaryzację dziedzictwa bursztynowego oraz powiązanych ofert turystycznych oraz wydano katalog w trzech wersjach językowych (PL, EN, DE) w łącznym nakładzie 15 tys. egz.

4. VARIA

4.1. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego wraz z Samorządem Województwa Pomorskiego podejmowały wspólne działania na rzecz realizacji projektów związanych z ochroną i zachowaniem cennego dziedzictwa materialnego regionu.

Jednym z przykładów tych działań (SWP i Gmina Miasto Gdańsk) jest **Skansen Archeologiczny Piwnice romańskie**. Celem realizowanego przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku projektu było zabezpieczenie i ekspozycja stanowiska archeologicznego na placu między Halą Targową w Śródmieściu Gdańska a Kościołem oo. Dominikanów. Stanowisko archeologiczne zawiera relikty fundamentów klasztoru, zaś najciekawszym i z pewnością najcenniejszym odkryciem jest doskonale zachowana piwnica romańska, która została przystosowana do pełnienia funkcji podziemnego skansenu ukazującego to wartościowe i unikatowe znalezisko archeologiczne szerokiej publiczności. Główna podziemna część skansenu obejmuje dwie sale ekspozycyjne gdzie oglądający będą mogli zobaczyć oryginalnie zachowane i odrestaurowane mury, wykończenia wyjątkowej na ziemiach polskich architektury romańskiej w postaci świetnie zachowanej piwnicy wraz z prezentowanymi artefaktami tam wykopanymi oraz multimedialnymi ekspozycjami i przedstawieniami ukazującymi najstarsze zabytki Gdańska, tak jak wyglądały one przed wiekami.

W ramach projektu, oprócz prac konserwatorskich, wykonano prace budowlane i instalacyjne, dzięki którym umożliwiono dostęp do piwnicy odwiedzającym oraz utworzono zaplecze funkcjonalno-techniczne niezbędne dla działalności przyszłego skansenu. Gmina Miasta Gdańsk udzieliła pomocy finansowej w latach 2013-2014 na ww. zadanie w kwocie 676 000 zł.

4.2. Promocja walorów dziedzictwa kulturowego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa

Od 1991 roku z inicjatywy Rady Europy i pod patronatem Unii Europejskiej w większości krajów organizowane są Europejskie Dni Dziedzictwa. Służą one poznaniu ogromnego dorobku kulturalnego Europy, pokazują różnorodność kultur, ujawniając ich wspólne cechy i wzajemne przenikanie się. Dzieje się tak na przykład poprzez udostępnianie różnego typu wnętrz zabytkowych budowli oraz prezentację poszczególnych regionów, jak i przybliżanie problematyki ochrony dóbr kultury. Podczas obchodów w całej Polsce organizowane są warsztaty, konferencje, widowiska artystyczne i wystawy. Współorganizatorami „Dni” w poszczególnych województwach są Regionalne Ośrodki Badań i Dokumentacji Zabytków (od 2011 roku terenowe oddziały Narodowego Instytutu Dziedzictwa). Celem podjętych działań jest zainteresowanie lokalnych społeczności własnym dziedzictwem kulturowym i jego ochroną. Jest to ważny element kształtowania tożsamości kulturowej naszego regionu. Europejskie Dni Dziedzictwa z roku na rok coraz bardziej wpisują się w świadomość społeczną Polaków, a przy tym stają się ważnym instrumentem edukacji i promocji ochrony dziedzictwa narodowego.

Od 2005 roku w obchody Europejskich Dni Dziedzictwa organizowane na terenie naszego województwa włączył się Samorząd Województwa Pomorskiego. Co roku wydawany jest informator, będący wkładką do ogólnopolskiego dziennika. Publikacja zawiera między innymi: zdjęcia i krótkie informacje historyczne na temat poszczególnych muzeów, dworów i pałaców, informacje promocyjne dotyczące imprez towarzyszących, mapę województwa pomorskiego z usytuowaniem obiektów biorących udział w EDD, szczegółowe mapki ułatwiające dojazd z większych miejscowości – do wskazanych obiektów zabytkowych. EDD w województwie pomorskim odbywają się pod patronatem Marszałka Województwa Pomorskiego, a w jego obchody włączają się również samorządowe instytucje kultury.

W 2013 roku obchody EDD odbywały się pod hasłem *Nie od razu Polskę zbudowano*. Wybór tematu wynikał w dużej mierze z faktu, że XXI edycja EDD zbiegała się z 150. rocznicą wybuchu Powstania Styczniowego. Hasło przewodnie pozwoliło uhonorować wydarzenia związane z tą rocznicą oraz przybliżyło społecznościom lokalnym inne ważne karty polskiej historii. Między innymi skoncentrowano się na dokonaniach w zakresie stanowienia prawa, rozwoju gospodarczego, wynalazków i myśli technicznej, sztuki, architektury, a także dyplomacji, sportu działalności edukacyjnej, pedagogicznej i wydawniczej.

W ramach obchodów EDD w 2013 roku w województwie pomorskim odbyło się 75 imprez i wydarzeń różnego typu zlokalizowanych w 13 miejscowościach. Frekwencja kształtowała się na poziomie około 14 tysięcy uczestników.

W 2014 roku hasłem EDD było *Dziedzictwo – źródło tożsamości*. Tym razem temat przewodni, poprzez zawarte w hasle słowo *źródło*, zachęcał do zwrócenia uwagi na te aspekty rodzimej kultury, które powiązane są z wodą: ciekami wodnymi oraz różnego rodzaju zbiornikami wody miały istotny wpływ na kształt osadnictwa w Polsce. Sieć dróg wodnych, umożliwiająca handel i wymianę kulturową, stała się ważnym historycznie elementem

tworzenia i rozwoju polskiej państwowości oraz pozostawiła zauważalne ślady w historii dziedzictwa kulturowego, jak chociażby mosty, młyny, porty, statki, latarnie morskie czy też zwyczaje i obrzędy związane z wodą.

Europejskie Dni Dziedzictwa w 2014 roku w województwie pomorskim podobnie jak w poprzednim roku, również cieszyły się zainteresowaniem. Uczestniczyło w nich około 13 tysięcy osób. W ramach tych obchodów odbyło się 67 imprez i wydarzeń w 16 miejscowościach.

4.3. Konkurs „Zabytek Zadbane”

Zabytek Zadbane jest corocznym konkursem ogłaszanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nadzór nad konkursem sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. Konkurs skierowany jest do właścicieli, posiadaczy i zarządców zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Jego celem jest promocja opieki nad zabytkami i upowszechnianie najlepszych wzorów właściwego utrzymania i zagospodarowania obiektów. Charakter edukacyjny konkursu polega na popularyzacji wiedzy dotyczącej właściwego postępowania z zabytkami architektury podczas ich użytkowania oraz w trakcie przeprowadzanych remontów. Realizowany jest w pięciu kategoriach:

- utrwalenie wartości zabytkowej pojedynczego obiektu;
- rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu (w tym założenia dworskie i pałacowe);
- adaptacja obiektów zabytkowych;
- kategoria specjalna: architektura i konstrukcje drewniane;
- kategoria specjalna: architektura przemysłowa i dziedzictwo techniki.

Podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków przyznawane są pamiątkowe emblematy oraz dyplomy laureatom konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbane”.

W 2013 roku z województwa pomorskiego wyróżnienia otrzymali:

- w kategorii *Rewaloryzacja przestrzeni kulturowej i krajobrazu*: Zespół Żuławskiego Parku Historycznego w Nowym Dworze Gdańskim, w którym zrealizowano kompleksowe prace budowlano-konserwatorskie oraz restauratorskie związane z adaptacją zespołu na funkcję obiektu użyteczności publicznej – siedzibę Żuławskiego Parku Historycznego. Przeprowadzone prace wykonano z poszanowaniem zabytkowego charakteru obiektu przywracając wygląd z czasu jego powstania;
- w kategorii *Adaptacja obiektów zabytkowych*: budynek dawnej łaźni, obecnie Centrum Edukacji Artystycznej Łaźnia 2 w Gdańsku. Wykonano prace zabezpieczające i utrwalające substancję zabytkową, przeprowadzono pełną rewaloryzację ceglanych elewacji budynku oraz adaptację obiektu z przeznaczeniem na funkcje edukacyjno-kulturalne. Prace przy elewacjach i przyległym ogrodzeniu przywróciły obiektowi wygląd i estetykę z czasu powstania. Ideą projektu adaptacji było wyraźne odróżnienie wprowadzonych do wnętrza nowych elementów od oryginalnej struktury zabytkowej;
- w kategorii specjalnej *Architektura i konstrukcje drewniane*: dom podmiejski z kuźnią w Gdańsku-Oruni. Celem działań było zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytkowej przy minimalnym wprowadzeniu wtórnych, nowych elementów konstrukcyjnych. Umiejętnie dostosowano niewielką kubaturę do nowych celów społeczno-edukacyjnych.

W 2014 roku wyróżnienie z województwa pomorskiego w kategorii *Adaptacja obiektów zabytkowych* otrzymała Gmina Nowy Staw za prace konserwatorskie w kościele poewangelickim w Nowym Stawie, *prowadzone w obiekcie pozbawionym możliwości powrotu do dawnej funkcji i za adaptację na potrzeby kulturalne (Galerię Żuławską)*

pozwalającą obiektowi funkcjonować w społeczności lokalnej bez konfliktu z pierwotną wartością *sacrum*.

4.4. Portal Regionalny *Wrota Pomorza*

W latach 2013-2014 funkcjonował portal internetowy pod nazwą *Wrota Pomorza* (obecnie od 2015 roku - *pomorskie.eu*), który zawierał informacje na temat regionu, zlokalizowanych na jego obszarze urzędów i instytucji informacji publicznej, instytucji kultury oraz obiektów zabytkowych. To także baza wiedzy o aktualnych wydarzeniach odbywających się w województwie, o ofercie edukacyjnej, turystycznej, kulturalnej i rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

Znajdowały się tam wiadomości na temat realizowanych przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych, źródeł ich finansowania, programach unijnych wspierających rozwój kultury oraz o cennych obiektach zabytkowych zlokalizowanych na obszarze województwa, a także opisy obiektów zabytkowych, w których realizowano prace budowlane i konserwatorskie przy udziale środków finansowych SWP.

4.5. Jednostki samorządu terytorialnego województwa pomorskiego na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami

Po kolejnych dwóch latach funkcjonowania Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011 – 2014 skierowano do jednostek samorządu terytorialnego ankietę w celu zebrania informacji na temat inicjatyw podjętych w latach 2013 – 2014 na rzecz ochrony zabytków województwa pomorskiego w ramach działalności jednostek. Zadania jednostek samorządu terytorialnego obejmują między innymi działania z zakresu kultury, w tym ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Jednostki samorządu terytorialnego, jako podmioty realizujące opiekę nad zabytkami, pełnią podwójną rolę. Z jednej strony jako właściciele bądź zarządcy zabytków zobowiązane są do sprawowania nad nimi opieki, z drugiej – opieka nad zabytkami należy do zadań publicznych, do realizowania których jst są powołane. Niestety nie wszystkie jednostki samorządu terytorialnego odpowiedziały na ankietę. Autorom sprawozdania zależało na zebraniu pełnej informacji dotyczącej przedsięwzięć związanych z problematyką ochrony zabytków, popularyzacją wiedzy o zabytkach, wyeksponowaniem poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych czy edukacyjnych, jak i włączeniem tematyki z zakresu dziedzictwa kulturowego w opracowywane dokumenty i programy z uwzględnieniem wszelkiego rodzaju działań promocyjnych, jak wydawnictwa, konkursy, konferencje, wystawy itp. Dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym przez Departament Kultury UMWP uzyskano wiedzę na temat podejmowanych przez gminy i powiaty podstawowych działań dotyczących opieki i ochrony zabytków. Z 16 powiatów i 4 miast na prawach powiatów w województwie pomorskim, 123 gmin (25 gmin miejskich, 17 gmin miejsko – wiejskich, 81 gmin wiejskich) zapytanych w ankiecie o posiadanie własnego *Programu opieki nad zabytkami*, (na ankietę odpowiedziało 111 jednostek), pozytywnie odpowiedziało 47 jednostek. Natomiast 31 jednostek zadeklarowało, że jest w trakcie opracowywania takiego programu bądź jego aktualizacji. 37 jst nie posiada odpowiednio powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami. Z badań wynika, że większość samorządów powiatowych (odpowiedzi udzieliło 11 powiatów i 2 miasta na prawach powiatu) posiada bądź jest w trakcie opracowywania takich programów.

Możliwość dotowania zadań dotyczących zabytków poprzez podjęcie uchwały stanowiącej o zasadach i trybie udzielania dotacji na prace konserwatorskie restauratorskie i budowlane potwierdziło 70 jednostek samorządowych. Z badań ankietowych przeprowadzonych w jednostkach samorządu terytorialnego (odpowiedzi przesłało 111 jednostek samorządu terytorialnego, tj. ok. 80 % wszystkich respondentów) wynika, w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego za lata 2011 – 2012 (odpowiedzi przesłało wtedy 107 jst, tj. ok. 77 % wszystkich respondentów), że wzrosła świadomość tych jednostek w zakresie potrzeby i ochrony lokalnego dziedzictwa.

Respondenci zostali zapytani o posiadanie gminnej ewidencji zabytków, o której jest mowa w art. 22 ust. 4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, z póź. zm.). Gminna ewidencja zabytków prowadzona jest przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w formie zbioru kart zabytków nieruchomości z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchomości wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchomości znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchomości wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminną ewidencję opracowało 68 jst, natomiast 15 zadeklarowało, że są w trakcie jej opracowywania. W województwie pomorskim ustanowione zostały 4 parki kulturowe. Jedynie 5 gmin odpowiedziało pozytywnie na pytanie dotyczące planów utworzenia parku kulturowego.

Tabela nr 37.

Jednostki samorządu terytorialnego, które odpowiedziały na ankietę dotyczącą posiadania programu opieki nad zabytkami, gminnej ewidencji zabytków oraz zasad przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych

Powiat	Jednostka samorządu terytorialnego	Program opieki nad zabytkami	Gminna ewidencja zabytków	Zasady udzielania dotacji na prace przy zabytkach
bytowski	Powiat Bytowski	w opracowaniu		x
	Borzytuchom g. w.	-	-	-
	Czarna Dąbrówka g. w.	-	-	-
	Kołczygłowy g. w.	-	-	-
	Lipnica g. w.	-	-	x
	Parchowo g. w.	2014-2017	x	-
	Trzebielino g. w.	2009-2013	w opracowaniu	x
	Tuchomie g. w.	-	-	-
chojnicki	Powiat Chojnicki	2014-2018		x
	Chojnice g. m.	2009-2013, w opracowaniu nowy	x	x
	Brusy g. m-w.	w opracowaniu	x	x
	Czersk g. m-w.	w opracowaniu	w opracowaniu	-

	Chojnice g. w.	2010-2014, w opracowaniu aktualizacja	x	x
	Konarzyny g. w.	2014-2017	x	x
człuchowski	Czarne g. m-w.	w opracowaniu	x	x
	Debrzno g. m-w.	w opracowaniu	x	x
	Człuchów g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	x
	Koczała g.w.	w opracowaniu	x	x
	Przechlewo g. w.	2014-2017	x	x
	Rzeczniça g. w.	2009-2012	-	x
gdański	Powiat Gdański	w opracowaniu		-
	Pruszcz Gdański g. m.	2014-2018	x	x
	Pszczółki g. w.	2012-2015	x	x
	Pruszcz Gdański g. w.	w opracowaniu		x
	Przywidz g. w.	w opracowaniu	x	x
kartuski	Powiat Kartuski	2010-2013 2015-2018		x
	Kartuzy g. m-w.	2009-2013	x	x
	Chmielno g. w.	2013-2016	x	x
	Przodkowo g. w.	-	x	-
	Sierakowice g. w.	-	w opracowaniu	-
	Somonino g. w.	2011-2015	x	x
	Stężyca g. w.	2014-2017	x	x
kościerski	Kościerzyna g. m.	2011-2014	x	x
	Lipusz g. w.	-	-	-
	Dziemiany g. w.	-	-	-
	Karsin g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	-
	Stara Kiszewa g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	x
	Liniewo g. w.	2014-2017	x	x
	Nowa Karczma g. w.	w opracowaniu	x	-
	Kościerzyna g. w.	-	x	-
kwidzyński	Powiat Kwidzyński	-		-
	Kwidzyn g. m.	2012-2015	x	x
	Prabuty g. m-w.	2015-2018	x	x
	Kwidzyn g. w.	x	x	x
	Gardeja g. w.	w opracowaniu	x	x
	Ryjewo g. w.	-	w opracowaniu	x
	Sadlinki g. w.	2012-2015	x	-
łęborski	Powiat Łęborski	2012-2015		x
	Łębork g. m.	2010-2014	x	x
	Cewice g. w.	w opracowaniu	x	x
	Nowa Wieś Łęborska g. w.	w opracowaniu	x	x
malborski	Powiat Malborski	2015-2018		-
	Nowy Staw g. m- w.	-	x	x
	Lichnowy g. w.	2013-2016	x	x

	Miłoradz g. w.	-	x	x
	Stare Pole g. w.	w opracowaniu	x	x
nowodworski	Powiat Nowodworski	2013-2017		x
	Krynica Morska g. m.	2013-2016	x	-
	Nowy Dwór Gdański g. m-w	-	-	x
	Sztutowo g. w.	2013-2016	x	-
	Stegna g. w.	w opracowaniu	x w opracowaniu	x
	Ostaszewo g. w.	2012-2016	x	x
	Pucki	Powiat Pucki	w opracowaniu	
Hel g. m.		-	-	-
Jastarnia g. m.		-	x	-
Władysławowo g. m.		2014-2017	x	-
Kosakowo g. w.		-	x	-
Puck g. w.		-	x	-
ślupski	Ustka g. m.	2012-2015	x	-
	Kępice g. m-w.	-	-	-
	Damnica g. w.	-	x	x
	Dębica Kaszubska g. w.	2008-2011 w opracowaniu 2015-2018	x	x
	Główczyce g. w.	w opracowaniu	x	x
	Kobylnica g. w.	2013-2016	x	x
	Potęgowo g. w.	-	-	-
	Ustka g. w.	-	-	x
starogardzki	Czarna Woda g. m.	-	x	-
	Skórcz g. m.	-	-	x
	Starogard Gdański g. m.	2013-2016	x	x
	Skarszewy g. m-w.	w opracowaniu	x	-
	Bobowo g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	-
	Kaliska g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	-
	Lubichowo g. w.	2013-2017	x	-
	Osieczna g. w.	-	x	-
	Osiek g. w.	2014-2018	x	-
	Skórcz g. w.	-	-	x
	Smętowo Graniczne g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	x
	Starogard Gdański g. w.	-	x	x
	sztumski	Powiat Sztumski	-	
Dzierżgoń g. m-w.		2010-2013	x	x
Sztum g. m-w.		w opracowaniu	w opracowaniu	x
Mikołajki		2013-2016	x	x

	Pomorskie g. w.			
	Stary Dzierżgoń g. w.	2012-2015	x	x
	Stary Targ g. w.	2011-2014	x	x
tczewski	Tczew g. m.	2010-2013, kolejny w opracowaniu	x	x
	Gniew g. m-w.	2013-2014	x	x
	Pelplin g. m-w.	2008-2011; 2015-2018	x	-
	Tczew g. w.	-	x	x
	Morzeszczyn g. w.	2011-2014	x	x
	Subkowy g. w.	bezterminowy	x	x
wejherowski	Powiat Wejherowski	-		x
	Reda g. m.	-	-	-
	Rumia g. m.	-	x	x
	Gniewino g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	x
	Linia g. w.	-	-	-
	Luzino g. w.	-	x	-
	Łęczyce g. w.	-	w opracowaniu	x
	Szemud g. w.	2014-2017	x	-
	Wejherowo g. w.	w opracowaniu	w opracowaniu	x
Gdańsk	Gdańsk	-	x	x
Gdynia	Gdynia	2011-2014	x	x

g.m. - gmina miejska

g.m-w. - gmina miejsko-wiejska

g.w. - gmina wiejska

W oparciu o analizę uzyskanych informacji w ankietach otrzymano dane dotyczące nakładów finansowych jst na prace konserwatorskie i remontowe przy obiektach zabytkowych, stanowiących własność lub współwłasność gmin i powiatów, jak również wysokość wydatków jst na zabytki nie będące ich własnością. Jednym z istotnych elementów ochrony zabytków i opieki nad nimi są działania zmierzające do zabezpieczenia finansowania przez jst ww. prac. Jedną z form przeciwdziałania zniszczeniu cennych zabytków jest obowiązek administracji publicznej, polegający m.in. na finansowaniu prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach, do których tytuł prawny określony, w art. 71 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, posiada jst. Poza tym ww. ustawa określa możliwość udzielania dotacji na ww. prace przez organ stanowiący gminy bądź powiatu, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Należy zauważyć, że korzystając z tych możliwości, w latach 2013-2014 jednostki samorządu województwa pomorskiego, które pozytywnie ustosunkowały się do ankiety, przeznaczyły na zabytki, w tym własne, łączną kwotę 40 392 221 zł.

5. PODSUMOWANIE

Kolejny program obejmujący lata 2011-2014, kontynuujący założenia *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010* niewątpliwie przyczynił się do wzrostu aktywności w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z przyjętymi założeniami stopień realizacji Programu został określony w wyniku

przeprowadzonego monitoringu – polegającego na prowadzeniu stałej obserwacji procesów i zjawisk istotnych z punktu widzenia ochrony zabytków wraz ze zgromadzeniem danych na temat konkretnych działań w tym zakresie.

W okresie sprawozdawczym, tj. w latach 2013-2014, podejmowano działania sprzyjające realizacji programowych założeń, a także działania mające na celu ochronę prawną zabytków, między innymi poprzez wpisanie kolejnych obiektów do rejestru zabytków województwa pomorskiego. Należy wspomnieć, że status pomnika historii uzyskał w 2014 roku *Pelplin – zespół pocystersko-katedralny*. Uznanie za pomnik historii jest szczególnym aktem prawnym, gdyż taki status mogą uzyskać zabytki nieruchome o ponadregionalnym znaczeniu, dużych wartościach historycznych, naukowych i artystycznych, mające znaczenie dla polskiego dziedzictwa kulturowego. Na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia związane z ochroną i opieką nad zabytkami. Ich efektem było przede wszystkim zahamowanie procesów degradacji zabytków i poprawa stanu ich funkcjonowania. Na podstawie danych uzyskanych od podmiotów udzielających wsparcia finansowego w zakresie ochrony zabytków, należy stwierdzić, że poziom dotacji udzielanych przez podmioty do tego upoważnione na przestrzeni lat sprawozdawczych kształtował się niejednolicie. Uzyskane informacje potwierdzają znaczną aktywność właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie pozyskiwania środków finansowych z przeznaczeniem na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach, dzięki którym wzrosła wartość nieruchomości i ruchomych zabytków województwa pomorskiego.

1. Samorząd Województwa Pomorskiego na ochronę dziedzictwa kulturowego przeznaczył - w formie dotacji w ramach naboru wniosków na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków – w roku 2013 kwotę 529 294 zł, w 2014 roku – 497 731zł (dofinansowano łącznie 20 zadań na kwotę 1 027 025 zł).
2. Udział dotacji jednostek samorządu terytorialnego w zadaniach współfinansowanych przez SWP w ramach udzielanych dotacji celowych na prace przy zabytkach wyniósł 3% w 2013 roku, natomiast w 2014 roku – 5%.
3. W zadaniach dotowanych z budżetu SWP udział środków własnych właścicieli obiektów zabytkowych wyniósł 30% (rok 2013) i 29% (rok 2014).
4. W zadaniach dotowanych z budżetu SWP, udział środków finansowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w montażu finansowym inwestycji w obiektach zabytkowych to 13% w roku 2013 i 20 % w roku 2014.
5. Poziom dotacji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w montażu finansowym inwestycji w obiektach zabytkowych wyniósł 7% w roku 2014. W 2013 roku – w montażu finansowym ww. zadań nie wykazano dotacji PWKZ.
6. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w latach 2013-2014 udzielił dotacji na prace przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków w kwocie 1 514 396 zł.
7. W latach 2013-2014 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego *Dziedzictwo kulturowe* Priorytet 1 *Ochrona zabytków* w województwie pomorskim udzieliło dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane 68 projektom na łączną kwotę 11 395 457 zł.
8. Samorząd Województwa Pomorskiego przeznaczył środki finansowe na inwestycje własne i instytucji, dla których jest organizatorem, związane z obiektami zabytkowymi w wysokości 4 060 259 zł w 2013 roku, w 2014 roku – 16 025 810 zł.

9. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 przyznano dofinansowanie na projekty realizowane w 2013 i 2014 roku, dotyczące dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w ramach:
 - Działania 3.2. *Wzrost atrakcyjności przestrzeni miejskiej (Inwestycje zwiększające potencjał rozwojowy miast)* 4 projektom na łączną kwotę 32 958 673 zł;
 - Działania 6.1. *Infrastruktura wzmacniająca potencjał turystyczny* 1 projektowi na łączną kwotę 25 746 763 zł;
 - Działania 6.2 *Promocja i informacja turystyczna* 2 projektom na łączną kwotę 1 594 325 zł;
 - Działania 6.3. *Regionalne dziedzictwo kulturowe o potencjale turystycznym* 7 projektom na łączną kwotę 35 604 662 zł;
 - Działania 8.1. *Lokalny potencjał rozwojowy (Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy)* 11 projektom na łączną kwotę 23 517 425 zł.
10. W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w latach 2013-2014 przyznano dofinansowanie na projekty związane z dziedzictwem kulturowym w ramach:
 - Działania *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – Odnowa i rozwój wsi* 15 projektom na łączną kwotę 2 306 503 zł;
 - Działania 413 *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju tzw. Małe projekty* 90 projektom na łączną kwotę 2 089 378,14 zł.
11. W ramach Programu Operacyjnego PO RYBY 2007 – 2013, w latach 2013-2014 przyznano dofinansowanie 36 projektom na łączną kwotę 12 096 948 zł.
12. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko do roku 2014 przyznano dofinansowanie w ramach:
 - Działania 11.2 *Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym* 2 projektom na łączną kwotę 158 721 tys. zł.
13. W ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego w obszarze kultury realizowano w latach 2013-2014:
 - w ramach Programu *Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego* - 2 projekty przyznając dofinansowanie w kwocie 48 259 374 zł;
 - w ramach Programu *Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego* – 8 projektów, przyznając dofinansowanie w kwocie 4 030 857 zł.
14. Samorząd Województwa na projekty (granty, stypendia) służące upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kulturowego udzielił dotacji w latach 2013-2014 na łączną kwotę 662 500 zł.
15. Program Opieki nad Zabytkami posiada bądź jest w trakcie jego opracowywania 74 jednostki samorządu terytorialnego województwa pomorskiego (111 odpowiedzi ankietowych jst - stan na marzec/kwiecień 2015 r.).
16. Uchwałę stanowiącą o zasadach i trybie udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane posiada 70 jednostek samorządu terytorialnego (111 odpowiedzi ankietowych jst - stan na marzec/kwiecień 2015 r.).

6. OPRACOWANIA WYKORZYSTANE W PRACACH NAD SPRAWOZDANIEM

1. Informacje na temat prac podjętych przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku w latach 2013-2014 przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, opracowane przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku;
2. Sprawozdanie z działalności Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku w dziedzinie ochrony dziedzictwa morskiego w województwie pomorskim w latach 2013-2014;
3. *Wiadomości*, Biuletyn Informacyjny Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku;
4. Wykaz inicjatyw podjętych przez Departament Promocji i Turystyki UMWP w latach 2013-2014 na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego województwa pomorskiego;
5. Informacje na temat działań związanych z ochroną i popularyzacją dziedzictwa kulturowego, opracowane przez Departament Edukacji i Sportu UMWP;
6. Zestawienie działań zrealizowanych w latach 2013-2014 wpisujących się w Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014, opracowane przez Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP;
7. Informacje dotyczące przyznanych środków finansowych na obiekty zabytkowe oraz na ratowanie krajobrazu kulturowego w ramach RPO na lata 2007-2013 w latach 2013-2014, opracowane przez Departament Programów Regionalnych UMWP;
8. Zestawienie projektów w ramach Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2013-2014, opracowane przez Departament Programów Obszarów Wiejskich UMWP;
9. Informacje o wykorzystaniu dotacji celowych na inwestycje z zakresu kultury, dziedzictwa narodowego, ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w podziale na zadania inwestycyjne realizowane w Departamencie Majątku Województwa w okresie 2013 – 2014, opracowane przez Departament Majątku Województwa UMWP;
10. Informacje na temat projektu „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I”, opracowane przez Departament Infrastruktury UMWP;
11. Zestawienie dotacji udzielonych w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Dziedzictwo kulturowe – priorytet Wspieranie działań muzealnych* oraz priorytet *Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego* na projekty z województwa pomorskiego w latach 2013-2014, opracowane przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów;
12. Zestawienie dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego udzielonych w latach 2013-2014 na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych z terenu województwa pomorskiego, opracowane przez Departament Ochrony Zabytków MKiDN;
13. Zestawienie dotacji udzielonych w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Dziedzictwo kulturowe – priorytet Kultura ludowa*, opracowane przez Departament Narodowych Instytucji Kultury MKiDN;
14. Informacje na temat Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Dziedzictwo kulturowe – priorytet Ochrona zabytków archeologicznych*, opracowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa;
15. Zestawienie projektów realizowanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego – województwo pomorskie, opracowane przez Departament Funduszy Europejskich MKiDN;
16. źródło: www.mkidn.gov.pl , www.nid.pl , www.edd.nid.pl;

17. *Zabytek zadbany Co to znaczy?* red. I. Liżewska, NID, Warszawa 2015;
18. Ankiety jednostek samorządu terytorialnego województwa pomorskiego dotyczące podejmowanych działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w latach 20013-2014 (źródło: Departament Kultury UMWP, 111 odpowiedzi przesłanych drogą pocztową. Stan badań na okres marzec – kwiecień 2015 roku)